

Richert von Koch

Drottninghusgumman

Norstedt. Stockholm. 1879.

[– Läs mer om verket här](#)

Det avbildade exemplaret tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Uppsala universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:

<https://lb.se/författare/KochR/titlar/Drottninghus/faksimil?om-boken>

Permanent länk (URN):

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb1598143-faksimil>

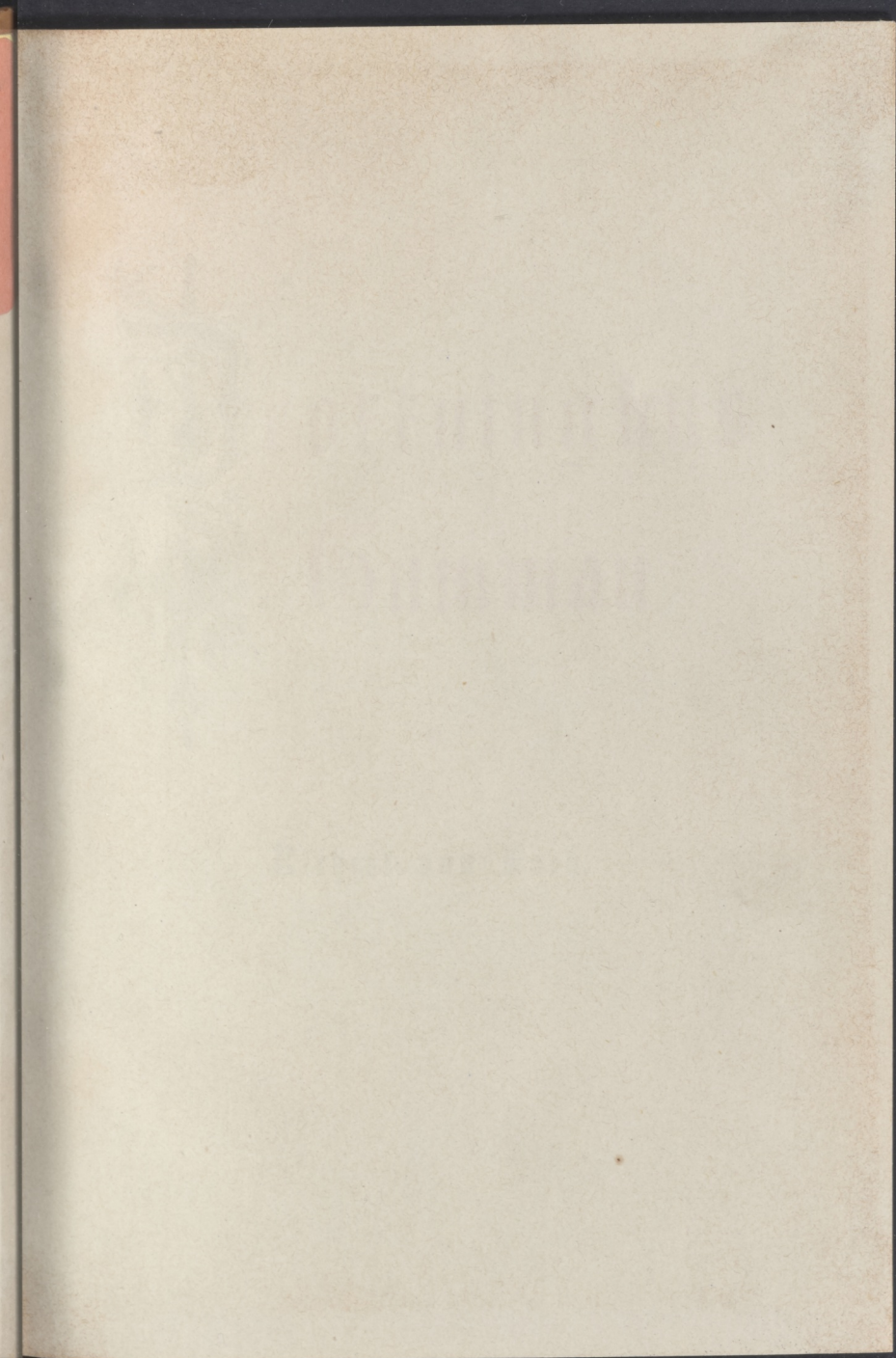

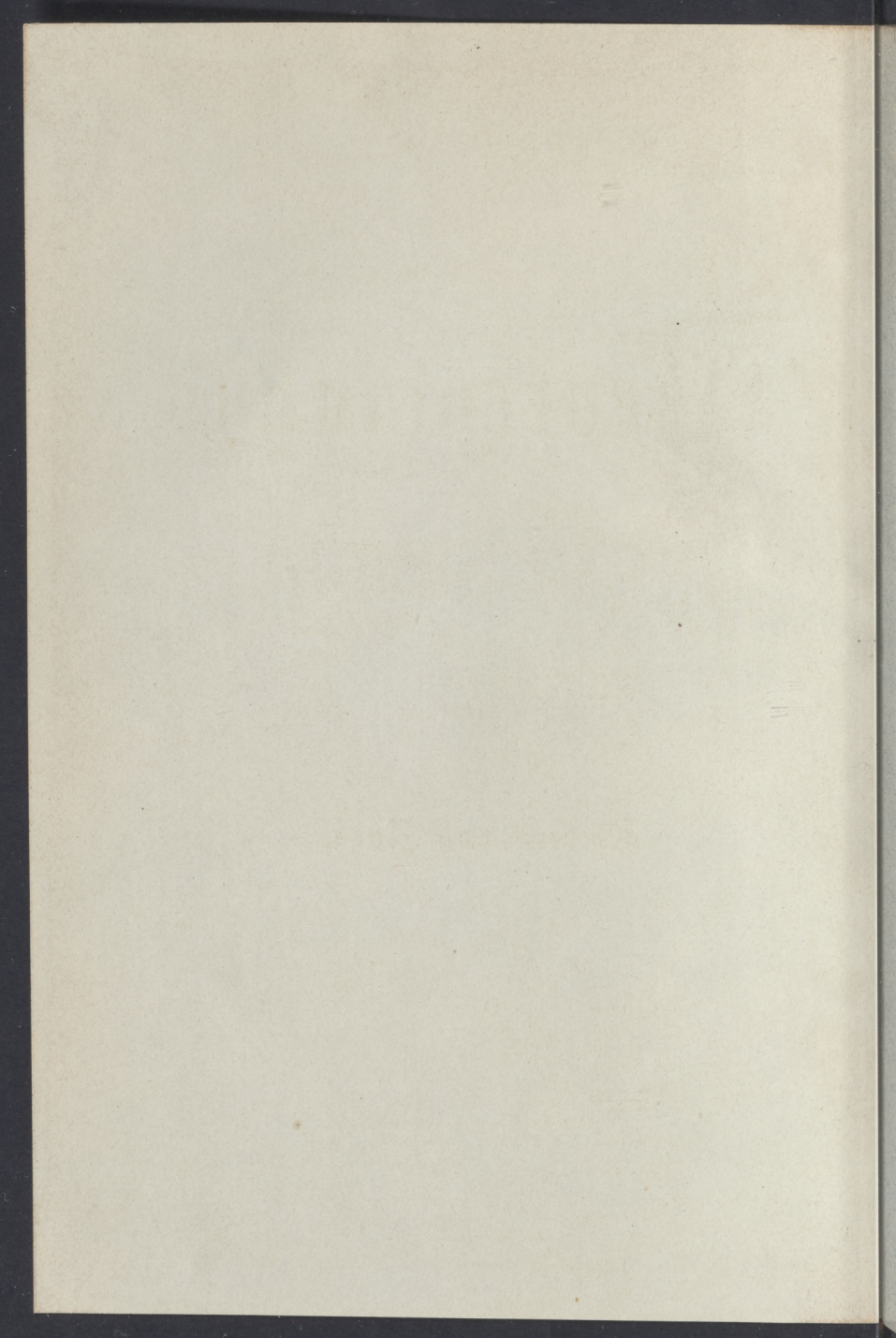
Uppsala Universitets Bibliotek

Sv. avd.

Sv. liti.

P. Rom

rottinghus
Gumman

af

Richard von Koch.

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AT HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASS.

Druckninghus
Gumman

af

Richard von Koch.

and minute to the

the minute

Det var i Stockholm, Maj månad, några år sedan.

En äldre herre sågs styra kosan öfver Johannis plan och inträda genom södra porten af Johannis kyrkogård. I stället för att gå stora vägen rätt fram, tog han af snedt till höger förbi klockstapeln, i riktning åt den port, som ligger åt Östra Kyrkogatan.

Under det han gick, såg han sig omkring, som om stället vore honom obekant.

— Tänk att här uppe tror jag mig aldrig ha varit förr, så gammal Stockholmsbo jag än är, — sade han halfhögt för sig sjelf. — Prydlig klockstapel, det der, för en hufvudstad! Och det gamla gula rucklet der borta är väl Johannis kyrka kan jag tro? Också en heder för församlingen! Hör nu, madam lilla, kan hon säga mig hvar Drottninghuset är?

Den tilltalade, en fattigt klädd gumma, som just stod i begrepp att sätta ned ett par ämbar vatten, som hon varit och hemtat i brunnen på kyrkogården, hakade ämbarne från oket och reste sig upp från sin nedböjda ställning i det hon vände sig mot den frågande, som nu tillade:

— Drottninghuset, der som alla de gamla gumorna bo; det skall ligga någonstans vid Johannis

Östra Kyrkogata, men numret vet jag inte. — Han tog upp ett papper ur fickan.

— Åhja, nog hittar herrn till Drottninghuset utan nummer, — svarade vattenbärerskan liksom litet medlidsamt. — Der ligger det, utanför muren, huset med stenskifvan och inskriften ofvanför ingångsporten. — Och hon nickade med hufvudet för att ange stället, då hennes händer höllo i hvar sitt rep af oket och sålunda voro upptagna.

Jaså, det der? — sade herrn och tog fram sin lorgnätt för att verificera beskrifningen.

— Ja, just det der. För resten ska' jag dit sjelf, och om herrn vill följa med, så kan det gå an. Jag är hjelpmadam vid Drottninghuset och håller på med trapporna i dag.

Med denna upplysning återtog hon sin vandring, och ledde vägen genom östra kyrkogårdsporten ut på gatan. Under vägen fortsattes samtalet.

— Herrn söker väl kamrern, kan jag tro, — sade gumman. — Han är nog utgången, tänker jag, så här dags.

— Nej, det är inte kamrern jag ville tala vid, — var svaret, och efter ett ögonblicks uppehåll, liksom oviss huruvida han ville tillfredsställa hennes lilla nyfikenhet, fortsatte den främmande: — Det är en af de på Drottninghuset intagna gamla fruarna jag söker. Kanske ni har reda på henne. — Han tog åter upp sitt papper. — Fru Henrietta Albertina Rosenfelt, född Tranerus. Känner ni henne?

Tvätterskan syntes tänka efter. Hon ruskade på hufvudet. — Jag är just inte så slug på namnena,

— sade hon. — De kallas mest efter hvad de varit förr — det vill säga männerna deras, förstås; — enkorna är det jag talar om. Hon är ju enka denna här?

— Ja, det är hon, och — här står det — hennes man var kapten vid ingenjörkorpsen, Henrik Gregorius Rosenfelt. Han dog mycket ung.

— Kaptenska, ja, då är det allt hon, då, — utbrast gumman, tydligen utan behof af ytterligare bevisning. — Kom med bara, jag ska' säga till henne. — Hon tog åter upp sina ämbar, dem hon under öfverläggningen ställt ned på trottoiren, och gick öfver gatan åt ingången till Drottninghuset.

— Jaså, ni är säker på att det är hon? — sade herrn. — Ni mindes ju inte namnet, tyckte jag.

— Herrn sa' ju att hon var kaptenska, vet jag?

— Ja, hennes man var kapten.

— Och att hon var intagen på Drottninghuset?

— Ja.

— Nå, eftersom vi inte ha' mer än en kaptenska kvar, se'n det dog två stycken i fjol och en året förut, så kan det ju inte vara annat än den här.

— Jaså, ja. De kallas alltid med sina titlar här på Drottninghuset då?

— Ja, det kan herrn vara säker på. Det var inte värdt att komma och säga fru inte, till en, som har högre titel, det vill jag lofva, utan det är löjtnantskan och stadsfiskalskan och schersantskan, och — kaptenskan, det är fasligt rart och grannt det, må herrn tro, fast den här är en liten beskedlig stackare. Kom med mig nu, skall jag hjälpa herrn.

— Godt jag fick veta om titlarne, — mumlade herrn för sig sjelf, — jag hade annars kunnat ställa mig illa ifrån första början hos den gamla damen.

De hade nu hunnit till förstugan en trappa upp. Der lemnade tvätterskan sin börda, öppnade en dörr och bad sin följeslagare komma in och vänta ett ögonblick, medan hon gick längre fram i salen för att säga till kaptenskan, att någon ville tala vid henne.

Det var ett underligt inrättadt rum det, der den sökande nu stod och såg sig omkring.

I de första ögonblicken tyckte han sig aldrig hafva sett en sådan otrolig hopgyttring af menniskor och ting på ett ställe. Det var så fullt af husgeråd, att hela rummet liknade ett stort klädstand, der knappast en tumsbredd fanns att röra sig på. Det tycktes honom i början ett chaos. Men vid han bättre såg, märkte han att ett visst system rådde i detta chaos. Hvad som först sett ut som en oändlig myrstack af sängar, byråar, skänkar, skärmar, lädstolar och hundradetals andra husgerådsting, redde småningom ut sig för hans öga, till dess han förstod, att här visserligen fanns mera saker på mindre yta än han någonsin föreställt sig vara möjligt uti ett bebodt rum, men att äfven en otrolig möda och fintlighet här varit i verksamhet, så att det hela var ett underverk af ordning, i stället för hvad det först syntes, ett oredigt virrvarr. Så skickligt, med så mycken konstfärdighet hade hvarenda den minsta lilla fläck af utrymmet blifvit använd, att hvarje föremål erhölet det ställe, der det visserligen kunde få rum, men der också ej den aldra ringaste plats fanns

öfver, utan allting passade in som stycken af en läggkarta, kant vid kant, sida vid sida, hvarigenom det hela slutligen fick utseende af ett jättelikt mosaikarbete eller conglomerat. Och den stora fyrkantiga mosaiken var sedermera afdelad uti mindre fyrkanter, en vid hvarje fönster samt dessutom en mängd inuti rummet, alla regelbundna, fullkomligt lika stora den ena med den andra. Detta fyrkantsystem bidrog äfven att åstadkomma det intryck vi beskrifvit.

Småningom klarnade det för den främmande, att hvar och en af dessa små fyrkanter var en liten bostad för sig och att i hvar och en af dem satt en liten gumma.

Medan han nu stod der och väntade att kapten-skan skulle bli färdig att taga emot honom, blef han uppmärksam på, att någonting ovanligt höll på att försiggå uti ett af de små rummen.

Uti en ländstol i detta rum satt en mycket gammal gumma, som såg ut att vara mellan åttio och nittio år. Hon var klädd uti en svart sidenklädning, som tycktes hafva blifvit sydd för ett halft århundrade sedan, att döma efter snittet, fastän den för öfrigt var väl bibehållen och vårdad. En förunderligt vidlyftig spetsmössa betäckte hufvudet och dertill ej så litet af ansigtet, hvilket sannolikt krympt ihop betydligt sedan den högtidsdag, då denna mössa första gången begagnades. Ett par hvita handskar, äfvenledes mycket för stora, betäckte den gamlas händer, som lågo uti hennes knä och på hvilkas nervösa rörelse man kunde se, stt den gamla gumman var ganska »altererad» af ögonblickets högtidlighet.

Bredvid, på det lilla bordet, stod en bricka med kaffeservis. Sjelfva kaffekannan, gräddkannan och sockerskålen samt två af kopparna tycktes vara gamla bekanta och slägt med hvarandra. Men de öfriga kopparna voro synbarligen samlade från flera olika håll, så olika voro de till form, färg och storlek.

Nu inträdde ett yngre fruntimmer (hon var blott omkring 70 år), vexlade några ord med den gamla i stolen och kastade en mönstrande blick omkring sig i rummet, hvarefter hon aflägsnade sig med orden: »Ja, då komma vi nu, tante lilla».

Kort derpå såg man huruledes ur flera af de små rummen utkommo små gummor, hvilka alla med gravitetiska steg styrde kosan emot det först omtalade rummet. En af dem, som syntes vara den äldsta, inträdde först, derefter så många som kunde rymmas derinne. De öfriga stodo utanför.

Den äldriga damen hade vid sina gästers inträde rest sig upp och mottog dem nu med en nigning, som skulle gjort heder åt Gustaf III:s hof. Helsningen besvarades af de andra med samma högtidlighet, om än ej med samma formfulländning, hvarefter deras vörnadsvärda ordförande framtog ett papper och, sedan hon utvecklat detsamma och hostat ett par gånger, uppläste följande verser:

*Till fru Borgman, på hennes nittionde födelsedag! *)*

Annu en gång får jag den glädjen njuta
Att gratulera er, min ädla vän!
Och för ert väl en hjertlig önskan gjuta;
Lef lika rask ibland oss länge än.

*) Följande utgör ett verkligen vid något dylikt tillfälle å Drottninghuset uppläst poem, författadt af ett åttioårigt derstädes boende fruntimmer till en annan åldrings ära.

I dag en nittiårig hederskrona
 Uppå ert hufvud tiden fäst at har
 Med varsam hand, att för dess tyngd er skona,
 Och lätta stegen under åldrens dar.

En vacker föresyn, kär för de unga,
*(Här framträdde de unga, sex stycken 70-åringar,
 och kysste den gamla på handen)*
 Som hjertligt hylla er på denna dag.
 Hur gerna jag ock ville den besjunga —
 Är dock förmågan emot viljan svag.

Välmeningen må till min ursäkt gälla,
 Ty snillet har ej fallit på min lott.
 Och när de flesta här omkring mig gnälla,
 Att tänka redigt då blir ej så godt.

En knotar att det är för liten brasa
 Och tror att nu fås mindre ved än förr;
 En annan gumma mist sin bästa trasa,
 En tredje går för långsamt i vår dörr.

Men värst dock är, när de politisera —
 Ty kommer detta ämne rätt i fart,
 Om krig och fred, om turk och ryss med flera,
 Då vet jag visst, att det ej slutas snart.

Jag sitter då ibland dem som en nolla,
 Mitt hufvud är för trångt att det förstå.
 Om jag ock därför anses för en fjolla,
 Så är jag lugn och tänker — det får gå.

Hon är ej klok, den gumman der i fyran,
 Så yttrar säkert frun om min person.
 Det synes visst, hon skrifvit uti yran —
 Skall detta kallas för »gratulation!»

Förlåt, förlåt! Jag kan ej åstadkomma
 I detta virrvarr något bättre kram,
 Och eger ej en gång en liten blomma
 På denna glada dag att bära fram.

Sedan den gamla hedersdamen, djupt rörd, med
 några ord tackat för den henne visade vänligheten,
 tycktes ordet blifva fritt, och stämningen mindre hög-
 tidlig. Biträdd af den unga sjuttioåringen, bjöd vär-

dinnan sina gäster att taga en kopp kaffe med bakeser, hvilket tycktes smaka dem särdeles godt. Det hårdt anlitade utrymmet gjorde dock härvid nödvändigt, att endast en och en i sender fick inträda, mottaga sin kaffekopp och derefter åter utgå, för att lemna rum åt en ny.

Samtalet blef nu ganska lifligt och den främmande lyckades deraf uppfånga, att den gamla nittio-åriga i sin ungdom varit anställd hos prinsessan Sofia Albertina, och nu i 40 år tillhört Drottninghuset. Att hon af de öfriga uti alla afseenden betraktades som ett mönster och en föresyn, det var ganska tydligt, och ingenting kunde heller vara prydligare än det sätt, hvarpå hon underhöll sina gäster och bjöd dem af det lilla hon hade.

För öfrigt rörde sig samtalet naturligtvis ganska mycket omkring dagens händelser inom den lilla verld, hvari man här befann sig.

— Nå, söta lilla fru Björkbom, hur har det varit med giktvärken i natt?

— Har kongl. sekterskan hört, att enkefru Bergman nu får underhåll i andra klassen? Det är 5 riksdaler och 24 skilling i månaden det, istället för 4: 24, som hon hade förut?

— Det var ju bra tråkigt med fru Zieglers vackra katt, som skulle dö!

— Kamrer'n sa' i går, vet fru Samuelson, att det lär vara fråga om att dra' in vår tolfskilling till påsk, pingst och midsommar; för det räcker inte till, sa' han.

— Åh det vore ju förskräckligt! Men de 2 riksdalerna på kungens födelsedag, dem få vi väl behålla?

— Ja, det sa' han ingenting om, Gud ske lof!

— Men har fabrikörskan hört talas om ett sådant spektakel det var nere i trean i morse? Mellan de två som aldrig komma öfverens om hur mycket det ska' vädras, frun vet?

— Nej, hvad var det? Snälla, söta lilla fru Nilsson, ha' de nu varit hop igen?

Men just som Fru Nilsson skulle börja berätta, kom hjälpmadamen tillbaka och bad den främmande herrn följa sig.

Försigtigt följde han henne längs den smala väg, som ledde rätt upp ifrån ända till ända på salen. På bägge sidor gick han förbi en mängd af de små rummen, och aldrig felade det, att ur hvart och ett af dem ett par nyfikna liffiga ögon tittade upp från sin föregående sysselsättning och mönstrade honom från topp till tå.

Omkring halfvägs i salen stannade hans ledsagerska.

— Der sitter kaptenskan, — sade hon kort, och med denna knapphändig presentation gick hon sin väg.

Det lilla rum, framför hvilket den främmande nu stod, tycktes vara till form och utseende fullkomligt likt alla de andra han under sin väg genom salen passerat. Liksom de öfriga, var det på åtskilliga sätt afskiljdt ifrån de angränsande territorierna, på ena sidan genom en tapetvägg, som dock ej räckte högre än en manshöjd, på den andra genom en väldig byrå eller skänk, på den tredje genom en afdelningskärm. Den fjerde sidan var lemnad till hälften öppen, för att bereda tillträde till den

lilla bostaden, men tillstängdes sannolikt på något fyndigt sätt om natten eller då egarinnan eljest önskade sluta sig inom sig sjelf.

Vid denna ingång stod nu vår man och såg in i det lilla rummet, der han hört sägas att kaptenskan skulle befinna sig. Ty han kunde icke se henne. Han var något närsynt som vi veta. Dagen var mulen. Tapetväggen, som skiljde detta rum från det som låg vändt åt det andra fönstret, förtog äfven något af dagsljuset. Allt detta gjorde, att en liten tid åtgick, innan de många olika föremålen började framträda tydligt för hans syn, så att han kunde skilja det ena från det andra och försöka att afgöra hvar den lefvande varelsen befann sig, som han hade hört sägas skulle vara derinne.

— Jag ber så mycket om förlåtelse, började han, i det han letade efter lorgnetten och på vinst och förlust talade rätt in till möblerna. — Jag ber om förlåtelse. Bor fru kaptenskan Rosenfelt här? Jag kan inte riktigt se —

— Jo, det är jag det — svarade en fin och svag men alls icke obehaglig röst från en helt annan del af rummet än der han trott henne vara.

Han hade nu beväpnat sina ögon och riktade dem åt det håll hvarifrån rösten kom. Ja, der stod hon ganska riktigt. En liten, den aldrig minsta gumma i verlden. Hennes dräkt var af något gråaktigt eller mörkbrunt tyg, hvilket stack af så litet emot allt som omgaf henne, att till och med nu, sedan han hört hennes röst, det förekom ganska naturligt, att hans öga hade halkat förbi hennes lilla

person, som om den varit ett af de många inventarierna i rummet.

Hon hade rest sig upp för att taga emot honom och stod nu stilla framför den stol hvarpå hon förut suttit, en rankig rottingstol, hvilken jemte en synbarligen mycket gammal men snygg och bekväm emma utgjorde de enda sittplatserna som stället erbjöd.

Hon tycktes vänta att den främmande skulle vidare utveckla sitt ärende. Han gjorde det.

— Mitt namn är Redelius — sade han, i samma artiga ton som han förut nyttjat — assessor Redelius, affärsjurist här i Stockholm; och jag har tagit mig friheten komma hit, för att göra fru kapten-skan ett viktigt meddelande. Vågar jag utbedja mig några ögonblicks enskildt samtal?

Hon syntes något förvånad, men bad honom stiga in, hvilket hon sade med en blandning af artighet och värdighet, som genast visade att hon i sina bättre dagar hört till folk af förfinade seder.

— Var så god och stig in, herr assessor. Här är litet trångt, — tillade hon med ett småleende, då den något storväxte assessoren i ett enda steg, och detta alls icke långt, befann sig i midten af det lilla området och der, i förhållande till utrymmet och rummets dimensioner, tog sig ungefär lika väl ut, som kolossen på Rhodos skulle göra, transporterad till midten af en möbelbod. — Var god och sitt ner, så blir det bättre plats.

Det blef verkligen bättre plats då han satte sig ned. Att sitta och, hvad mera är, att sitta still, var

tydiligen det bästa man kunde göra under sådana omständigheter.

Han hade tagit plats i den gamla ländstolen, på hvilken hon pekade i det hon sjelf satte sig der hon förut sutit.

— Ja det är trångt — upprepade hon — och ändå har jag mera utrymme än många af de andra.

— Jaså, jaha — han såg sig omkring och iaktog, att ingen sängplats fanns derinne — jag förstår. Fru kaptenskan har ett annat rum till sängrum och vistas bara här om dagarna?

Den lilla gumman smålog.

— Ett annat rum! Ack nej, jag får allt reda mig med det här både om dagen och natten. Nej, jag har hittat på att bädda åt mig i nedersta lådan af min byrå. Herr assessoren ser, hur stor och präktig han är. I början, då jag hade särskild säng, var det allt litet trångt, men nu tycker jag, att jag har rysligt godt utrymme.

Litet trångt! Med en säng ytterligare tillkommen! Hvar kunde den hafva stått? I luften, ty inte fanns det rum på golvet! Rysligt godt utrymme! O! förnöjsamhet! tänkte assessoren, som knappt vågade röra en arm eller ett ben, af fruktan att stöta omkull några af de saker hvarmed han var inmurad. Han kunde med bästa vilja i verlden inte frambringa någonting angående det präktiga utrymmet, utan måste åtnöja sig med att säga en artighet om byrån.

— Ja, det var en präktig pjes — sade han med beundran. — Antik, tror jag nästan, eller hur?

— Nej, svarade hon med sitt lilla småleende. Han är gjord för 55 år sedan af en landsnickare, som bodde nära Södertelje, på beställning. Min man ville hafva stora lådor, så att hans uniform kunde få rum utan att behöfva vikas. Isynnerhet var han noga med underkläderna, och snickaren fick taga mått efter dem då han skulle göra byrån. Det kommer väl till pass för mig nu, det. Han är precis lagom för mig att ligga i. På det viset slipper jag ha' någon särskild säng — det är nu 23 år som jag begagnat honom. Men förlåt mig; jag sitter och talar om min byrå, och uppehåller herr assessorn, som säkert har brådtom.

Han hade verkligen brådtom, och hans ärende var som han sagt, (ehuru hon icke måtte hafva hört honom) af ganska stor vikt. Men det var omöjligt att ej blifva intagen af den lilla kaptenskans enkla och flärdfria sätt, i förening med den märkvärdiga belåtenhet och förnöjsamhet som hennes ord lade i dagen. Hon sof i en låda, lång nog för hennes af lidne mans byxor att ligga raka uti. I tjugutre år hade hon tillbringat nätterna i denna låda. Ofrivilligt undrade assessorn för sig sjelf om *hon* också kunnat ligga utan att behöfva vikas, liksom byxorna? Det var inte troligt. Salig kaptenen kunde visserligen hafva varit en långbent man, men — nej — hon hade inte legat rak i dessa 23 åren, det var afgjort; nå, det var också mindre vigtigt än för uniformen. Stackars lilla tåliga gumma!

Assessoren, som var en man med varmt hjerta, hade blifvit så intresserad af hvad han hört, att han

ville veta mera om byrån, ifall det fanns någonting mera att säga.

— Och de andra fruntimren — frågade han — törs jag fråga om de ej följt ert exempel?

— Jo, var svaret, de försökte nog, en hel mängd af dem. Men det var ingen, som hade en sådan der präktig byrå (hon kastade en stolt blick på sin vän). Det kån ingen tro hvad de pinade sig, i alla möjliga små stackare till lådor; men det var omöjligt. Nej, — han der är den enda som duger till säng.

— Det tyckes mig, — fortsatte assessorn, — som om herrskapet vore bra illa logerade här på Drottninghuset — och — och, som om det inte vore just så särdeles eftersträfvansvärdt att blifva intagen här.

Hon lade ned sin stickstrumpa och såg på honom, i det hon sade mycket alvarsamt:

— Vet assessorn, huru många sökande det var, när jag fick min plats?

— Nej.

— Tjuguåtta. Och så är det hvar gång någon ledighet blir. Jag hörde en gång Justitie Kansleren säga till en af de andra herrarna i direktionen, att så fort det finns en plats ledig, så får han så rysligt många bref från alla möjliga grefvinnor, excelsfruar och andra förnåma damer, som allihopa vilja skaffa in sina skyddslingar, och se'n bli' de som inte lyckas stötta på honom, så han sliter riktigt ondt, den beskedliga Justitie Kansleren. Jo bevars! nog vill man komma hit in, alltid.

— Jaså — yttrade assessoren med ett visst uttryck i sin röst som hon ej hade någon anledning

att förstå. — Och fru kapteńskan trífves också mycket godt här?

— Ja det gör jag visst, det. Ack, jag blef så glad, så glad, när jag hörde att jag var den lyckliga ibland de tjuguåtta, så det var som om jag hade fått komma i sjelfva himmelriket!

— Förunderligt — sade assessorn mera för sig sjelf än till henne — det tyckes ändå som om — och han såg sig omkring, i det han tänkte på det trånga utrymmet, den qvafva luften, det ringa underhållet och mycket annat som måtte höra till detta lif. Hon hörde hans ord och gissade hans tankar. Med samma alvar som en gång förut och med djup rörelse i sin röst svarade hon:

— Det kan tyckas så, för en som — har allting godt. Men när man är rakt ensam i hela vida verlden, och gammal och svag, och med mycket, mycket litet att lefva af; när man i många år har kämpat sig fram, dag från dag, och hur' man sträfvat, hur man försöker, det aldrig blir bra, utan tvärtom sämre och sämre, under det krafterna bli mindre; när man inte kan förtjena någonting med sitt lilla arbete och — tigga är snart det enda man orkar göra; undra då inte på, om man blir förtviflad och tänker: kunde jag bara få komma in någonstans, der jag inte fröse ihjäl, der jag vore säker om att inte bli utkastad på gatan, och der allt detta aldrig slutande, jägtande, sträfvande, rysliga *osäkra* vore slut, så att jag finge i lugn och frid vänta på döden, o! huru riktigt ljufligt, ja huru *saligt* det vore!

Assessoren sade intet ord. Hvad skulle han säga? Någonting sådant hade han aldrig tänkt sig. Det var en ny erfarenhet för honom.

Hon satt tyst en stund, hvarefter hon återtog i något lättare ton:

— Af allt elände en fattig gammal gumma dras med, så är ändå det värsta den der osäkerheten om att få bo qvar, den ständiga faran att bli uppsagd, att komma på gatan. Visst är det ett litet rum jag har här, men så blir jag inte uppsagd; *hyran är betald*, hyran är betald! åh! så skönt de orden låta! — jag behöfver inte *flytta*, förrän — förrän —

Hon slutade ej meningen, men slutet var inte svårt att gissa. Och efter ett ögonblick tillade hon dessutom:

— Och der blir jag heller inte uppsagd, hopas jag.

— Kaptenskan är således riktigt lycklig här? — frågade assessorn; — har inte en enda önskan ouppfylld, inte en längtan otillfredsställd?

Hon svarade ej strax, och det lilla fina ansigtet antog ett nästan skälmskt uttryck i det hon såg på honom och sade:

— Jag har talat så uppriktigt och pratat så mycket om mig sjelf, att jag måste be om ursäkt. Dels blir man pratsjuk när man blir gammal, och dels är det inte så ofta man får tala litet grand vid en så vänlig herre som assessorn. Men sedan jag sagt så mycket, kan jag gerna svara uppriktigt på den frågan också.

— Nå! — Assessorn syntes, underligt nog, riktigt glad att äntligen vara på väg att få höra något skäl till missnöje med Drottninghuset och vistelsen derstädes.

— Det är en sak, som jag längtar rysligt efter, och har längtat efter nu i 23 år. Tyck inte att jag är barnslig, för jag är inte värre än allihopa, som inte ha det.

— Och det är?

— Jo, att få ett af de rummen som ligga vid fönster. Finge jag det, så skulle jag vara den lyckligaste människa på jorden, tror jag bestämdt.

— Åh! — utlät sig assessorn, synbarligen ytterst gäckad i sin förväntan.

— Jag var ibland de yngsta när jag kom in. Bara femti år. De andra behandlade mig alltid som ett barn. Och ännu är jag så ung, att jag inte kan ha anspråk på att få något af de bästa rummen, de som ligga vid fönster. Det är ännu 5 som ska' ha' sådana före mig. Men se'n! Se'n blir det min tur! — Och hennes öga strålade.

— Jaså! Annars finnes det ingenting som felas i er lycka?

— Ingenting!

— Ingenting som ni skulle kunna önska er?

— Ingenting i hela vida världen.

— Än att få flytta till fönstret?

— Ja, att få litet mera ljus, litet solsken ibland. Jag höll så mycket af ljus och solsken — länge sedan, och 23 år här inne i mörkret — men jag beklagar mig inte, långt, långt derifrån! Jag är mycket, mycket lycklig som jag är, och tackar Gud för all hans obegripliga nåd.

Huru det var, tycktes assessoren ej hafva så god lust att nu andraga sitt ärende som då han först kom. Han satt der med sina papper i knäet och funderade.

— Skall jag skrifva på nu, herr assessor? —
frågade den lilla frun slutligen. — Det är väl några
pensionspapper, kan jag tro, som det brukar vara?

— Nej det är inget pensionspapper — och, efter
hvad jag nyss har hört, vet jag verkligen knappast,
huru jag skall komma fram med hvad jag har att
säga.

— Ha' de dragit in något af mina små under-
håll?

— Nej.

— Då finnes det ingenting som jag är rädd för
— om inte — och hon fattades af en plötslig ångest
— om inte — men nej; det är inte möjligt, det har
ju aldrig varit något klagomål emot mig?

Han satt och såg sorgset på henne, utan att
svara. Hon blef allt oroligare då hon läste i hans
ansigte, och utbröt:

— Ack! säg mig bara, att jag får bo qvar! Säg
mig, att det inte är frågan om att jag måste lemna
min fristad, mitt lugna, mitt — o Gud! jag ser att
det är så. Hvad har jag då gjort? Hvad har jag
då gjort?

De sista tvänne utropen gjorde hon med låg,
klagande ton, mera för sig sjelf eller såsom till en
osynlig makt, hvars hårda dom hon ej vågade strida
mot, men hvars rättvisa hon ej kunde förstå, än till
den person som satt midt emot henne och med djup
rörelse åsåg hennes smärta. Hon hade gömt sitt
ansigte i sina händer och i denna ställning satt hon,
medan han talade det följande, allt i den halfhöga
röst hvori samtalet dem emellan hela tiden blifvit
hållet.

— Fru kaptenskan har gissat rätt. Mitt besök här idag måste föra derhän, att ni lemnar denna lugna tillflyktsort — men hör för all del på hvad jag har att säga —

— Jag kan inte — hviskade hon för sig sjelf — jag kan inte gå ut i den kalla, hårda verlden ännu en gång, jag törs inte. En skakning genomför den lilla späda kroppen. Se'n satt hon åter som förut.

— Jag måste påskynda hvad jag har att säga. Hör på mig, jag ber!

Ett sakta »jag hör» från det gömda ansigtet.

— Fru kaptenskan hade en släkting, en kusin, konsul Tranérus?

Hon tittade upp och såg undrande på honom, men svarade intet.

— Han är död, utomlands, och har testamenterat hela sin förmögenhet till fru kaptenskan.

Hon sade intet under ett par ögonblick, endast satt med vidt uppspärrade ögon och såg på honom.

— Kusin Thomas död! — sade hon slutligen — och har test — det är inte möjligt, vi voro inte — han var ond på mig. Är det inte något misstag?

— Nej.

— Och ingen har bättre rätt än jag?

— Fru kaptenskan var ju hans enda släkting, inte sannt?

— Jo, det är sannt, — var det nedslagna svaret. Och se'n satt hon åter tyst, till dess att en ny tanke uppsteg inom henne och hon frågade:

— Är det — är det mycket? — det går väl inte an att jag —?

— Nej, jag fruktar att det inte går an att blifva kvar på Drottninghuset, när man har tjugutusen rdr om året och ett eget hus i Stockholm, eller huru?

— Nej, — svarade hon modfälld — det går inte an, jag förstår det. Tjugutusen riksdaler om året! Hvad skall jag —

Det var ej underligt, om assessoren med förundran betraktade hvad han här var vittne till. Han hade naturligtvis trott, att blott han kunde hinna underrätta henne om hvarföre hon måste flytta ifrån sin fristad, så skulle hon trösta sig, om han också genom det föregående samtalet var beredd på att hon ej var ibland dem, för hvilka pengar utgöra lifvets enda glädje. Men nu såg han henne nästan mera förkrossad än förut. Hans filosofi hade ej drömt om möjligheten, att 20,000 rdr om året kunde tagas emot på det sättet, att de kunde åstadkomma en sådan verkan. Den lilla pigga, förnöjda gumman var försvunnen. Der satt istället framför honom en trött, utsliten varelse, som ej mäktade bära den börda lifvet lade på hennes skuldror.

Hon kanske gissade något af hvad som föregick inom den värde assessorens inre, eftersom hennes nästa ord voro en slags ursäkt eller förklaring.

— När jag fick komma in här, var det slut på mina krafter; jag var visst aldrig stark till karakteren, fruktar jag; men min själskraft, mitt hopp, mitt hjerta voro som döda inom mig. Hade jag inte varit den lyckliga ibland de tjuguåtta, så tror jag att jag hade lagt mig ned på gatan för att dö. Det var en stor synd, jag vet det; men jag var så trött.

så trött, jag orkade inte mera — och Gud förbarmade sig öfver mig och släppte mig in hit.

Hvad skall jag göra ute i verlden än en gång? Jag har redan lefvat *ett* lif, och det var så godt som slut. Skall jag stiga upp, liksom ur min graf, och börja på igen? Komma tillbaka, nästan som en gengångare, med svepningen omkring mig, och sitta ned till bords bland de öfriga unga, friska, glada!

Och hvad har jag, som sagdt var, der ute att göra? Jag har ingen släkt; mina få älskade äro hos Gud i himlen; jag har icke någon enda som behöfver mig uti hela verlden.

Det är inte underligt, om herr assessorn tycker jag bär mig tokigt åt, — fortsatte hon efter en liten stunds tystnad. — Det är väl knappast möjligt för en man i sin fulla kraft att fatta, hur en stackars gammal gumma kan med sådan bäfvan motse, att behöfva våga sig ut i verlden ännu en gång, sedan hon der slitit så ondt, och med knapp nöd lyckats komma in i sin lugna hamn. Ack, jag vet det, jag är inte moraliskt stark, och har aldrig varit det. »Jag är rädd att du är en liten kruka», det var ofta min älskade mans ord till mig, när han såg hur gerna jag sökte skydd hos honom.

— Men, — inföll assessorn med vänligt deltagande — tar ni tillräckligt i betraktande, huru olika er ställning nu blir emot förr, då brist och nöd gjorde ert lif så svårt och bittert. Allt blir helt annorlunda nu då ni är rik.

— Ja — svarade hon eftertänksamt — det är nog sannt. Någon nöd skall jag inte lida nu. Det är sannt. Det är sannt — upprepade hon gång på

gång, liksom för att söka så mycken tröst i denna visshet som möjligt. Men det tycktes icke hjälpa henne mycket. — Assessorn tycker visst, att jag är ett sjåp? — sade hon med ett försök till småleende genom sina tårar.

— Förlåt mig, visst inte! Jag förstår mycket väl huru svårt det måste kännas i vissa hänseenden. Men jag erkänner att 20,000 om året —

— Tjugutusen om året! Vet assessorn hvad jag behöfver? Ett rum så stort som detta; i ett större skulle jag känna mig bortkommen. Värme så att jag inte fryser, och så mycket mat jag kunnat skaffa mig här, litet skorpor till kaffet och en bit sill ibland. Ett hundra tio riksdaler om året allt som alls, det är hvad jag behöfver. Allt det andra blir bara en börda att draga på, ett tungt ansvar, ingenting mera.

Jag säger er herr assessor, att jag hade *slutat* med lifvet såsom de derute (hon pekade åt kyrkogården); och tjugutusen om året ha för mig inte mera värde än för en af dem.

Och nu, förlåt mig, — återtog hon efter några ögonblick. — Jag vill inte pjunka mera. Det är Guds vilja och jag skall försöka att fullgöra den. Men — idag kan jag inte tala mera. Jag får ju bli kvar här idag, får jag inte det; är det tids nog imorgon?

— Javisst, javisst, var det småleende svaret. Fru kaptenskan vill inte se papperen?

— Inte idag, tror jag. Jag är så uppskakad, att jag knappt skulle förstå dem. Kunde herr assessorn vara så alltför god och förnya besöket imorgon, så vore jag så innerligt tacksam.

— Naturligtvis.

Och dermed afskedade hon honom med samma obeskrifligt fina sätt och värdighet som hon visat när han kom. Sill och kaffe, eller tjugutusen om året, lika godt! Hon var en af dem som förbli sig lika under hvilka förhållanden som helst!

Sedan han gått satt hon tyst och stilla. Stickstrumpan hvilade, händerna lågo i hennes sköte. Hon tänkte på den stora omhvälfning som inträffat uti hennes lugna lif.

Så försjunken var hon i sina tankar, att hon icke märkte det hon ej längre var ensam.

Långsamt höjde sig, på andra sidan om den tunna tapetväggen, ett gammalt utmergladt gummansigte. Först såg man håret, sedan den fårade pannan och näsan. Slutligen, och som det tycktes efter en stark ansträngning, blef hela ansigtet synligt, hakan sköts fram, så att den hvilade på kanten af väggen; och i denna ställning, med ögonen oafbrutet fästade på vår lilla kaptenska, förblef hufvudet orörligt stilla.

Det var ej något intagande ansigte, långt derifrån. Ingen mössa täckte de fåtaliga gråa håren, som i oordnad skick lågo hit och dit på det stora massiva hufvudet. Den stora krokiga näsan och de för öfrigt i nästan kolossal skala tilltagna ansigtsdragen voro till den grad magra, att bokstafligen endast det af tusentals rynkor fårade skinnet der fanns kvar. Munnen var hopsjunken, såsom i den aldra högsta ålderdomen brukar ske, så att de länge skiljda grannarna, hakan och näsan, nu i det närmaste vidrörde hvarandra.

Allt, med ett enda undantag, antydde, att yttersta gränsen för människans ålder snart vore hunnen af den som egde detta ansigte.

Men under de buskiga, grå ögonbrynen lyste ett par ögon med en sådan eld, att, hvadhelst man kunde säga om kroppens ålder, så syntës det genast, att själen var ung ännu. Ingen matthet fanns der, intet spår af trötthet. Denna själ hade kunnat slita ut ännu ett par kroppar, om den hade fått det, så mycken vilja, så mycken energi fanns det qvar, att döma efter ögonen.

Der satt nu detta hufvud, eller rättare sagdt, hängde uppe på väggkanten, ty huru det eljest hölls qvar var en gåta. Det var godt för assessoren, att han ej såg denna tafla, ty den hade ej kunnat undgå att göra ett obehagligt intryck på honom. Hade han sett detta stora, djerfva ansigte, dessa lurande ögon, som ondskefullt fästades på den lilla fromma, snälla frun dernere, så måste han hafva tyckt sig se huru en gammal skallig gamhona, från kanten af sitt rede ibland fjällen, har fått öga på en liten oskyldig dufva i hennes mjuka bo. Den gamla gamhonan kan ej flyga längre, dessbättre. Men hennes ögon lysa än som fordom, då hon sväfvande bland molnen såg sitt rof, sitt ingen fara anande rof; och i tanken griper hon det ännu med sina långa klor, hugger sin näbb uti dess oskyldiga, hulda bröst och närar sig med dess hjerteblod.

En hes röst väckte slutligen fru Rosenfelt ur hennes drömmar.

— Jaså, hon har fått ärfva pengar, lilla fru kapte-skan! Jag gratulerar så mycket, jag gratulerar.

Den lilla frun såg hastigt upp. Då hon varseblef det stora ansigtet rätt ofvanför sig, ryste hon.

— Fru löjtnantskan hörde vårt samtal? — stammade hon.

— Javisst, javisst. Ni talade lågt, men si jag ligger med örat just vid väggen, si, och då rådde jag inte för att jag hörde, si, mest hvartenda ord. Och hvad hon gjorde sig till bra, se'n! Det var riktigt roligt att höra på.

— Gjorde mig till? Hvad menar fru löjtnantskan?

— Jo, att hon inte ville ha pengarne, vet jag. Kors hvad jag skrattade der jag låg; tyst, förstås.

— Jag gjorde mig inte till, — var det ödmjuka svaret. — Jag skulle verkligen hellre vilja bli kvar här.

— Nej, hör nu lilla kaptenska, kom inte och försök att — men jag orkar inte hålla mig uppe längre, det var mycket roligt och mycket skickligt gjordt, kom bara inte —

— Det *var santt!* — ropade det arma offret i förtviflan. — Kunde jag få ett rum vid fönstret, som jag sade honom, så finns det ingenting annat i hela verlden jag skulle önska.

— Kanske att fru kaptenskan ville byta med mig då? — fortsatte hennes plågoande, med ett förfärligt grin på det vederstyggliga ansigtet. — Jag ska gerna ta pengarna, jag. Usch en sådan —

Men krafterna voro slut, eller någonting bragte henne ur jemvigten der hon hängde, så att, just som hon skulle utsäga något skymford för att uttrycka höjden af sitt förakt, försvann hon, och tumlade ned

i sängen på andra sidan. Man hörde svärjande och brummande genom tapetväggen.

Den arma lilla misskända varelsen hoppades få ro. Men efter en liten stund hörde hon ånyo rösten ofvanför sig, och den jättelika löjtnantskans ansigte syntes som förut. Med otrolig ansträngning tycktes hon hafva arbetat sig upp, ty andedrägten var kort, och svetten stod i perlor på den skrynkliga pannan. Men det var ett ord som hon nödvändigt hade velat säga. Med obeskrifligt förakt uthväste hon nu detta ord:

— Hycklerska! — skrek hon; och så föll hon ned igen, ty den energi, hvarmed hon talade, bragte henne ånyo ur jemvigten och hon föll maktlös ned i sina bolster samt lemnade tills vidare sin granne i fred.

Den gamla löjtnantskan var enka efter en fängelsedirektör, en underofficer som fått underlöjtnants namn, heder och värdighet. Hon hade varit en ytterst kraftig människa i sina yngre år och det sades till och med, att hon ofta hjälpt sin man att hålla reda på fångarne då det behöfdes. Nu var hon 88 år gammal; men med oförminskad själskraft fortfor hon ännu att beherrska sin omgifning. En nyligen skedd omflyttning hade dock först för några dagar sedan gjort henne och kaptenskan till grannar, så att det var första gången de egentligen hade med hvarandra haft något att göra. —

Assessoren gick emellertid sin väg fram genom salen med hjertat uppvärmdt af hvad han bevittnat. Han såg sig om.

— Här är förnöjsamhetens rätta hemvist, tänkte han. Snälla gamla gummor, nöjda med allt, fastän de hafva så litet! Det är riktigt uppbyggligt! Jag är glad att hafva fått en sådan skön inblick uti menniskonaturen.

I detsamma öppnades ytterdörren, och en äldre herre inträdde, i hvilken assessorn igenkände en hög embetsman, den dåvarande ordföranden i styrelsen öfver Drottninghuset.

Då inträffade någonting, som förvånade assessoren och kom honom att dröja qvar några ögonblick för att åse detsamma.

Den nyssnämde embetsmannen hade icke hunnit många steg upp genom salen, förrän en liten flink och nätt gumma, som sett honom passera, flög ut ur sitt bo och liksom slog ned på honom. Hon hade någonting att andraga, en begäran att framställa, och bad aldraödmjukast att få säga honom »ett endaste litet ord».

Medan hon talade, stucko en mängd gummor ut sina hufvuden och fingo ögonen på den höge herrn. I ögonblicket var hela rummet som i uppror. Under rättelsen tycktes sprida sig som en löpeld. Ett surrande, som då bien i en kupa ämna svärma, hördes i luften, och i ett nu rusade alla gummor som voro friska nog att kunna stå på benen ut ur sina kyffen, medan från de sängliggande sjuka eller orkeslösa ifriga rop och böner hördes utgå, om att herr kansleren ville komma in och lyssna till hvad de hade att säga honom.

Ett sådant oväsen låter svårligen beskrifva sig. Alla gummorna talade på en gång, och detta med

en ifver, en myckenhet af åtbörder och en skärpa i rösterna, som om hvad de hade att säga icke tålde det minsta uppskof, utan gällde sjelfva lifvet. Den högväxte herrn stod der midt ibland denna svärm af gummor som ett fyrstorn ibland hafsvågorna. Med yttersta välvilja vände han sitt ansigte och öra än till den ena och än till den andra, med fåfänga försök att uppfatta innehållet af deras klagomål. Flera gånger lyckades han åstadkomma någon grad af tystnad, för att låta en i sender andraga sitt ärende. Men det var blott några få ögonblick. Det behöfdes endast ett ord af den talande, som hade det aflägsnaste sammanhang med de andra gummornas sak eller det som de ville yttra sig öfver, och genast var hela stormen åter lös.

Brutna meningar nådde assessorens öra der han stod i häpet betraktande af detta skådespel.

— Söta, goda, lilla kansleren, får jag bara säga en endaste sak! det kan väl aldrig vara rätt och inte ville jag klaga om det så vore, men att rådmanskan Söderbom —

En gällare röst tog nu öfverhanden.

— Ja visst, ja, och det har jag också sagt kamrer'n, att det hade justitiecancellären sagt ifrån, att så skulle det vara, men ingenting har han gjort och —

Den olycklige »kamrer'n» tycktes vara syndabocken i snart sagdt alla dessa fall. Förfärliga och otaliga anklagelser slungades emot honom. Inom några ögonblick var assessoren öfvertygad, att kamrer'n måtte vara ett af de största odjur som någonsin trampat denna vår jord. Han hade försummat att låta göra detta, som ej tålde ett ögonblicks upp-

skof; han hade vidtagit denna åtgärd, som hotade de deraf beroende med död och olycka; han hade förbjudit en gumma att koka någonting, som hon inte fann luktade illa alls; men det tycktes vara olika åsigter om den saken, ty tjugu röster skreko ifrigt, att i det fallet hade kamrer'n haft rätt, men deremot så hade han — och så blef det omöjligt att förstå ett ord vidare.

Den ena anhöll att innanfönstret måtte kittas om, derföre att kittet fallit bort och det drog så att —

En annan, som bodde långt från kakelugnen, bad om mera ved, hvilket deremot ej ansågs behöfligt af den, hvars lilla fyrkant hade eldstaden i sitt ena hörn.

Flera svåra beskyllningar framkastades af gumorna mot hvarandra.

En fanjunkareenka tycktes hafva inkräktat omkring en hel tum på sin grannes, en borgareenkas, område, genom att först lömskt och förrädiskt under dennas sömn hafva skjutit sin säng öfver den förut uppdragna riksgränsen och sedermera med våld försvarat den annekterade landsträckan o. s. v., o. s. v. i oändlighet.

För att vidare och i bättre lugn få utveckla sina skäl, utbådo sig en mängd af de gamla damerna att få vid något tillfälle, som den söta, goda herr justitiekansleren sjelf behagade bestämma, aflägga ett besök hos honom i hans enskilda logis. Men justitiekansleren, söt och god i allt annat, var som en hård klippa i detta afseende, och undanbad sig hårdnackadt den honom erbjudna äran. Det var också

omöjligt att undra på, tyckte assessoren. Om dessa nittio gummorna fingo tillåtelse att göra honom sin visit när de ville, så skulle hans lif snart blifva honom en börda.

Huru detta allt slutade, på hvad sätt gummorna blefvo lugna och belåtna och kröpo tillbaka in i sina bon, det fick assessorn icke se. Han hade icke tid att vänta längre och lemnade därför Drottninghuset för denna gång.

— Det var icke fullt så farligt med förnöjsamheten som jag trodde, — tänkte han för sig sjelf, idet han gick ned för trapporna. — Kanhända min lilla kaptenska är den enda som är riktigt nöjd af dem allesamman. Underligt i så fall, att just hon skulle hitta på att få så här mycket pengar! Men så sker det ofta. Den som älskar pengar får vara utan, och den som inte bryr sig om dem får mycket mera än han behöfver. Besynnerligt! — Och med denna något utslitna reflektion gick assessorn vidare till staden. —

Den lilla förvissnade gumma som nu hette kaptenskan Rosenfelt och var intagen på Drottninghuset, var för 55 år sedan en den täckaste, sötaste aderton-åring, som någonsin tjusat en ung mans ögon. Hennes mor var enka och hade detta enda barn.

Henrietta hade, hon som många andra, tvänne friare, en som var rik och en som var fattig. Liksom några andra ville hon ha den fattige och inte ha den rike.

Modren såg hvarthän det skulle gå, och suckade deråt. Men hon tvang ej sin dotters håg. Henrietta räckte sin hand åt den unge blomstrande löjt-

nanten, med eld i ögat och en hektisk glöd på kinden. Grosshandlaren behandlade hon som Geijers viking plägade behandla krämaren då han mötte en sådan på hafvet: han fick gå.

Men krämaren var ej nöjd dermed den här gången. Som barndomsvän med Henrietta, hvars släktning han dessutom äfven var, hade han missförstått hennes öppenhjertiga förtrolighet och tagit hennes vänlighet för att vara någonting varmare än blott kusinlig tillgifvenhet. Han ansåg sig hafva blifvit illa behandlad och drog sig djupt sårad ifrån allt umgänge med Henrietta och hennes mor. Kort derpå bosatte han sig utomlands och de hörde aldrig mera af honom.

Vid 25 års ålder blef Henrietta enka och stod nu alldeles ensam i världen. Hennes mor hade dött någon tid förut, och med modrens död upphörde hennes lilla pension. Den hoppgifvande unge genikaptenen lemnade så godt som intet efter sig åt sin arma, tröstlösa hustru.

Nu började för henne en tid, som svårligen låter beskrifva sig, och hvars eländen, om de äfven kunde beskrifvas, vore hardt när omöjliga att fatta för någon annan än den, som antingen sjelf genomgått dylika eller på nära håll haft att göra med den otroligt beklagansvärda klass som plägar benämnas »pauvres honteux».

Af hvad lefver en pauvre honteux? Ofta af mindre än det uslaste fattighjon. En vanlig tjenstepigas åtgångsstat skulle kunna försörja trenne på en gång.

Af hvad är deras lif upfyldt?

Af försakelser och lidanden, af felslagna förhoppningar, af tåliga fastän nästan hopplösa sträfvanen att försörja sig och undvika den mer än allt annat fruktade tiggartafven; af grymma förödmjukelser och hårda orättvisor, ej mindre svåra att utstå derföre, att de vid behandlingen af obekanta fattiga ofta synas vara nästan oundvikliga; af en stundom svigtande tro på verkligheten af Guds kärlek och människors barmhertighet; af en ofta återkommande kroppens yttersta maktlöshet, sinnets genomtrötthet och själens förtviflan; af en ständig längtan efter grafvens ro och dödens hvila; kort sagdt, af ett martyrskap så långt, så plågsamt, så outhärdligt, att bålets och svärdets martyrer äro lyckliga i jämförelse dermed. Dessa martyrer äro ej upptecknade i någon kyrkokronika, och verlden vet litet eller intet om hvad de utstått, men Gud vet det. Gudskelof! Gud vet det.

Efter tjugufem år af detta lif var det så godt som slut med fru Rosenfelt. Hennes fägring var vissnad, hennes kraft bruten, hennes hjerta sjukt och förtvifladt.

Hon kunde icke kämpa längre, den arma, svaga, lilla människan. Hon sade det sjelf: hon var färdig att lägga sig ned på gatan och dö. Då öppnades Drottninghusets portar för henne. Det var blott Drottninghuset, men hon tyckte det var som sjelfva himlen.

För den som vet hvad Drottninghuset är, med dess otrefnad och dess ringa förmåner, är detta ut-

tryck mera än allt annat betecknande för hvad hon utstått under sitt föregående lif.

Men det var dock frid och lugn. Hennes bräckliga farkost, illa stött och kastad af hafvets vilda vågor, hade nu kommit in i en liten fridfull vik! Utanför brusade det väldiga lifvets flod; men hon hörde knappt dess dån der hon låg i stillhet och ljuflig hvila.

Nu måste hon ut igen på detta stormiga haf, som hon hoppades för alltid hafva lemnat. En större, bättre utrustad farkost skulle hon nu bestiga. Men hon visste alltför väl, att så starkt fartyg aldrig blifvit bygdt, att ej hafvets vågor fara illa dermed.

Den sista natten tillbragte hon i bön till Gud, i bön om hjälp, i bön om kraft att bestå detta nya prof, som Han funnit godt att ålägga henne, innan hennes jordiska strid var lyktad.

Ty såsom ett svårt prof, ett tungt åliggande tog hon det. Hon var bland dem som känna lifvets stora ansvar. Och sannt är det, att lifvet är tungt eller lätt, alltefter som dess ansvar kännes djupare eller mindre djupt. Den fattige har sin börda, de dagliga bekymren om bröd. Men den rike har äfven sin, tung och tryckande, ofta långt mera än den andres. Huru skall han förvalta detta pund, huru skall han ansvara därför på räkenskapens dag? I hvarje stund frågar han sig så. Han kan ej slippa ifrån ansvarets tyngd.

Fattigdom hade hon försökt. Nu skulle hon försöka rikedom. Någon ting sade henne, att hon måhända skulle behöfva mera styrka till det senare profvet än till det förra.

Den lilla enkan hade dragit ut sin mans låda för att hvila deri, sista gången på Drottninghuset. Nu låg hon på knä i brinnande bön. Med Esaïæ herrliga ord anropade hon sin Gud om hjälp och bistånd.

»O! Du som ger dem tröttom kraft och dem maktlösom starkhet nog, gif åt mig, en stackars gammal gumma, mod och styrka. Låt mig ej af feghet och i känslan af egen svaghet undandraga mig att fullgöra din vilja. O Gud! jag är gammal, bräcklig och svag. Egen kraft har jag ingen; men på dig förtröstar jag. Hjelp mig du, så varder jag hulpen.»

Och återigen hviskade hon en annan skön vers ur samma profet. »De ynglingar varda trötte och uppgifvas och de karske män falla; men de som vänta efter Herran, de få en ny kraft, så att de skola uppfara med vingar såsom örnar; de skola löpa, och icke uppgifvas; de skola vandra, och icke trötte varda.»

I gamla tider tillbringade den unge stridsmannen sista natten före riddarslaget uti vaka och bön. Här låg en gammal gumma, ock uti vaka och bön. Äfven hon skulle följande dag börja ett lif af kamp och strid. Riddarslaget skulle ges äfven åt henne.

Gud har i sin här många riddare. De finnas öfverallt, i slottet som i kojan. De senare kännas ej igen på fjäderprydda hjälmars och gyllene sporrar. Men Gud har satt sitt eget märke på dem. Hans hand har gifvit dem riddarslaget.

Stundom, i sin ifver, bad hon ej blott tyst utan med halfhögt hviskade ord, som strömmade öfver

hennes läppar utan att hon själf visste derom. Hon trodde att hon bad inom sig.

Men på andra sidan tapetväggen låg den gamla löjtnantsenkan vaken och lyssnade. Vid de ord hon hörde gjorde hon stora ögon. De voro för henne obegripliga, ofattliga, ett okänt tungomål. Till sluts tolkade hon dem dock efter sitt eget sätt. Med ett hånlöje vände hon sig om i sängen i det hon mumlade sitt gamla ord »hycklerska» och drog en kudde öfver örat för att slippa höra mera.

Men efter en stund drog hon undan kudden, nyfiken att få höra om hennes lilla granne fortfor med sin komedi.

Allt var tyst. Endast de sofvande gummornas andetag och en och annan lidandes sakta jemmer hördes i det stora rummet. Hon trodde att det var slut. Men i detsamma trängde dessa ord genom den tunna väggen till hennes hungriga öra.

— Min ande är svag och minä dagar äro afkortade och grafven är för handen. Jag visste ej att jag någonting mera för dig Herre göra kunde uti detta lifvet och med denna min usla kropp och trötta själ. Men då du lagt detta på mig, då du fordrar detta af min svaghet, så vill jag göra det bästa jag förmår. Dock, Jesus min Frälsare, gif mig din kraft, ty jag bäfvar för det arbete mig förestår. Kristus, Kristus, gif mig din styrka, att kunna utföra arbetet så som du vill hafva det.

Den gamla löjtnantskan ryckte på axlarne med otålighet der hon låg. — Hon sjäpar sig ju som om hon skulle ut på arbete som hjälpmadam i stället för att bli en rik fru, — tänkte hon.

— Men, var hennes nästa tanke, hon gör det inte illa, efter det ska' så vara. Och de der gudaktiga människorna bli så vana att göra sig till för människor, att de fortfara med det för vår Herre också, och tro att de lura honom med. Nåja, han tycker väl om'et kan jag tro. Han tycker ju om att man är ödmjuk, säges det, och låtsas vara dygdig om man också inte är det. Allt är bättre än att vara stursk, kan jag tro. Och hon gör det verkligen så bra, att man skulle kunna tro att hon mente det, om det vore möjligt att vara ledsen för att man ärfde pengar.

Se'n lyssnade hon igen och hörde dessa ord:

— Gud lägger oss en börda uppå; men han hjälper oss ock. Vi hafva en Gud, en Gud den der hjälper. Förkasta mig icke uti min ålderdom. Öfvergif mig icke, när jag svag varder. Jag går i Herrans, Herrans kraft. O! tänd ditt ljus och din sanning, att de leda mig!

Nu inträdde några ögonblicks fullkomlig tystnad. Den bedjande qvinnan låg orörlig, och kände Guds svar på sin bön uti en salig känsla af styrka och frid.

Till slut hviskade hon med utesäglig hänförelse och fröjd: — Ja, ja, det skall gå bra, det skall gå bra. Jag är ej längre rädd. Gud skall hjälpa mig.

I detta hennes högsta, ljufvaste ögonblick hörde hon en hes röst som hväste genom väggen.

— Så der ja, lilla kaptenska, nu kan det vara nog. Tror han inte på det der, så är det inte värdt att försöka med något annat. Det var det bästa jag har hört i den vägen. Riktigt bra, riktigt bra! lilla

hycklerska! Gå nu och lägg sig och låt folk få sofva i fred.

Den lilla qvinnan väcktes af dessa grymma ord ur sin himmelska dröm. Hon tyckte sig höra en hånande röst från afgrunden invid sitt öra.

Vid första ljudet af den ohyggliga, hesa rösten drog hon ihop sig, liksom hon velat krypa in i sig själf, uti sitt skal. Så liten hon var, tycktes hon blifva hälften mindre nu, i detta ögonblick. Sedan orden tystnat, låg hon ännu stilla på detta sätt, någon stund, lik en skrämmd igelkott, som väntar innan han rullar upp sig igen. Sedan steg hon upp, darande i hela kroppen, och kröp till sängs uti sin låda.

Arma lilla människa! Hon hade ej varit rik en dag ännu, och redan! —

Men följande dagen hade intrycket af det hemska afbrottet i hennes bön nästan alldeles försvunnit, och när assessoren på förmiddagen kom för att afhemta henne, var hon vid så godt mod, att han förmodade det hon nu hade insett hvilka förmåner åtfölja rikedom, och ämnade skyndsamligen börja njuta deraf.

Nyheten om den ovanliga händelsen hade naturligtvis spridit sig inom Drottninghuset. Kaptenskan blef ända till sista stunden formligen belägrad af gummorna, hvilka dels kommo för att gratulera sin lyckliga kamrat, dels utbedja sig någon liten framtida hågkomst, än i den ena än i den andra formen. Till alla sådana framställningar lyssnade hon uppmärksam, lofvade att noggrannt ihogkomma hvad hvar och en hade önskat och, såvidt hon fann det möjligt, förskaffa dem det begärda.

Hos de sängliggande gamla fruntimren gjorde hon afskedsbesök och fick dervid ytterligare några små kommissioner af liknande slag. Till sist gick hon äfven in till sin fruktansvärda granne, den gamla löjtnantskan. Denna låg först en lång stund och betraktade henne, utan att säga någonting.

— Jag har kommit för att säga adjö, — sade kaptenskan för andra gången. Hon hade ej fått något svar då hon först talade, och visste ej rätt hvad hon annars skulle säga. Men de skarpa ögonen forto att mönstra henne, medan den hopfallna munnen knappt ett ögonblick var stilla, utan att dock något ord undföll densamma. Slutligen sade löjtnantskan helt kort:

— Låna mig femtio riksdaler!

Fru Rosenfelt lät henne förstå, att den begärda summan skulle blifva henne öfversänd vid första tillfälle. Då låg hon åter tyst några ögonblick.

— Det var ju tillgjordhet, det der spektaklet i natt? — sade hon. — Kaptenskan är väl glad att komma härifrån, kan jag tro?

— Ack nej — var det ödmjuka svaret. — Det var uppriktigt sannt, hvart ord, det försäkrar jag.

— Då är hon ett ändå större nöt än jag trodde — sade löjtnantskan föraktligt. — Nå, adjö med sig nu, och glöm inte bort att skicka pengar, så fort som möjligt. Kaptenskan blir väl för dryg att komma och helsa på sina gamla bekanta hädanefter, kan jag förmoda? Jaså, inte det. Nå, då skall jag skicka bud när det är någonting vidare.

Och dermed lät den tyranniska qvinnan henne gå, som om hon hade varit hennes slafvinna.

Alla fru Rosenfelts saker flyttades hem till hennes nya bostad. Assessoren var henne dervid behjälplig.

Slutligen var allt inpackadt och flyttvagnen satte sig i gång. Assessoren och fru Rosenfelt åkte bort uti en hyrvagn.

— Och det är en gammal hushållerska som nu sköter huset, säger assessoren?

— Javäl. Så gammal är hon just inte. Mamsell Stähle heter hon annars.

— Hon var ej hos min kusin då vi umgingos hos honom; jag kan ej minnas det namnet.

— Det är visst inte mera än de sista tio åren tror jag. Men jag ville just tala ett par ord om den saken. Den här mamsell Stähle tycks mig vara en ganska hygglig menniska, ganska hygglig; men nog tror jag att hon vet hvad hon vill, och att den långa tiden som hon varit utan husbonde, fru Rosenfelt förstår nog —

— Ja, jag förstår. Nå, tror assessorn att hon önskar bli kvar?

— Ja, jag vet knappt hvad jag skall säga, men jag skulle nästan tro att det inte vore så svårt att bli af med henne, om fru Rosenfelt det önskar.

— Jag vill visst inte bli af med henne!

— Inte det? jag tänkte —

— Nej. Att genast börja rubba hvad som varit under min stackars kusins tid, det ville jag så ogera. Således, om hon vill — nå, säg uppriktigt — var ej rädd att såra mig — hon sade någonting? Hvad var det?

— Åhnej bevars, nej vasserra, ingenting som betydde något.

Hon såg att han dolde något för henne och hon förblef ett ögonblick tyst. Sedan sade hon:

— Jag kan nästan gissa hvad det var mamsell Stähle sade. Men jag skall tala vid henne sjelf. Jag tror nog hon blir qvar.

De kommo strax derpå till det hus hon ärft af sin kusin. Det var ett vackert tvåvåningshus vid Bergsgatan, ej långt från Oxtorget. —

I ett af de treffligaste rummen på nedra botten af detta hus satt mamsell Stähle och afvaktade den nya egarinnans ankomst. Hon var i ett något upprördt sinnestillstånd, ty hon höll just på att besluta sig, huruvida hon skulle blifva qvar eller ej.

Det var verkligen en bra angenäm plats hon hade innehaft, den här mamsell Stähle. Att se efter en tom våning, med en piga under sig till hjälp, det kan väl betraktas som idealet af mensklig sällhet. Också syntes det på henne, att hon mått särdeles godt dessa tio åren. Hon såg präktig ut, var välmående som en prostinna, och hennes väl lagda, nästan vackra ansigte bar sina fyratio år med ganska mycken heder.

Men just nu hvilade ett drag af oro och missnöje öfver det eljest godmodiga ansigtet.

Att alltid få förblifva uti denna sjelfständiga ställning, det kunde hon visserligen knappast hafva hoppats. Någongång skulle hennes husbonde väl komma hem, eller dö, och huset öfvergå till någon som ville bo der sjelf. Det måste hon vara beredd på.

Men sådant husbondfolk som hon nu var på väg att få, det hade hon ej väntat sig. En Drottninghusgumma, eller, som mamsell Stähle ofta upprepat för sig sjelf de sista dagarne, ett fattighushjon, det var något för starkt. En Drottninghusgumma! Hade det varit en Drottninghusgubbe, så kunde det möjligen hafva gått för sig. Ty det är förunderligt huru mycket mera eftersökt det är, att vara hushållerska eller städerska åt herrar än åt fruntimmer, åt gubbar än åt gummor. Svårt är att säga hvad skälet är, men att det förhåller sig så, det kan man se om man ögnar igenom ett enda Dagblads annonser om tjenstsökande.

Mamsell Stähle befann sig som sagdt uti en hög grad af sinnesoro och tvekan. Huru skulle hon göra? Å ena sidan — hon såg sig omkring — det var ett rasande treffligt rum. Så godt qvarter var ej lätt att få. Men å den andra — att blifva hushållerska åt, att vara i tjenst hos — nej, det var verkligen under hennes värdighet, hon skulle derigenom sätta ner sig alltför mycket och vid möjligen framdeles skedande tjenstebyte skulle det skada henne att hafva varit hos en sådan person.

Hon var i en sådan feber af obestämmdhet, att hon knappt kunde sitta stilla. I hvarje ögonblick väntades den nya egarinnan. Nu rullade en vagn. Hon sprang till fönstret och såg ut — nej den for förbi. Ännu någon betänketid således. Hon gick till spegeln och slätade sitt hår, för tionde gången.

— Jag kunde då gerna ta på mig en vackrare krage — mumlade hon för sig sjelf, och gick till byrålådan, der hon framtog krage och manchetter,

som voro ändå prydligare än dem hon förut hade på sig. — Assessoren kommer ju med henne hit, — sade hon, liksom för att ursäkta manchetterna. Men denna gången var den prydliga toiletten nog mera för att riktigt imponera på den stackars lilla Drottninghusgumman än för assessorens räkning.

Nu hördes återigen en vagn. Den — jo den stannade utanför porten. Skulle hon gå ut och taga emot den nya frun eller ej? Det kunde möjligen tagas som en underdånighetsförklaring, och se ut som om hon erkände sig vara i fattiggummans tjänst. Hon reste sig, tog ett par steg åt dörren — men satte sig igen. Huru skulle hon göra? Hon var ej obeskedlig, tvärtom, det var en snäll menniska mam-sell Stähle. Men högmödsanden! En hushållerskas värdighet!

Ännu en gång tvekade hon. Ännu en gång steg hon upp —

Ja, nu var det för sent.

Dörren uppläts och en liten gumma syntes i dörren. Hon var klädd i en ytterst gammalmodig lång kappa af kamelott-tyg, som sett bättre dagar för trettio år sedan, men som nu var otroligt sliten och rostig, ehuru samvetsgrannt vårdad och borstad. På hufvudet hade hon en liten tätt åtsittande lufva, som gick fram ända till mössremsan och de små grå eller snarare silfverglänsande lockarna, hvilka, två på hvar-dera sidan, prydde hennes panna. Ansigtet var, vid den höga åldern, ovanligt litet färadt eller skrynkligt, och de små fina reguliera anletsdragen riktigt vackra. Hakan föll något undan. Kanske att detta på sätt och vis bidrog att öka behaget i den lilla

kaptenskans ansigte, som derigenom förlorade den anstrykning af hvasshet, hvilken eljest så lätt vidlader gamla qvinnoansigten, om näsa och haka äro alltför framskjutande och magra.

Sådan var den lilla gumma, hvilken nu gick rakt fram till den stora, prydliga hushållerskan. Denna stod orörlig, osäker huru hon skulle bete sig, oviss isynnerhet huruvida hon borde niga eller inte. Det skulle kanske tagas som ett tecken till underkastelse, eller att hon ville blifva kvar, om hon nege. Hon bestämde sig för att ej niga, för säkerhetens skuld; men hon blef röd i ansigtet och var illa till mods.

— Detta är mamsell Stähle, kan jag förmoda — sade kaptenskan — min kusins snälla och trogna hushållerska. Jag är enkefru Rosenfelt, en stackars gammal Drottninghusgumma, som har fått i uppdrag att sköta en stor förmögenhet så länge jag lever och orkar med det. Mamsell Stähle har nog hört det?

Mamsell Stähle sade några ord om att hon hade fått veta det af herr assessorn. Hon började nu ana att hon borde ha nigt, det skulle varit vänligare och — och, den här lilla gumman var — hon kände det omedvetet — en sådan som man brukar niga för. Men nu var det för sent.

— Det blir svårt för mig, — fortsatte kaptenskan, ja, utan hjälp blir det omöjligt, utan god och kraftig hjälp. Assessorn här har lofvat göra hvad som hörer till hans område. Nu ville jag fråga om mamsell Stähle inte hade någonting emot att vara en gammal svag gumma till hjälp, som ämnar försöka att göra det bästa hon förmår och kan?

Med dessa ord slog hon upp sina ögon och såg på hushållerskan så förunderligt mildt, så vänligt bedjande, att denna kände liksom en varm flod omkring sitt hjerta. Att blifva tagen från denna sidan, det hade hon ej väntat sig. Allt det goda som fanns uti henne blef träffadt af detta vädjande till hennes bästa känslor. Den gudomliga strålen trängde rätt ned till hennes inre och smälte bort den is som stoltheten lagt omkring ett af naturen godt hjerta.

Hon blef än blek, än röd. Inga ord kunde hon hitta på. Och allt fortforo de milda ögonen att se på henne. Hon blef våldsamt upprörd, men kunde ej få fram ett ord.

— Ni vill inte bli qvar hos mig, — sade fru Rosenfelt sorgset — nå, jag kan ej undra så mycket på det — en Drottninghusgumma, ett fattighjon — ni skäms för mig — det är helt naturligt.

Då brast mamsell Ståhle ut i häftig gråt. Hon böjde sig ned och tog den lilla handen med den gamla svarta slitna halfvanten på, och kysste den ödmjukt.

— Ni vill! — sade kaptenskan, — Åh! det var roligt. Det var riktigt snällt!

— Ja visst *vill* jag! — utropade hushållerskan häftigt, midt i sina snyftningar. Hvem skulle inte vilja tjena en engel så'n som — som *hennes nåd* är? Allt hvad jag kan, skall jag göra, det lofvar jag!

Segern var fullständig. Fästningen hade kapitulat utan villkor. Ifrån detta ögonblick hade den lilla enkan i den stora, ståtliga hushållerskan en den ifrigaste beundrare, den trognaste försvarare. Ve den som sade så mycket som ett ord emot hennes

nåd! Ty så envisades hon att kalla sin matmor. Den titeln tillkom henne i kraft af hennes mans börd och ställning, sade mamsell Stähle, och den titeln skulle hon också ha.

Fru Rosenfelt stridde ej länge derom. Mamsell Stähle hade gifvit med sig så mycket, tycktes det henne, att hon väl också borde ge med sig något. Och så blef det.

Den natten sof fru Rosenfelt i sin nya bostad. Men ännu sent på qvällen satt hon i sitt rum med ett papper i handen, hvilket hon med djup rörelse gång på gång läste. Det var hennes kusins testamente. Assessor Redelius hade lemnat henne det innan han gick.

Der stodo, efter en kort inledning, dessa ord:

»Men nu, då döden nalkas, känner jag, att den dimma skingrar sig som i så många år varit lägrad omkring mitt sinne. Allt blir nu klart omkring mig. Jag ser, att hon hade rätt att taga den man till make, som hon älskade. Jag känner, att jag hade missförstått hennes vänliga godhet mot mig, då jag trodde den innebära någonting annat än kusinlig tillgifvenhet. För min hårdhet och min envisa köld, för det grymma sätt hvarpå jag hämnats den orätt, som jag trodde vara mot mig begången; för att jag sedan dess aldrig efterfrågat mina släktingars öden, aldrig tillåtit *henne* nämnas i mitt hus, ber jag i denna min dödsstund den förbarmande Frälsaren om tillgift och nåd. Må mitt ensliga, olyckliga lif i någon ringa mån tjena till försoning därför. I Jesu Kristi Guds Sons namn ber jag Gud derom.

Men henne, som jag så djupt förorättat, som jag så grymt behandlat, fastän jag sade mig älska henne, huru skall jag våga bedja, att hon ville förlåta mig? Dock, hon var alltid mild och god. En döendes sista bön skall röra hennes hjerta, och när vi träffas inför Guds domstol, skall hon icke höja sin röst mot mig, jag tror, jag hoppas det.

Till henne, mitt älskade syskonebarn fru Henrietta Albertina Rosenfelt, född Tranerus, lemnar jag allt hvad jag eger af löst och fast i denna verlden. Jag gör dervid inga villkor, innerligt öfvertygad som jag är, att hon skall begagna hvad som nu blir hennes egendom, rätt och väl, efter sitt varma hjerta och sitt ljusa förstånd. Att hon värdigas mottaga hvad jag nu erbjuder henne, skall blifva ett tecken att hon förlåtit mig. Mina många egodelar hafva ej gjort mig och andra lyckliga. I hennes hand skola de bättre användas, jag är viss derpå.

Med mitt sista andetag ber jag Gud förlåta mig och välsigna henne. Jag orkar ej mera. Farväl.»

Testamentet var dateradt ett par månader sedan i Botzen, en liten stad i Tyrolen, der hennes kusin under sista tiden uti största enslighet vistats, och der han äfven aflidit och blifvit begrafven.

Både assessoren och mamsell Stähle höllo ärligt det löfte de gifvit fru Rosenfelt, att biträda henne med allt som i deras förmåga stod. Men på den bana af storartad välgörenhet, som nu öppnade sig för den lilla enkan, fattades det ännu en tredje medhjelpare, en som kunde i det personliga umgänget med och besöken hos de behöfvande vara liksom hennes andra jag.

Äfven denna hjälp fick hon snart, och det på ett oväntadt sätt och af ovanligt slag.

Det hände sig nämligen en dag, några månader efter fru Rosenfelts flyttning från Drottninghuset, att hon en eftermiddag i September månad gick Regeringsgatan uppåt, på väg åt sina egna trakter. Hon kom från några fattigbesök och hade sinnet fullt af hvad hon nyss sett, elände och fattigdom.

Redan började det blifva skumt och gaslyktorna tändes efterhand. Då fru Rosenfelt gick förbi fönstret till en brödbod, stod der en liten flicka, omkring 12 år gammal, med en korg på armen, och såg in genom fönstret. Fru Rosenfelt skulle sannolikt gått förbi, utan att vidare fästa sig vid henne, om ej en af dessa små obetydliga händelser hade inträffat, som uti människolifvet ofta hafva de viktiga följderna. Gaständaren kom just i samma ögonblick dit, räckte upp sin långa käpp till den strax invid sittande gaslyktan och tände lågan. Vid det häftigt uppflammande skenet vände flickan sig om, och kaptenskans ögon föllo på hennes ansigte.

Deras blickar möttes. Barnet hade uti sina stora vemodiga ögon detta uttryck af frågande och nästan hopplös undran, som endast den kan hafva, hvilken lidit mycket, gäckats ofta, men ännu tåligt uppehåller kampen. Ej att det låg någon begäran uti flickans blick, något tiggeri; nej, det var icke så mycket en undran, ställd till denna särskilda menniska, hvilken just nu stod framför henne, som icke mera en vana att söka, att hoppas, som blifvit ögats natur, ett spejande efter hjälp i vida världen, i hela rymden af mänsklig barmhertighet.

Fru Rosenfelt stannade. Ett sådant barnansigte hade hon aldrig förr sett. Ett sådant till själen gående språk som det, hvilket stod att läsa i detta ansigte, i detta stumma uttryck af tåligt lidande och småningom sjunkande hopp, hade hon aldrig hört eller läst förut. Och hon hade dock sett lidande i många former, i många anleten.

Efter detta ögonblick, hvarunder deras ögon träffat hvarandra, vände flickan sig åter mot fönstret och stod stilla som förut. Fru Rosenfelt närmade sig, som om äfven hon ville se hvad der fanns. Så stodo de en kort stund. Då, med en liten, liten knappt hörbar suck, vände barnet sig bort, och gick långsamt sin väg.

Men hon hann ej långt. — Är det någonting der inne i boden du ville ha? — frågade fru Rosenfelt, i det hon lade handen på hennes skuldra.

Flickan såg upp i hennes ansigte och dröjde ett ögonblick innan hon svarade.

— Jag har inte tiggat? — sade hon, halft frågande.

— Nej, du har inte tiggat, barn lilla. Säg mig hvad du helst vill hafva af maten derinne, så skall du få det.

— Till skänks? Jag kan inte betala. Ingen ville köpa mina arbeten i dag, så att jag har inga pengar.

— Du skall få till skänks hvad du helst vill hafva.

— Kunde jag få en af de der mjuka hvetebullarna eller — kanske två? — och så sade hon någonting halfhögt som ej tydligt hördes.

Kaptenskan tog henne med sig in, och gaf henne de begärda bullarna. Men i stället för att börja äta, lade hon in dem i sin korg, och tycktes ämna gå, sedan hon tackat.

— Ämnar du inte äta? Är du inte hungrig, mitt söta barn?

— Nej tack — svarade den lilla varelsen — jag är just inte hungrig sjelf. Det är lilla bror som skall ha de här — fortsatte hon till förklaring.

— Jaså, lilla bror!

— Ja.

— Och hurdags åt du sist sjelf, barn lilla?

— Åh, det är inte så länge sedan — var det undvikande svaret.

Kaptenskan betraktade henne, der hon stod med sänkt öga och nedfällt hufvud, såsom ville hon undkomma vidare frågor i denna riktning. De samtalade med låg röst, så att frun i boden ej hörde deras ord.

— Du har varit ute för att sälja arbeten?

— Ja.

— Får jag se på dem?

Hon öppnade sin korg och visade dess innehåll. Två eller tre par virkade barnsockor, några broderier, litet linnesöm (mest barnkläder); det var allt.

— Så vackra sockor! — sade fru Rosenfelt. — Har du virkat dem sjelf?

— Vackra! — sade flickan sorgset, och fästade sina mörka ögon på fru Rosenfelt, som om hon ville se rätt igenom henne om hon verkligen menade det. — De så' öfverallt, att det var så fult garn i dem, och det hade de nog rätt i. — Ja, jag har gjort dem

sjelf, och jag hade intet annat garn; det der var öfver sedan jag — hon afbröt sig.

— Sedan du stoppade din pappas strumpor — sade fru Rosenfelt med en ton, som om hon var fullt bekant med alla omständigheterna. — Ja, jag förstår. Det är i alla fall en bra fason på sockorna. Hvad kosta de?

Hon nämnde priset, med denna tvekande, osäkra röst, som vid sådana försäljningar är så vanlig, helt olika den bestämda, trygga ton i hvilken en stolt bodbetjent svarar på samma fråga; och hon såg frågande upp i fru Rosenfelts ansigte, om det var för dyrt, om det äfven här skulle gå henne som förut i dag öfverallt.

En liten stund, och kaptenskan hade funnit sig vilja köpa allt hvad som fanns i korgen. Hon gjorde dock intet försök till öfverbetalning, utan gaf hela saken det utseende af verklig affär, som förtog allt sken af almosa; och då summan var ojemn, lät hon den lilla flickan vexla i boden och gifva tillbaka öfverskottet, hvilket denna med glädjestrålände ansigte verkställde.

När allt var väl beställt, tycktes en plötslig tanke upprinna hos flickan. Men hon hade svårt att komma fram dermed. Hon tycktes frukta att såra den snälla gamla frun.

— Ack — sade hon — inte kunde jag väl nu få —

— Få hvad?

— Om jag kunde få betala för bullarna, så hade jag inte —

— Så hade du inte fått någonting till skänks. Ja det kan du få om du vill. Åtta öre har jag betalt.

Åtta öre plockade de små magra, ifriga fingrarna fram, och kaptenskan tog emot dem med affärs-mässig min.

— Gamla frun är kanske ledsen på mig? — sade barnet plötsligt.

— Gamla frun tycker kanske att du är litet stolt, men ingenting värre. Du tycker inte om att få någonting till skänks?

— Jo! Till skänks! men — men — jag har aldrig tiggat och den här gången var det så likt att tigga. Gamla frun såg visst på mig att jag inte visste hvad jag skulle göra att skaffa mat åt lilla bror, om jag inte fick sälja?

— Kan jag få följa med dig hem och se huru lilla bror äter sina bullar? — frågade fru Rosenfelt undvikande. — Hvad heter han?

— Han heter Napoleon — ja, det får snälla gamla frun mycket, mycket gerna, om bara snälla gamla frun inte dröjer för länge. (Med tveksam röst). Pappa tycker inte om främmande när han kommer hem.

Fru Rosenfelt följde den lilla flickan hem och lyckades redan den qvällen taga ganska väl reda på henne och hennes förhållanden. Mera lärde hon sedan för hvarje dag.

Hon hette Lilli Törne. Hennes far hade varit en på sin tid väl känd artist, Nils Törne, som dött i Rom af bröstsjukdom och lemnat sin hustru och hennes lilla 9-åriga dotter att taga sig hem till Sve-

rige så godt de kunde. Modren tycktes hafva varit god och vacker, men sjuklig och svag. Det var således Lilli, som redan vid denna tidiga ålder och under en lång resas besvärligheter fick sköta om allt, tänka på allt. Och hon gjorde icke allenast detta på det förunderligaste sätt, utan fick sedermera, då modren efter hemkomsten gifte om sig och vid lille Napoleons födelse lemnade detta jordiska, fortsätta med pligters utöfvande som alls icke hörde till hennes spåda år. Hon måste nämligen nu blifva sin lilla halfbrors vårdarinna, ja, då stjuftadren småningom förföll till sysslolöshet och superi, blef det hon som måste med sina händers arbete försörja både honom och lille Napoleon, hvilken, till råga på allt, var ett ytterst sjukligt barn.

Om de mödor och umbäranden, som hon under allt detta måst utstå, varit obeskrifliga, så hade hon äfven derigenom ernått en utveckling till hjerta och förstånd, en erfarenhet af lifvet och menniskorna, hvilken skulle förefallit som en brådmogen onaturlighet, om hon ej dermed förenat det älskligaste, blygaste sätt att vara, det ödmjukaste barnasinne och den skäraste oskuld.

Detta barn hade gått igenom pröfningar, som skulle böjt den starkaste, utan att ana att hon utförde någonting hjeltmodigt. Hon hade försakat alla barndomsfröjder, utan att tänka på att hon gjorde en uppoffring. Hon hade sett sorg och synd och elände i alla dess gestalter, och var dock oberörd af det onda, som om det ingen makt hade öfver henne.

Huru mycket längre hennes spåda kroppsliga krafter skulle stått ut med detta lif af svält och mö-

da, är svårt att säga. Men ifrån det ögonblick då gäständarens låga flammade upp och visade fru Rosenfelt hennes underbara ansigte, voro åtminstone de värsta yttre pröfningarne förbi. Nu fick hon ej lida någon nöd vidare, hvarken hon eller hennes lille bror eller den försupne stjuffadren. Ifrån den första stunden fästade de sig djupt vid hvarandra, dessa två, den gamla 73-åriga gumman och den 12-åriga flickan, och när Lilli ej långt derefter stod alldeles ensam i verlden, sedan lille Napoleon gått till sin mor och stjuffadren dött i delirium, följde hon fru Rosenfelt hem, hängaf sig med hela sin håg åt samma lif af välgörenhet som den gamla frun och blef hennes barn, hennes hjälp, hennes käraste vän och stöd.

Ifrån denna stund kände den lilla Drottninghugumman ej sin börda längre tung. Dagligen tackade hon Gud för den hjälp han skickat henne, men när hon betraktade den lilla fina varelsen, som arbetade så outtröttligt att hon med svårighet kunde förmås att taga nödig hvila; när hon uti de stora öfverjordiska ögonen såg ett drömmande uttryck som om själen vore långt, långt borta ifrån denna jorden, då kände den lilla gumman ett stygn i sitt hjerta, och hon bad en brinnande bön till Gud, att han ej måtte återtaga den hjälp han så nådeligen gifvit henne.

Något mera än tvänne år flydde sin kos, och det är en qväll i skymningsstunden som vi återfinna fru Rosenfelt, sittande i sitt rum, sitt eget rum, det, der hon trufdes bäst. Hon hade låtit ditflytta alla sina gamla saker, och gjort sig all möjlig möda att ställa hvarenda bit i fullkomligt samma läge som i

det lilla kyffet på Drottninghuset. Det var ett litet rum hon hade utvalt sig, ett af de minsta i hela huset, och åt gården. Men huru litet det var, så förekom det stort emot det andra, och möblerna stodo liksom och ropade efter hvarandra, tyckte egarinnan. Hon hade blifvit så van vid det tätt möblerade utrymmet, der hon kunde räcka allting utan att ens behöfva stiga upp, att hon ej trufdes riktigt lika godt med de nuvarande stora afstånden. Naturligtvis fanns der äfven hennes gamla vän, den stora byrån, i hvilken hon fortfarande envisades att sofva, oaktadt åtskilliga försök från mamsell Stähles sida att åstadkomma en värdigare sängplats åt sin matmor.

— Har mamsell Stähle någonsin sett en snigel?

— sade hon till sin stora prydliga hushållerska en gång, midt upp i dennas ifrigaste tal om nödvändigheten af att begagna en större och bekvämare säng.

— Ja visst har jag sett en snigel — många gånger — men — men —

— Men hvad har det med den här saken att göra? Jo. Hvad har snigeln vanligtvis med sig — blif inte ledsen nu, men säg?

— En snäcka, som han drar med sig hvart han går.

— Ja, just det. Nå, snälla mamsell Stähle, hur stor är snäckan?

— Hur stor? Hvar snigel har väl efter sin storlek kan jag tro, så att snäckan passar precist för den snigeln.

— Ja det tror jag också. Nå, har mamsell Stähle någonsin tänkt på att föreslå en snigel att taga sig en litet större snäcka, för att inte han skall ha så trångt och obeqvämt derinne sedan han krupit in?

— Jo det skulle visst vara värdt, det!

Mamsell Stähle var ej en menniska som begagnade bildspråk, och förstod sig alls icke på metaforer; hon började blifva litet otålig. Här var fråga om sängar och inte om sniglar.

— Men han har ju trångt derinne? — fortfor kaptenskan och såg upp med en glimt af munterhet på hushållerskan.

— Ja det har han visst; det är ej mer än jemnt att han får rum.

— Jag kan undra hvarför han inte skulle vilja hafva en bekvämare hviloplats? Det är eget nog.

— Åh, han är van vid att ligga trångt. Han skulle vantrifvas om han finge mera utrymme.

— Ja se så är det med mig också. Jag är en gammal snigel; och den der lådan är min snäcka. Jag skulle vantrifvas om jag finge mera utrymme.

Hon kunde vara rätt envis ibland, lilla hennes nåd, tyckte mamsell Stähle. —

Lilla fru Rosenfelt satt, som sagdt var, i skymningen, ensam i sitt rum, uti sin gamla ländstol. Samma lilla mattbit låg under fotpallen, som legat der i så många år. Hon tycktes vara litet trött och hvilade hufvudet på handen. Stundom lyftade hon detsamma och lyssnade, som om hon väntade någon. Med en lätt rörelse af otålighet eller oro återtog hon derefter sin förra ställning.

Slutligen öppnades dörren och den väntade, som naturligtvis icke var någon annan än Lilli, kom in i rummet. Hon såg ännu ut som ett barn, fastän hon var fjorton år, och lång för sin ålder. Ansigtet var magert, och inga rosor funnos på kinderna, men an-

letsdragen voro vackra, synnerligast munnen och ögonen. Hennes hår var mörkt, nästan svart, och hängde fritt ned omkring hufvudet, ögonen bruna, djupt liggande och onaturligt stora.

Hon var klädd uti en ljus sommarklädning, som ej räckte ända ned till marken. Man såg derföre huruledes, när hon gick, hon vände sina något långa men smala och vackert formade fötter en smula för mycket utåt, i likhet med alla som röra sig riktigt spänstigt och sätta ned foten lätt på marken. Också var hennes oändligt lätta steg någonting utmärkande för henne, och tycktes liksom höra till hennes fina, andliga väsen.

Med ett par små ifriga hopp-steg kom hon fram till kaptenskan, böjde sig ned och lade sin kind intill hennes, som en stum helsning. Fru Rosenfelt lyfte sin hand och smekte sakta det andra kindbenet.

— Så, du är äntligen hemma igen, Lilli, — sade kaptenskan, med den aldra minsta lilla skymt af förebräelse i rösten.

— Ja lilla mor, nu är jag äntligen hemma igen — var svaret, utsagdt med stor förnöjelse och utan att alls upptaga förebräelsen — så nu kan du vara riktigt glad och lycklig igen.

— Hm! — Är det inte mörkt ute?

— Jo, det är litet mörkt ute; det kan inte nekas; åtminstone skumt.

— Jag är alltid orolig när du är ute ensam i mörkret, min snälla Lilli, vet du inte det?

— Jo jag vet, sötaste lilla mor. Du tror att jag inte skall hitta hem, att någon skall rövva bort mig, att — ja alla möjliga tokigheter. Du glömmer bort

att jag inte var någon prinsessa förrän den gamla trollgumman förvandlade mig, ja, du är den tokigaste lilla mor i världen — när det gäller Lilli. Annars är du temligen klok, tycker jag.

— Hm! Jaså du tycker det, det var väl, det. Kunde du inte hinna hem förr? Du har varit borta i öfver 4 timmar.

— Och borde ha' varit borta i 4 timmar till, om jag inte visste att du skulle bli orolig. Det behöfdes mer än väl.

— Jaså. Stod det så illa till?

— Åhnej, så rysligt illa stod det inte till, åtminstone inte stort sämre än vanligt.

Hon hade nu rest sig upp ur sin förra ställning, och tog af sig sin kappa medan hon talade. Det skämtsamma i rösten hade försvunnit och det barnsliga ansigtet var djupt allvarligt. Hon var ej barn nu, ty hon talade om elände och fattigdom och i dem var hon ej längre barn. I det fallet hade hon redan hunnit blifva gammal.

— Hur var det med madam Gustafson, — frågade fru Rosenfelt. Har hennes man varit beskedligare?

— Nej. Han har varit oregerlig nu i fjorton dagars tid, arbetar inte, är sällan hemma; och det är nästan värre då han kommer hem, för då slår han henne, och tar ifrån henne hvad hon har för-tjenat.

— Barnena? Äro de friska?

— Ja, gudskelof. Jag gaf henne kjolen och kläderna för lilla dibarnet.

— Och enkan Bergström? Ä' hennes barn något bättre?

— Ack nej. Det blef skarlakansfebern, som doktorn trodde.

— Söta Lilli! Du var väl inte inne hos dem, åtminstone inte länge?

— Åhnej, inte längre än som behöfdes för att sköta om dem litet.

— Du får inte gå dit mera. Du har inte haft skarlakansfebern sjelf. Kom ihåg att inte gå dit igen, hör du?

— Ja jag hör, lilla mor, — svarade Lilli. Men det tycktes ej vara så riktigt säkert, att hon ämnade lyda sin fostermor härutinnan, ty hon tillade skämtsam — jag är inte rädd för skarlakansfebern. Den biter inte på mig.

Fru Rosenfelt skakade på hufvudet. Hon var tyvärr van vid dessa upprorsförsök. I vissa fall var Lilli långt ifrån så lydig som hennes fostermor önskade.

— Och fru Lavall? Har hon hört af sin dotter Rosa ännu, hon som försvann ett par dagar sedan? Du minns?

— Ack ja.

— Hon var väl inte död?

— Nej, inte död — men — värre än så, fruktar jag, sade hennes mor. Hon gret som om hennes hjerta ville brista.

Tystnad följde på dessa ord. Fru Rosenfelt såg upp i Lillis ansigte ett ögonblick, sedan sade hon intet mera. Lilli tillade:

— Fru Lavall kommer och talar med dig sjelf lilla mor, imorgon bittida, sade hon.

— Jag skall gå till henne iqväll — nu genast — sade kaptenskan och steg upp. Jag kan knappt tro att Rosa Lavall — nej, det är inte möjligt.

— Lilla mor! Det är nästan mörkt och redan sent. Låt mig gå i stället. Säg mig blott hvad du vill att jag skall säga och göra. Ack, låt mig det!

— Du är ju inte rädd för skarlakansfebern, — svarade modren småleende. — Jag är inte rädd för mörkret och den sena timmen.

— Men, älskade lilla mor, det är långt dit. Du är för gammal att gå ensam på gatorna i mörkret.

— Och du älskling är för ung. Se så; gå nu upp i ateliern och se efter Alice. Hon har inte ätit någonting alls till middagen och jag fruktar att det inte står väl till med henne. Men du förstår dig bättre på henne än jag. Farväl så länge. Jag är snart hemma igen.

Lilli stod några ögonblick qvar i sina tankar sedan fru Rosenfelt lemnat rummet. Derefter gick hon ut genom dörren och tog vägen uppför trappan som ledde till vindsvåningen. Kommen ditupp knackade hon på en dörr som låg midt emot trappan, men då intet svar följde, öppnade hon sakta, sköt undan en tung gardin som hängde för ingången och steg in öfver tröskeln till ateliern.

Då man inträdde här, var det som om man med ens blifvit förflyttad långt bort, både i rum och tid. Allt var olikt verlden derutanför, intet ljud från gatan nådde ditupp, och ingenting påminde om det närvarande, allt om det förflutna.

Väggarne voro öfvertäckta, dels med oljefärgs-taflor och studier, (mer eller mindre mästestycken) de flesta i saknad af ramar; dels med gamla urblekta gobelinsstycken, spruckna gyllenladersbitar och andra liknande draperier.

Hvad möblerna beträffar, så voro de samtliga hvad som i annonser kallas »antika», knappast tvänne stolar från samma tid eller af samma modell, högsäten från hedenhös och ländstolar i renaissance-stil m. m.

Genom det stora, breda vindkupsfönstret, som på begge sidor var beklädt med blommor och slingrande murgrönor, flöt endast en svag skymt af ljus från aftonhimlen in uti ateliern, som derföre låg insvept uti ett mystiskt dunkel, hvilket var väl i stämning med stället hela karakter och den djupa tystnad som vid Lillis inträde rådde derinne.

På en högryggad, rikt skulpterad stol satt en ung flicka framför sitt staffli. Hon höll palett och pensel qvar i handen. Det såg ut som om mörkret öfverraskat henne vid arbetet och hon sedan sutit qvar utan att lägga dem ifrån sig; eller hade hon fallit i sina djupa tankar redan förut, och småningom låtit handen sjunka ned, medan ögat såg helt andra syner än duken framför henne.

Så orörlig satt hon, att man lätt kunnat taga henne för att vara endast en figur, ditsatt i ändamål att fullständiga den scen från andra tidens verld som omgaf henne, och med hvilken hennes utseende äfven stod i fullkomlig öfverensstämmelse.

Hon var klädd uti en dräkt af mycket mörkt, i grönt gående ylletyg, som satt tätt slutet om hen-

nes smärta gestalt och armar. Omkring den smala halsen och de ytterst fina handlederna hade hon tumsbreda spetsremсор. Hennes hår, ljusst som en äkta nordisk flickas, hängde fritt ned öfver hennes rygg. Ansigtet var fullkomligt regelbundet skönt, men bar ett uttryck af djupt vemod och kroppslig svaghet, och öfver de stora, blå, drömmande ögonen hvilade liksom en slöja, som tillkännagaf, att det närvarande i detta ögonblick var för dem osynligt, det långt aflägsna deremot för själens öga ljusst och klart.

Sedan Lilli några ögonblick stått och sett på henne, gick hon fram och lade sakt sin arm omkring hennes hals.

— Nå älskade Alice, sade hon, tycker du att detta är rätt? Här står din mat alldeles orörd nu igen.

Artisten kastade en blick på maten och såg sedan upp i Lillis ansigte.

— Var inte ledsen på mig, söta Lilli. Det var mig omöjligt att äta. När jag målar, behöfver jag ingen mat, tror jag.

— Och sedan du slutade måla?

— Sedan har jag — drömt, och då behöfver jag heller ingen mat.

— Ja, jag får väl lof att komma upp och mata dig hvar dag, om du fortsätter på det här viset. Du håller på att bli så blek och mager, att vi snart få skämmas för dig. Se på den der handen, så lång och fin och genomskinlig. Der finnes ju ingenting annat än skinn och ben på den. Inte kan jag tro att man målar bra med en sådan der hand, inte.

— Du tror att målningen beror på hur tjock och fet handen är?

— Ja, det tror jag visst. Man gör allting bättre när man mår bra, och man kan inte må bra utan att äta, det kan du aldrig inbilla mig. Så der ja, nu går jag efter en kopp varm bouillon i stället för den här iskalla, och litet fisk skall du också äta.

— Söta Lilli, slipper jag inte?

— Nej — svarade den lilla tyrannen mycket bestämdt, och försvann med den kalla maten.

Efter en liten stund var hon tillbaka och satte sig ned att mata Alice, som halft skrattande, halft bedjande försökte att streta emot.

— Ja, om inte du äter snällt, — sade Lilli en gång, när Alice envist stängde munnen, — så tar jag ifrån dig dina penslar, kom det ihåg! — Och då öppnades genast den motsträfviga munnen, i det ett förskräckt uttryck flög öfver ansigtet.

— Och det har gått bra att måla idag, säger du? — frågade Lilli, sedan den tvungna måltiden någorlunda tillfredsställande blifvit avslutad.

— Du skall få se hvad jag målat. Vänta, så skall jag tända mina skärmlampor.

Hon tände lamporna och vände deras af bleckskärmen starkt återkastade ljus på sin tafla.

Men lamporna voro ej påfyllda med olja. Lågan flammade derföre häftigt upp, och sjönk strax derpå ned samt hotade att helt och hållet dö bort.

— Nej, det der duger inte, — sade Lilli och gick efter fotogenkannen. Medan hon sysslade med lamporna sade hon småleende:

— Så går det med dig också, om du inte äter och sofver ordentligt. Du flamar upp, men lyser inte länge.

— Kan du se hvad det skall vara? — frågade Alice, sedan Lilli en stund oafvänt sett på taflan, utan att säga någonting.

— Ja, jag tror jag förstår, svarade flickan. Du har ju dessutom sagt mig något derom förut. Han, den unge konstnären der, står och skådar in uti konstens himmel, som engeln öppnar för honom. Han spärrar upp ögonen för att se djupare in uti dess skönhet; ja, jag kan se att han skådar herrliga ting derinne, som inte synas på taflan. — Du ämnar inte måla det der rosenskimrande derborta tydligare? Jag kan knappast urskilja bilderna derinnanför, inom de ljusa tempelportarne. Men han urskiljer dem tydligt, det ser jag på hans ansigte, på hans ögon.

Alice drog en lång suck af tillfredsställelse. Hon tycktes med riktig fruktan hafva afvaktat Lillis svar.

— Ack du älskade unge! — utbröt hon, — hvad du förstår mig väl! Ja, det är blott i hans ansigte som man skall se den syn han skådar i den öppnade himlen. Kan jag lyckas måla *det* så — då blir taflan bra. Allt det andra är lätt emot det.

— Åh, du skall nog lyckas. Och se'n ska' vi exponera taflan, och så sälja den för 5,000 kronor, och så blir du förskräckligt rik och —

— Ack Lilli! tala inte om kronor! Du pinar mig.

Lillis ansigte fick genast ett olika uttryck.

— Alice, jag förstår inte det der, — sade hon ganska alvarsamt. — Skulle du inte vilja förtjena ditt

uppehålle sjelf? Du har mången gång sagt mig, att det gjorde dig så ledsen att lilla mor skulle behöfva underhålla dig helt och hållet?

— Ja, ja visst. Ända se'n ni kommo och togo mig med er hem den der dagen, då min stackars far nyss var död, och jag inte visste hvart jag skulle gå i hela vida världen, ända se'n dess har jag så gerna velat förtjena något. Men bara det kunde ske på något annat sätt än genom min konst. Ack, du kan inte tro hvad det plågar mig när jag sitter och målar, att behöfva tänka: »Jag undrar huru mycket jag skall kunna få för den här taflan?» Konsten är mig så stor, så hög, den är rent af helig! Hvad har den med kronor och öre att göra!

Lilli tycktes ta hennes ord i öfvervägande, ty hon stod alldeles stilla några ögonblick, under hvilka hennes ögon sågo rakt ut framför sig. Hennes arm låg ännu om Alice' hals.

— Nej, — sade hon till slut på sitt lilla bestämda sätt. — Jag förstår inte det der. Jag förstår *en* sak, att Gud så inrättat, att de flesta menniskor behöfva förtjena sitt dagliga bröd, och ibland måste försörja andra dessutom. Och jag tror, att man skall använda den förmåga man fått, hvilken det än må vara, för att kunna det. Jag kan inte tro, att Gud har gjort någon skillnad emellan det som *får* användas till vårt uppehålle och det som inte får användas, mellan det som är hvad du kallar heligt och det som inte är heligt. Det är inte bara hvad som tjusar ögat som är konst. Det som gör menniskor bättre och det som frälsar dem från nöd är också konst. Ja allt redligt arbete tror jag är konst, en

helig konst i Guds ögon. Jag talar som ett barn och du är en stor artist —

— Ack Lilli, en stor artist!

— Ja, du vet mycket mer om allting sådant än jag. Men jag vet en sak, och det är, att då min lille bror Napoleon var sjuk och inte hade något att äta, så använde jag den enda konst jag kunde för att skaffa honom mat, och det var mitt handarbete; och hade jag kunnat måla, så skulle jag ha använt det på samma sätt; — och en sak till — jag skulle inte haft det ringaste mindre roligt medan jag målade derföre, att mina taflor inte bara skulle göra dem nöje som sågo på dem, utan också skulle skaffa Napoleon mjölk och hvetebullar, som han tyckte så mycket om, stackars liten. Men det tycker du visst hade varit att förnedra konsten, som är helig — eller hur?

De sista orden sade hon alls icke i en ironisk eller hård ton. Hon lutade sig blott intill Alice med en liten smekning och såg upp i hennes ansigte, med ett skälmskt uttryck förstulet spelande i ögonen.

Artisten svarade intet, blott besvarade smekningen och satt sedan helt tyst och tänkte på barnets ord.

Just då knackade det på dörren. Lilli gick och öppnade. Det var en tjenstefru som lemnade ett bref.

— Det här brefvet kom nyss, — sade hon. — Det var ett fruntimmer, som kom med det, och hon ville inte dröja, fastän jag bad henne vänta tills jag fick höra om det var något svar.

Lilli bröt brefvet, som var adresserad till mam-sell Lilli Törne, och gick tillbaka emot lampskenet för att läsa det. Men kommen halfvägs hade hon redan läst de första raderna och skyndade sig hastigt fram till lampan för att se bättre. Knappt hade hon slutat brefvet förrän hon vände sig om och sprang mot dörren. Alice ropade efter henne.

— Kan jag inte göra någonting? Hvad är det som står i brefvet? Låt mig hjälpa dig!

Lilli stannade och såg ett ögonblick tveksamt på henne. Derefter skakade hon på hufvudet.

— Nej, nej! det skulle inte bli bra, — sade hon. — Jag går heldre ensam. Säg ingenting till lilla mor om att jag är utgången; men får hon veta det, så säg bara, att jag fick ett bref som gjorde mig mycket glad och att jag hoppades vara snart tillbaka. Godnatt söta Alice!

Några ögonblick derefter hade hon tagit på sig sin kappa och sin hatt och lemnat huset. I det tilltagande mörkret försvann snart den lilla barnsliga figuren i riktning mot staden mellan broarne.

Alice satt och såg efter henne i ateliern.

— Älskade lilla varelse! — sade hon. — Hvad mitt lif är fattigt och onyttigt emot hennes! Hon hade bra rätt. Hennes handarbete var en helig konst. Allt hvad hon gör är heligt, det är saken, och hennes lif, ja hennes lif är det skönaste konststycke af den store mästarens egen hand. Älskade Lilli! —

Alice Lind var enda barnet till en stackars skådespelare, hvars talent aldrig blifvit erkänd af verlden och som affidit uti den största fattigdom. Modren hade dött flera år tidigare. När fru Rosenfelt tre veckor

efter fadrens död tillfölje af de anvisningar hon fått uppsökte den stackars efterlemnade dottern, fann hon Alice, som satt bland sina penslar och färger, halfdöd af svält och så godt som husvill. Hennes far, som haft ett slutet och dystert sinnelag, hade på sista tiden lefvat helt och hållet för sig sjelf. Släktningar hade han inga. Hvad som skulle blifvit af Alice är svårt att säga, om ej fru Rosenfelt funnits i verlden.

En halftimme sedan hon och Lilli ankommit, var allt förändradt. Alice fördes, jemte de saker hon ej ville skiljas vid, hem till fru Rosenfelts hus. Ett stort varmt vindsrum inreddes till atelier och under den närmaste tiden tröttnade Lilli aldrig på att sammanplocka och föra till atelieren allt det gamla »pittoreska skräp» som fanns i huset. Ju trasigare och äldre det var, desto mera förtjust blef Alice, påstod Lilli, och så var det också. Ofta hände det, att Lilli kom släpande med någonting, som mamsell Stähle hade dömt till att kastas uti soплåren och som med knapp nöd blifvit räddadt från sitt öde af Lilli.

— Vill du ha det här trasbyltet, — frågade Lilli, stående i dörren till ateliern och hållande med två finger uti ena hörnet af den ifrågavarande persedeln? — Mamsell Stähle har hittat det långt bort i vinden under en massa skräp. Hon säger, att det är alldeles odugligt, och då brukar du just tycka att det är det dugligaste som finns på jorden.

— Ja, och det *är* också det dugligaste som finnes på jorden! Det är ju en bit gobelin, äkta gobelin. Får jag verkligen det här? Ack så roligt! Den der mamsell Stähle! Låt henne inte kasta bort någonting, söta Lilli, förrän jag får se det först!

— Nej, jag har tvungit henne att lofva det. Hon säger att du är tokig, och att om du vill ha ditt rum som en skräpkammare, så blir det din sak, men hon tycker om det som är snyggt och ordentligt, och derföre ämnar hon inte titta hit något mera.

— Nå gudskelof! En atelier, städad af mamsell Stähle! Huh!

— Du vill visst helst ha din atelier ostädad?

— Ja, hellre än få den städad efter mamsell Stähles åsichter. Det finns inte många menniskor i verlden må du tro, — tillade Alice med en vemodig suck, — som förstå sig på hur en atelier skall städas! Jag funderar ibland på att förtjena mitt bröd som atelierstäderska åt alla artisterna i Stockholm.

— Nå, hur skall det gå till då?

— Jo, dammet skall ta's bort så fint, så nätt, som om vinden gjort det, utan att en enda sak tages upp och se'n lägges i vinkelräta linier såsom de alltid göra vid städning. Allting skall ligga precist som det händelsevis kom att ligga då man sist nyttjade det. Skurningen skall ske, så att det hvarken ser ny-skuradt ut eller som om det vore länge se'n det skurades.

— Och möbler och taflor och staffier och allt det här oändliga skräpet? Får det inte heller ställas i ordning för hvar morgon?

— Skräpet! Fy Lilli! Du också! Har jag inte sagt dig, att det finns egentligen ingenting som är hvad du kallar skräp. Om man har öga, så kan man upptäcka färg och form och skönhet uti allting, isynnerhet när det kommer på sin rätta plats. Du frågar om möblerna få ställas i ordning för hvarje

morgon? Nej, *visst* inte, om du med ordning menar cirklar och fyrkanter och raka linier. Se hur treffligt ett rum ser ut om qvällen, när allting står som när det begagnades. Det är ju en riktig tafla, som *leffer*. Det öppnade pianot ger ännu toner ifrån sig; i de två mot hvarandra vända stolarna sitta ännu två figurer qvar — man *ser* dem, man hör hur de tala. Gå nu in i samma rum nästa morgon, sedan pigan varit inne och ställt allt i ordning. Hvar är taflan nu? Nu är det ett rum med stolar och bord; ingenting mer. Skuggorna ha flyktat, lifvet är dött derinne.

— Ja, vet du Lilli. Man talar och skrifver om »konsten i hemmet». Men till dess människor hinna få litet mera smak, så vet jag huru det skulle gå till. En person med konstsinne, en artist, skulle åtaga sig ett visst antal familjers smak, liksom doktorer deras helsa, och se efter deras hem, deras rum, råda dem huru allt skall göras vackert, och lära pigorna städa. Han kunde gerna göra sin rond om morgnarna —

— Men kan du inte ge någon allmän föreskrift, som man kan rätta sig efter när man städar, till exempel, din atelier?

— Jo hör på! Allting skall vara, inte ordentligt, för det är rysligt otrefligt, och inte heller slarfvigt (för slarf är inte heller artistiskt, fastän många tro det) utan i en oafsigtlig, instinktlik, oordnad ordning, så att — ja så att det hela tar sig bra ut och allting finnes der det passar bäst, — ungefär som strömolnen på en sommarhimmel, eller blommorna i ens knä, när man satt sig för att binda kransar. Jag kan inte förklara det tydligare, men det förstår ju hvar människa.

— Ja, bevars, — svarade Lilli skrattande, — det är så tydligt som det kan vara. Mamsell Stähle begriper det säkert ändå bättre än jag. Farväl så länge, din toka! —

Och nu lefde Alice Lind ett lyckligt lif, om den kan kallas lycklig, som endast lefver uti konstens verld och ständigt skådar efter ett aldrig uppnådt skönhetsideal, utan att märka, att om här på jorden det ideela sträfvandet ej har det materiela lifvets höjande till sitt praktiska mål, så blifver det ofruktbart; det blir som landtbruk utan jord eller filantropi utan fattiga. Idé och verklighet äro här nere förenade, liksom själen och kroppen hos menniskan. Den som skiljer dem åt, åstadkommer begges död och har missförstått lifvets mål.

Läsaren har nu gjort bekantskap med en af fru Rosenfelts helpensionärer. Det fanns flera ännu boende i huset. Vi komma snart till dem, men vi måste först berätta huru det gick med Lilli och hennes nattliga vandring.

Det bref hon fick i ateliern, var från Rosa Lavall, den unga flicka som försvunnit från sin mors hemvist några dagar förut. Det lydde så här:

Älskade Lilli! Om detta bref kommer fram till dig, så hjälp mig för Guds skuld att komma härifrån. Jag har varit oförsigtig, men jag har ingenting ondt gjort, och nu försöker man att tvinga mig till det som jag inte vill. Jag får inte slippa härifrån, och jag törs inte ropa. Hjelper du mig inte, så är jag förlorad. Jag kastar ut detta bref genom fönstret, i förhoppning att någon hittar det och bär fram det.

Säg inte ett ord till min mor. Hon skulle dö, om hon finge veta att jag vore på ett sådant här ställe.

P. S. Det är sannt. Jag glömmer ju. Hur skall du hitta reda på mig? Jag vet knappt hvar jag är sjelf, utom att det är ett s. k. kaffehus och att frun som förestår det heter Svalander, och att det är nära Österlånggatan. Jag tror vi gingo förbi två gränder till venster, togo se'n af till höger på den tredje och så in på en gård. Det kallas på skämt »Svalboet», har jag hört. — Skynda dig! Skynda!

Rosa Lavall.

Framkommen till Österlånggatan började hon räkna gränderna till venster, och efter att ha gått förbi de två första, tog hon af den tredje. Halfvägs på denna gick en gata åt höger. Efter Rosas beskrifning skulle detta vara den, på hvilken den stackars flickan befann sig. Lilli tittade uppåt hörnet, för att se hvad den hette. Vid den i hörnet sittande lampans sken läste hon namnet på en af de sämst beryktade gator i Stockholm.

Det var en ytterst smal gata, bebyggd med höga hus. När hon tittade upp mot himlen, syntes endast en smal strimma deraf, och hon såg ett par stjernor tindra deruppe, liksom när man ser ifrån bottnen på en brunn. Här och der funnos usla krogar och öl-ställen, hvarifrån stoj och skrän hördes, och en varm vämjelig luft spred sig från de öppna fönstren. Några halfdruckna sjömän stodo i ett hörn och pratade med ett par qvinspersoner, insvepta i schalar. Lilli hoppades kunna komma obemärkt förbi, men en af karlarne såg henne och ett rätt ord utkastades, åtföljdt af ett ännu råare skratt. Hon ryste, drog sin lilla kapp

hårdare ikring sig och skyndade framåt, i det hon ständigt blickade upp emot husen och in igenom portarna.

Hvad borde hon nu göra? Förutsatt, att Rosa beskrifvit vägen rätt, så var det ändock nästan hopp-löst att på den långa gatan finna rätta stället. Inne på en gård, skref Rosa. Det var allt. Och det fanns väl tjugu gårdar!

I det längsta afhöll Lilli sig från att fråga någon om vägen; ty det tycktes henne att alla människor voro här så obehagliga, att hon helst undvek dem. Men hon insåg nu, att det ej längre kunde undvikas, och valde därför en person som tycktes se någor-lunda hygglig ut. Det var en gammal gumma, som bar ett par trasiga kängor i sin hand.

— Ack! var så god och säg mig, frun lilla, — sade Lilli mycket ödmjukt — hvar det bor en fru som heter Svalander? Hon håller ett kaffehus som ska' heta Svalboet.

Gumman stannade och såg förundrad på Lilli. Omsider svarade hon temligen kärft:

— Hvad kan du ha' med henne att göra?

— Jag har ingenting med henne att göra. Jag söker bara en som bor hos henne.

— En som bor hos henne, ja det var just inte bättre, det. Nåja det angår ju inte mig, — mum-lade hon för sig sjelf. — Svalboet är der inne på gården, — sade hon, och pekade på ett hus i det hon fortsatte sin väg. Men ännu en gång stannade hon, kom tillbaka och drog Lilli fram i skenet från gaslyktan.

— Bara barnet! Bara barnet! — upprepade hon, efter att uppmärksamt hafva mönstrat den lilla. Nåja,

min var då inte stort äldre, hon. Bli inte qvar der längre än du behöfver, barn; och kom inte hit någon mer gång, det är mitt råd. — Och dermed gick gumman.

Dessa ord hade ingen annan verkan på Lilli än att göra henne ändå mera ifrig än förut att komma Rosa till hjälp. Hon hade längese'n anat, i hvilken fara den stackars oförsigtiga flickan befann sig. Nu skyndade hon in på gården och såg sig omkring, såg uppåt alla fönstren. Det fanns ej mindre än 3 uppgångar och 4 våningar till hvarje uppgång. Hvilken skulle hon taga?

Hon sprang upp i en trappa, bultade på flera dörrar, men utan att någon af dem öppnades. Ned igen på gården och ansträngde sina ögon för att upptäcka någonting som kunde ge den ringaste ledning, men förgäfves. Då försökte hon en annan af portarna, och kom in uti en lång och smal, alldeles mörk gång. Hon trefvade sig fram längs den ena mursidan, i hopp att finna uppgången. Men hon var på motsatta sidan, och i stället för att finna den föll hon strax derpå utföre en liten 6 steg hög trappa, som hon ej sett i mörkret. Något yr i hufvudet af fallet, reste hon sig upp och fortsatte sin vandring fram emot en svag ljusning, som syntes vid ändan af gången. Så kom hon slutligen ut på ännu en gård, mindre än den förra. Der började hon åter att se uppåt fönstren. Men uti intet enda lyste ljus.

Medan hon stod villrådlig och nästan ämnade gå tillbaka till den andra gården, var det någonting, som fäste hennes öga. Högt uppe i tredje våningen, tyckte hon sig urskilja ett litet föremål, som satt utanför

fönstret. Hon gick tätt intill huset och såg upp. Emot himlen aftecknade sig tydligt något som såg ut som en näsduk, hvilken fastnat uti fönstret. Stundom fladdrade den sakta i aftonvinden.

Nu var hon viss på att finna den hon sökte. Att näsduken blifvit uthängd af Rosa, för att visa hvarest hon befann sig, derom tviflade hon icke ett ögonblick. Två minuter sednare stod hon uti en förstuga tre trappor upp.

Hon knackade ett par gånger på dörren, men då ingen svarade, öppnade hon den sakta och kom in uti en slags tambur. Härifrån ledde en dörr, hvars öfre del var af glas, in uti ett större rum. Genom glaset kunde Lilli nu se allt som tilldrog sig derinne, på samma gång hon hörde hvarje ord som yttrades, genom den på glänt stående dörren. Den första person hennes ögon föllo på derinne, var Rosa Lavall.

Den stackars flickan satt på en stol midt emot ingångsdörren. Hennes sänkta hufvud, förgråtna ögon och hela öfriga utseende tillkännagaf, att striden visserligen ännu fortfor, men hardt nära utan hopp.

Rundtomkring henne stodo några unga qvinnor, medan andra suto på en soffa ett stycke derifrån, sysselsatta med att laga sina klädningar, Dessa sednare tycktes ej särdeles bekymra sig om det samtal som försiggick omkring Rosa. Öppnade buteljer, vin- och punschglas stodo här och der på borden samt gäfvo en föreställning om innevånarnes smak och vanor.

— Åh ja, kära Rosa, inte är det värdt att bråka längre, nu inte, — sade den ena. — Här har du det ju rätt bra, tycker jag.

— Det tjenar för resten till ingenting, — sade en annan hånfullt. — Tante Svalander släpper inte så lätt sitt tag, minsann. Hon har redan att fordra för 3 dagar. Det är 15 kronor, och dem lär du inte kunna betala, tänker jag. Och förr kommer du inte härifrån.

— Om jag kunde begripa hvad det är hon begär, — sade den första med förorättad min. — Hon har en som hon håller af, och nu när hon kan få träffa honom utan hvarken bråk eller buller, så vill hon inte se honom längre.

Rosås svarta ögon blixtrade i det hon såg upp på den som sist talade.

— Du vet mycket väl, Marie, — ropade hon, — att det inte var så jag menade. Jag trodde att han var god och ädel, och att han — hon afbröt sig och sänkte åter hufvudet.

— Att han tänkte gifta sig med dig! Ha! Ha! Och du skulle få en så förnäm herre till man. Jo pytt sa'n! Att du kunde vara så tokig!

— Och du Marie, som lät använda dig till att locka mig hit! Jag trodde att du var en hederlig flicka. Gud förlåte dig hvad du har gjort mig!

— Åh se så! Inga predikningar! Hvad vill du för resten jag skall göra? Här är man tvungen att lyda tante Svala, må du tro, och hon använder mig på det der sättet, för hon tycker jag ser litet oskylldigare ut än de andra. Men snart blir det väl du som får åtaga dig det bestyret, tänker jag.

— Nej, — utbrast Rosa häftigt, — så djupt skall jag då aldrig sjunka. Ack säg mig, — fortfor hon, i det hon steg upp och bönfällande vände sig till de

andra, — säg mig hvarföre ni ska' vilja förderfva en stackars flicka? Ha ni då ingen barmhertighet i er? O låt mig gå, låt mig gå! Ni kan väl inte ha någon glädje af, att en annan blir lika olycklig som ni sjelfva; det är inte möjligt, säg!

Det fanns en af qvinnorna, som ännu inte hade deltagit i samtalet, utan blott med ett kallt hån på sitt ansigte stått och åhört detsamma. Denna qvinnan tycktes vara den yngsta af dem alla, ehuru det lif hon förde tryckt djupa märken på hennes af naturen sköna och ädla ansigte. Hon kom nu ett par steg närmare och, i det hon såg Rosa rätt i ansigtet, sade hon med kall, bitter ton.

— Glädje! Jo du, det är just det vi ha. Det är den enda glädje vi ha qvar, men den är också reel. Ha vi blifvit hvad vi ä', så ska' vi åtminstone göra hvad vi kunna, för att få så många i sällskap med oss som möjligt. Du talar om hvad som har händt dig, och jemrar dig och qvider öfver männernas trolöshet. Om jag ville, kunde jag berätta dig en saga, som du kanske skulle tycka vore ändå litet värre. Hvem tror du inte har varit god och oskyldig, säg! Är du ensam om det, inbillar du dig! Hvad har du för rätt att ha en bättre lott än vi andra? Har du blifvit illa behandlad, så gör som vi, som jag åtminstone: fröjda dig åt hvar och en som följer dig i förderfvet, drag med dig, om du kan, hela verlden ned i det djupaste helvetet, så att åtminstone den der guden deruppe får bli ensam i sin himmel, och satan få oss alla med hull och hår.

— Och nu mina små svalor! — fortfar hon i en annan ton, — nu flyga vi ut och roa oss. Fram med

era bästa fjädrar! Men först, fram med mera vin! Du Rosa, har väl redan sett, att vår snälla tante Svala inte spar på vinet. Åh, hon är mycket bättre än du tror. Det är rätt, sätt fram flera glas. Vi ska' dricka med vår lilla Rosa innan vi skiljas från henne. Hon får inte följa med oss ut, förrän hon blir riktigt snäll och lydig mot sin nya mamma; men hon kan behöfva en tår, hon också, så lipar hon inte så mycket se'n!

— Drink Rosa! Drink, säger jag! Drink flera glas, så blir du munter. Skål för den, som ändå håller mest af oss, och det är — satan. Han är ju gästfri och arbetar allt han orkar på att få oss till sig. Det är mera än hvad den andre gör. Nej, tacka vill jag satan, gamla hederliga satan! Skål för honom och alla hans onda englar, ibland hvilka jag en dag hoppas blifva en, som han skall få riktigt heder af. Skål!

Omöjligt är att beskrifva det sätt, hvarpå den vilda flickan utsade dessa förfärliga ord. En trotsig eld lyste ur hennes ögon, och man tyckte sig i sanning se en af de fallna andar, som i sin egen gränslösa förtviflan äro färdiga att egna alla sina krafter åt ett enda mål, att alla må bli lika olyckliga som de.

Medan hon talade, hade hon låtit sina ögon flyga vildt omkring åt alla sidor. Men nu fästades de plötsligt på Rosas fyllda glas, som den arma flickan, skälfvande af fasa, ännu höll orördt i sin hand. Hon gick ett steg närmare.

— Drink! ropade hon. — Du hör ju att jag längtar efter att få se dig upptagen i den stora och lyckliga familj, hvars fader är djefvulen och hvars moder är — tante Svalander. Drink! eller jag slår ihjel dig,

så sannt jag heter Matilda Bexner! Drick, i djefvulens namn!

Hon tog en butelj om halsen och höjde den hotande mot Rosa, som kastade en förskrämd blick upp i hennes ansigte och beredde sig att lyda.

Men i detsamma som Rosa darrande höjde glaset till sina läppar, lades en liten späd hand på hennes arm, och en röst sade, stilla och lågt, men dock med en underbar styrka, som hördes den från himlens höjd:

— Drick *inte* Rosa, i Guds den högstes namn!

Med ett glädjerop släppte Rosa glaset och flög upp från sin plats. Hon kastade sig på knä bredvid det heliga barnet, som gaf henne sin hand och nu stod der midt ibland de drickande, onda qvinnorna, lika lugn som hade hon haft en legion af Guds englar till sin hjälp.

Matilda Bexner vände sig ögonblickligen mot henne, och deras blickar möttes. Under några ögonblick herrskade tystnad i rummet. Det var underbart att skåda, dessa tvänne qvinnor, som nu stodo och sågo hvarandra i ansigtet. Hvardera af dem hade en stark makt bakom sig, den ena mörkrets, den andra ljusets. Hvardera hade anropat sin herrskares namn. Hon, den stora, starka, i sin förstörelse ännu ståtliga qvinnan, hade iklädt sig djefvulens mörka färger. Hon, den svaga lilla flickan, skulle i den kommande striden föra Guds den högstes eviga banér.

Och striden fördes också med sådana vapen, som höfdes de olika herrskarnes stridsmän.

En ström af det vildaste, ohyggligaste, som ett förnedradt menniskospråk har kunnat utfinna, flöt omsider från den rasande Matildas läppar.

Lilli svarade intet ord. Hon blott stod der och höll sina förunderliga ögon oafslåttligt fästade på den andras ansigte, med ett uttryck af oändlig smärta och det djupaste medlidande. Allt vildare rasade den förlorade qvinnan. Det var som strede hon nu icke blott mot det yttre föremålet för sin vrede, utan ock emot någon osynlig makt, hvilkens inflytande hon endast kunde undandraga sig genom att uti vild storm piska allt till skummiga vågor omkring sig.

Medan hon så skrek och hädade, försökte hon i början att se Lilli uti ansigtet. Men snart blef detta henne omöjligt. Hon lät istället sina ögon fara omkring, utan att någonsin stanna vid Lilli. Men slutligen, som om Lillis blotta närvaro vore henne olidlig, befallde hon henne häftigt att lemna rummet och ögonblickligen gå sin väg ur hennes åsyn.

— Gå! — skrek hon. — Gå härifrån, och stå inte längre mellan mig och mitt rof! Hör du inte? — Och i vansinnig vrede tog hon ett steg framåt och höjde buteljen högt i vädret, för att slå barnet i hufvudet dermed.

Lilli kunde sedermera aldrig förklara, hvarföre hon nu sade just de ord som följa. Och de synas ju icke egentligen passa för omständigheterna. Andra hade varit lämpligare. Kort tid förut hade hon varit i kyrkan, då hennes fostermor begick nattvarden (hon sjelf var ännu ej konfirmerad) och sannolikt är, att de herrliga orden sedan dess quarsutit i hennes minne. Alltnog, innan någon hunnit kasta sig emellan henne och det dräpande slaget, sade hon till Matilda, ständigt med samma milda blick på henne och med en röst, som talade hon för sista gången i sitt lif:

— Jesus Kristus, hvilkens blod du annammar, bevare dig till evinnerligt lif! Amen!

Det blef några ögonblicks djup tystnad i rummet, endast afbruten af Rosas snyftningar. Hon låg ännu på knä bredvid Lilli, som höll hennes ena hand i sin. Allas ögon fästades på Matilda, hos hvilken en underbar förändring höll på att försiggå. Hennes upplyftade högra arm sjönk småningom ned till sidan. Vinbuteljen föll till golfvet, slogs sönder, och vinet strömmade utefter golfvet. Hennes ögon förlorade sitt vilda uttryck, och stirrade rätt framåt, som vore hon långt borta i sitt sinne.

Ännu en gång utsade Lilli de ljufliga orden, sakta, tyst, som vore det till synderskan allena:

— Jesus Kristus, hvilkens blod du annammar, bevare dig till evinnerligt lif! Amen!

Några ögonblick stod Matilda kvar ännu. Det kom ett nästan mildt, drömmande uttryck i hennes ögon. Hon såg tillbaka, såg en scen af helig frid, en pingstmorgon på landet, den första nattvardsgången, en vid altaret knäböjande flicka, ren och oskyldig. Då hade dessa ord uttalats öfver henne första gången. Evinnerligt lif! O! Gud! Och detta lif som hon nu lefde! Dessa och andra minnen, som länge slumrat, i väntan på att blifva vidrörda af en helig hand, vaknade till lif, och åstadkommo en våldsamt omkastning inom den häftiga flickans inre. Hennes bröst började häfvas, hennes läppar rörde sig, som ville hon tala, men kunde det icke, och till slut höljde hon sitt ansigte med begge händerna och sjönk ned på golfvet, i det häftigaste utbrott af gråt och snyftningar.

Lilli gick fram och lade sin hand på hennes hufvud.

De öfriga hade betraktat hela denna scen med olika känslor, beroende på hvar och ens karakter och lynne. Medan Matilda var som vildast, ryckte en af hennes kamrater blott på axlarne och sade »så, nu blir Matilda tokig igen. Aldrig kan hon hålla måtta», och efteråt gick sällskapet, liksom efter ett slutadt skådespel, till sina olika sysselsättningar, alldeles som om ingenting ovanligt hade inträffat.

Ett bud kom ifrån de inre regionerna. Fru Svalander lät fråga »hvad det var för ett spektakel, bad dem hålla sig i skinnet och akta sig för polisen.» Hon fick det svar »att det var endast Matilda, som varit litet galen igen, men att nu var hon lugn.» Dermed nöjde sig frun. — — — — —

— Och nu, nu måste du gå härifrån, — sade Matilda, en kort stund derefter till Lilli. De voro i ett annat rum, ensamna, och Matilda satt på golfvet vid Lillis fötter. — Nu får du inte dröja kvar här längre.

Lilli smålog.

— Just nu ämnar jag stanna kvar, — sade hon.

— Stanna kvar! Här! I detta rysliga hus! Nej, nej, gå härifrån, gå härifrån! Du vet inte —

— Jo, jag vet, — svarade Lilli sakta, — och just derföre skall jag stanna kvar. Jag kom hit för att taga Rosa härifrån, men nu ämnar jag ta' dig med — och kanske flera till, hoppas jag, förr eller senare åtminstone.

— Jag kan aldrig komma härifrån, — svarade Matilda dystert. — Jag är skyldig fru Svalander mera än jag någonsin kan betala. Sjelfva kläderna på kroppen ä' ju hennes, och dessutom — om jag också kunde betala henne, hvart skulle jag väl ta' vägen? Se'n jag har varit på ett sådant här ställe, vill ingen hygglig menniska ha' mig. Jag är skriven i polisens böcker som lödrifverska; — hvarenda polisbetjent känner igen mig. — Nej, nej! för mig finnes intet hopp på denna jorden — och inte sedan heller, — tillade den stackars flickan med låg röst, i det hon böjde hufvudet i sina händer.

Lilli satt ett ögonblick tyst. Derefter sade hon:

— »Icke heller dömer jag dig. Gack, och synda icke härefter!»

Matilda lyfte sitt ansigte upp till henne och med ett uttryck af obeskriflig ljusning i ögonen sade hon:

— Du tror att det finnes hopp för mig?

— Ja, jag är viss derpå.

— Att Gud kan förlåta mig?

— Ja.

Hennes tankar flögo från Gud tillbaka till människor.

— Men polisens bok? — der står Matilda Bexner!

Lilli förde dem tillbaka till Honom.

— Guds bok är mera än polisens bok; der står också Matilda Bexner.

— Ja, till fördömelse.

— Nej, till frälsning.

— Och hvem vill betala för mig?

— Kristus.

— Ack — jag menade — hvem vill betala min skuld till frun?

— Lilla mor.

— Hvem vill ha mig i sitt hus? Ingen!

— Jo, lilla mor.

— Och tror du att det är värdt — tror du — att någon kan lita på mig, kan hålla af mig?

— Ja, lilla mor och jag. Jag håller ju af dig redan, — tillade hon och strök sakta hennes hår med sin hand.

Matilda satt åter en stund tyst.

— Att det finns så goda människor på jorden!
— sade hon slutligen. — — — — —
— — — — —

Den natten blef Lilli kvar hos Rosa, sedan hon med Matildas hjälp lyckats skicka ett bud till fru Rosenfelt, att hon fått rätt på Rosa, att det gick ingen nöd på dem, och att de följande dag skulle komma hem.

På sådana ställen som detta, hängifna åt dryckenskap och alla slags orgier, brukar natten ej mycket användas till sömn. Lilli sof heller icke något. I stället gick hon under hela nattens lopp omkring i rummen. För det mesta behandlades hon någorlunda väl. En och annan snäste visserligen till henne; men det gjorde ingenting. Der man ej rent af med våld dref henne ut, der blef hon kvar. Och der hon befann sig, förvandlades snart allting. Hon sade ingenting, d. v. s. hon predikade alls inte, hon blott *var* der. De vildaste orgier tystnade småningom af sedan hon inkommit i ett rum. Qvinnor, som länge sedan glömt sin qvinlighet, blygdes att inför henne

tala och uppföra sig som de eljest plägade. Ofta hördes ett »tyst, ser ni inte flickan der»? Halfrusiga eller stojande karlar kommo som oftast under nattens lopp, sökande sina vanliga nöjen. Huru det var, gingo de snart derifrån, missnöjda.

En af dem, som tycktes vara en främling, sade till sin kamrat, när de kommit ut på gatan och gingo bortåt.

— Der var då inte muntert! Du sa' ju, att uti Svalboet skulle vara så treffligt?

— Ja, jag vet inte hvad det var åt flickorna i qväll, som annars ä' så glada. Men kom, så gå vi på ett annat ställe, som jag känner till.

— Nej, tack; jag går hem och lägger mig. — Det var en vacker gammal kyrka, det der.

— Ja, det är tyska kyrkan. Kom med nu, vet jag!

— Nej, säger jag. — Hör du, hvad var det för en flicka som kom in en stund i rummet? En liten, menar jag?

— Inte vet jag. Hvad var det med henne?

— Åh, bara att hon inte hörde dit alls. Vet du, jag satt som bäst och pratade, hvad som föll mig in, då jag fick syn på henne, som stod och såg på mig. Minsann fastnade inte ordena i halsen på mig. Jag har en liten syster derhemma på landet, och — ja, godnatt nu. —

Härmed är ju icke meningen att säga, det fru Svalanders hus i ett ögonblick förvandlades från en röfvarekula till ett bönehus. Rosa frälsad från fara och Matilda dragen som en brand ur elden, det var den strax synliga frukten af första nattens arbete. Men mycket mera var förberedt. En ljusstråle hade

trängt in uti mörkrets näste. Lasten vantrifdes i oskuldens närvaro, hon vred sig som det säges att den onde gör vid åsynen af korset, hon frågade ångestfull som demonen i skriften: »Herre! hvad hafver jag med dig?»

Lilli gick ej blott oskadd omkring, ensam midt ibland allt detta vämjeliga onda. Hon gjorde mera än så. Hon började att besegra det.

Det som morgonen derpå rapporterades till fru Svalander var fullkomligt sannt, att »om den der flickan finge vara qvar ett par dagar till, så vore det så godt att sluta upp helt och hållet, för karlarne blefvo nyktra och flickorna tysta, bara de fingo se henne.»

Troligen medverkade detta ganska betydligt till den lätthet, med hvilken fru Rosenfelt följande dag lyckades tillfredsställa fru Svalanders anspråk på Rosa och Matilda Bexner. Efter någon underhandling fördes de begge flickorna, Rosa till sin öfverlyckliga moder, Matilda till ett litet, enskilt liggande rum i fru Rosenfelts hus, der hon någon tid skulle få i stillhet och lugn sansa sig och under ständig kärleksfull tillsyn af lilla mor och Lilli småningom åter-skänkas till samhället och, hvad som var viktigare, med Guds hjälp »bevaras till evinnerligt lif.»

Här är nu icke tillfälle att vidare skildra alla de arbeten, som fru Rosenfelt och hennes lilla fosterdotter utförde af samma slag som det nyss beskrifna. Det var ej första gången, det blef heller ej den sista, som de dels drogo sådana unga qvinnor som Matilda Bexner ur förderfvet, dels hindrade dem att, drifna af nöd, elände och förtviflan falla deri. Hvad sär-

skildt fru Svalanders hus beträffar, så upphörde icke Lilli att undergräfvä dess grundvalar, till dess det slutligen alldeles störtade tillsammans. Likt det lilla djur som är krokodilens dödsfiende, och ständigt följer det stora odjurets spår, för att uppäta dess ägg, så förföljde Lilli den omenskliga krokodilhonan på hvarje hennes väg och förstörde alla de frön till förderf hon utsådde. Den ena af hennes olyckliga pensionärer efter den andra räddades ur hennes klor, och den eländiga qvinnan slutade sitt usla lif på en korrektionsinrättning.

Och nu vända vi oss till mindre sorgliga scener, då vi åter inträda uti den lilla kaptenskans hemlif och göra bekantskap med några flera af hennes skyddslingar.

En qväll fru Rosenfelt och hennes fosterdotter suto tillsammans som vanligt innan de gingo till hvila, sade den förra:

— Hör du Lilli!

— Ja, lilla mor.

— Du minnes, att jag en gång talade om att gå på spektaklet, för att roa de här stackars gamla meniskorna litet grand?

— Ja, jag minns. Nå?

— Jo, idag nämnde jag ett litet ord till fru Rundén och fröken Emerentia om saken, efter midagen, se'n ni hade gått.

— Nå, de blefvo väl rysligt glada, kan jag tro?

Fru Rosenfelt svarade icke strax. Det såg ut som om någonting halft roade, halft bekymrade henne.

— Åh nej, inte tyckte jag just att de blefvo utom sig af förtjusning, det måste jag bekänna. Fru Rundén frågade hvar vi skulle sitta, och då jag nämnde någonting om, att jag hade tänkt taga en loge på 3:e raden, der vi kunde få rum allihop, så sade hon, att hon aldrig hade suttit på annat än 1:a raden. Det blefve bra dyrt för så många, tycker du inte det?

— Alldeles för dyrt, — svarade Lilli bestämdt.

— Så styggt det var af fru Rundén, tycker jag.

— Åh nej, inte styggt, Lilli, inte precist styggt. När hon var en rik grosshandlarefru, så kan jag nog tänka mig, att hon inte for på 3:e raden.

— Ja, lilla mor, det är sant. Men sedan dess har hon varit alldeles utfattig i åtta år och knappt haft någonting alls att lefva af. Har hon gått på första raden under den tiden, undrar jag?

— Nej, — sade fru Rosenfelt eftertänksamt. Men om man vill vara riktigt rättvis, så tror jag, att det är litet olika. Jag har tänkt mycket på saken. Man kan låta bli att gå på spektaklet, men — om man går — så vill man sitta der man varit van att sitta. Se jag var aldrig så der rik eller förnäm, så jag kan inte känna på samma sätt; men jag tror nästan, att jag kan förstå hur det kännas för henne.

— Nå hvad sade fröken Emerentia?

— Jo, ungefär detsamma som fru Rundén.

— Har hon också varit så der rik i fordna dar?

— Nej, kära du, rik har hon aldrig varit; men när hon var guvernant i alla de der förnäma husen, som hon talar om, så fick hon väl följa med ibland kan jag tro. Och — men mår du inte bra, älskade barn? Hvad var det?

— Ingenting, lilla mor, det gjorde litet ondt i sidan här bara. Nu är det öfver. Berätta nu.

Fru Rosenfelt såg oroligt på henne.

— Du är visst trött i afton, älskling; du har ju sprungit omkring hela dagen. Gå och lägg dig nu, så är du snäll.

— Ja, lilla mor, strax. Men berätta nu först litet mera om fröken Emerentia. Det ville jag så gerna höra. Hon sa' visst någonting förargligt, hon är ju aldrig nöjd, den stackars gamla människan, hur' du än ställer till för henne.

— Ja, inte var det väl så riktigt snällt sagdt af henne. Men hon rår ju inte för, att alla hennes olyckor ha gjort henne sur. Jo, hon frågade hvilka jag hade tänkt bjuda, och då sa' jag: fru Rundén och henne och Alice, och mamsell Stähle och gamla löjtnanten Stakenfelt och grosshandlaren Knievitz och dig, Lilli. Jaså, sa' hon, vi ska' med allesamman. Nå, får jag lof att fråga, om frun tänker följa med sjelf? Ja, svarade jag, det hade jag tänkt, och det skulle bli så roligt att få gå i sällskap med alla mina snälla gäster. Och då frågade hon vidare, hvad jag ämnade ha på mig? »för inte ämnar väl frun fara på operan så der klädd heller, sa' hon, och jag har aldrig sett att frun har några andra kläder än de der.» — Jag hade tänkt ta min svarta sidenklädning, sa' jag. — Sydd för 50 år sedan och snäf! man nyttjar sådana här kjolar nu; och så visade hon mig att hon hade lagt sig till en sådan der »krinolin», du vet, som begagnas nu så allmänt. — Och på hufvudet? Hvad tänker frun ha i håret? Eller kanske frun tänker

fara på operan i den der gamla spetsmössan? Det fattas bara det!!

— En sådan gammal elak gumma hon kan vara! Jag måste gå upp och säga henne ett ord. Tala på det sättet till en, som har både klädt och födt henne nu i ett års tid!

— Nej Lilli, stanna qvar. Jag begagnar bara dig som sista resursen, du vet, när de inte vilja ta reson annars. Den här gången gick det någorlunda bra.

— Det vill säga att lilla mor gaf vika, det, kan jag tro?

— Åhja, på sätt och vis gaf jag väl vika, — svarade fru Rosenfelt halft skamsen. — Men ser du, jag kunde ju inte precist vilja, att de stackars gamla damerna skulle behöfva känna sig generade utaf mitt sällskap, för det att jag inte bryr mig om att vara modernt klädd. Och ska' jag nu bjuda dem på ett nöje, så är det väl inte skäl att förstöra deras glädje för så litet, eller huru?

— Ack du englamor! Nå, har du lofvat köpa dig en ny sidenklädning?

— Nej, fröken Emerentia var ganska beskedlig till sluts. Jag får gå i min svarta siden, för det synes inte så mycket, sa' hon, hur den är, när man sitter; och hon har lofvat vara snäll och skaffa mig en hårklädsel, som ska' passa mig, en liten vacker mössa som ligger uppe på hufvudet och ett par band som hänga ned baktill. Och så måste jag ha en ny schal, och hvita glacé-handskar istället för de här gamla svarta halfhandskarna naturligtvis, så jag blir riktigt fin, skall du få se.

— Och blir det Regementets dotter, som du talade om att du höll så mycket af, eftersom du hade sett Jenny Lind uti den?

— Ack nej, kära du, den ha de just inte lust på, någon af dem. Fröken Emerentia vill nödvändigt se Robert af Normandie; men fru Rundén tycker bättre om Don Juan. Nu skulle de talas vid om saken och försöka att komma öfverens. Men Regementets dotter blir det nog inte.

— Och nu godnatt, älsklingen min. Gå genast och lägg dig, för du behöfver inte gå omkring till pensionärerna. Jag har varit hos dem alla för en liten stund sedan.

— Och var det många klagomål?

— Åhja, visst var det. Men inte så mycket som vanligt. Fru Rundén hade fått reda på att fröken Emerentia har en kudde mer än hon och har alltid fått eldadt först om morgnarne; och fröken deremot visste inte hvarföre fru Rundén alltid skulle få hvad hon ville till middagen. Kan du tänka dig, hon har skrivit upp en lång lista på hvad vi ha' ätit nu i tre månaders tid och hon påstår att det är idel »Rundénska rätter», som hon kallar dem. Ja, det var åtskilligt mera af det slaget, men det kan nu göra detsamma.

— Och Alice?

— Alice, den älskade flickan! Ja hon är då åtminstone nöjd med *mig*, hvilket ingen af de andra är länge i sender. Hon är bara missnöjd med sig sjelf. Jag skulle nästan heldre se att hon gjorde som de andra, ty det mår man då åtminstone inte illa af, efter hvad det ser ut på dem.

— Det är väl att någon är nöjd med dig, fostermor, och hon är visst den enda. Jag är också missnöjd med dig, som du väl vet.

— Du Lilli? Det blir det värsta af allt! Men det är inte möjligt. Du får ju göra precis som du vill både med mig och hela huset.

— Ja, det är just det. Du förstör oss allihop med din godhet. Hur ska' vi kunna bli hyggliga människor, så som du skämmer bort oss från morgon till qväll?

— Jaså, det var ingenting annat, — svarade fru Rosenfelt. — Ja, vet du, det tar jag ganska lugnt; och kan jag frälsa några stackare från att frysa och svälta, så är det nog för mig. Det moraliska styr nog vår Herre till med som han tycker. — Och nu ska' vi läsa vår vanliga lilla aftonbön och gå till sängs.

Det var den gamla som sade orden:

— Gud vår fader, lär oss två svaga varelser att göra din vilja och på ett rätt sätt hjälpa våra arma medmänniskor. Utan dig förmå vi intet. Förlåt oss våra synder för Jesu Kristi skuld och tag oss till dig när vi dö. Amen.

— Gud välsigne dig, älskade barn!

— Och äfven dig, lilla mor!

— Godnatt mitt barn.

— Godnatt fostermor.

Lilli gick. Fru Rosenfelt såg bekymrad efter henne.

— Hon hostar. Hon hostar ganska svårt, men springer alltid in i sitt rum, så att jag inte skall höra det, den stygga ungen. Och hon har värk i sidan! Imorgon är det jag som ber vår doktor

komma hit och tala riktigt strängt vid henne, som han gjorde sist. Men Lilli får ingenting veta förrän han väl är här.

Sedan satt hon qvar ännu en stund försjunken i sina tankar. Plötsligt tycktes hon komma ihåg någonting. Hon räckte till sig en almanacka och såg efter deri hvilken dag det var.

— Den 15:e, — sade hon. — Min bröllopsdag!

Hon steg upp och gick till den stora byrån samt drog ut en af dess öfversta små lådor. Derur framtog hon ett litet paket, ytterst väl inlagdt i silkespapper och en ask, hvilken hon öppnade. I paketet låg en liten fin nattmössa. Hon stod och såg derpå.

— Femtiosju år sedan, — sade hon sakta.

— — — — —

En stund sednare var det tyst i rummet. Uti den utdragna nedersta lådan af stora byrån låg den lilla kaptenskan, så som hon nu legat hvarje natt uti tjugufem års tid, och sof sin fridfulla sömn. Men på hufvudet hade hon den lilla fina mössan. —

Det kan väl tyckas, som måste fru Rosenfelts tvänne gamla qvinliga pensionärer hafva varit odjur i människogestalt, eller åtminstone vidunder af otacksamhet, då de kunde behandla sin välgörarinna som de gjorde. Men så var icke förhållandet. De voro inga vidunder. De voro endast tvänne gamla stackare, som blifvit af motgångar hårdt pröfvade, och som nu, då de lefde ett sysslolöst lif, utan några verkliga sorger, funno anledning till inbillade lidanden uti hvarje småsak som gick dem emot. Uti den beroende ställning i hvilken de stodo, blef deras ömtålighet vida större än som under andra förhållan-

den skulle varit fallet, och de togo nu ofta som en afsigtlig förolämpning, hvad de under sina välmaktsdagar troligen knappt skulle lagt märke till. Dertill kom äfven den afundsjuke uppmärksamhet hvarmed de iakttog hvarje skillnad som gjordes emellan dem. Ty huru tacksam en fattig än är för undfångna välgärningar, så försvinner vanligen genast tacksamheten, så snart han finner att någon annan fått ändå mera än han.

I början blefvo de utomordentligt glada och tacksamma, då fru Rosenfelt tog dem ifrån svält och elände till sitt gästfria hus. Småningom dunstade tacksamheten bort och de började anse, att allt hvad de fingo var helt naturligt, om ej rent af deras rättighet. Slutligen kommo de in uti ett tredje stadium, i hvilket de kände en viss retlighet, en känsla af förargelse öfver att vara beroende af en sådan der liten obetydlig gumma. Hvad rätt hade hon väl egentligen till att vara rik, medan de voro utfattiga? Det var orättvist. Det var grymt. De skulle visserligen fortfarande taga emot hvad hon gaf dem, eftersom det nu en gång icke kunde hjälpas; men de skulle göra det under en slags protest, att de ansågo det vara orättvist.

Allt detta var naturligtvis omedvetet, och uttalades aldrig uti tydliga ord. Protesten var ock omedveten, men den afgafs i form af den obevekligaste stränghet mot den lilla kaptenskan. Hvarje hennes minsta försummelse, vare sig i den nogaste artighet eller omsorgsfullaste vård om deras bekvämlighet, straffades af dessa tyranner på det hårdaste. »Naturligtvis få vi vara nöjda» hette det då. »Oss kan frun

ju behandla hur som helst, och vi få inte klaga. Vi få vara tacksamma ändå. Vi äro ju nådehjon och därför så kan man handtera oss hur man vill.» Och visade sig ej missnöjet uti dylika högt uttalade anspelningar på en genomgående sjäslåghet hos fru Rosenfelt, så fick den arma lilla värdinnan i stället utstå med dagars, ja veckors sura miner och envis tystnad, ofta för de minsta småsaker, som att kaffet varit dåligt någon gång, att skorpona ej befunnits färska, att fru Rosenfelt ej frågat efter deras välbefinnande eller icke sagt dem godnatt och så vidare.

Och det var på henne som all deras stränghet koncentrerades. Mamsell Stähle, den stolta hushållerskan, vågade de sig icke på. Hon frustade af harm, blott de visade det minsta missnöje, och hon hade ett par gånger sagt dem sanningen rent ut, uti ordalag, som i afseende på tydlighet voro ganska väl valda. Om ett enda ord sades emot mamsell Stähles afgudade lilla Hennes Nåd, så råkade hon i en sådan storm af vrede, att både fru Rundén, så stor och tjock hon sysslolös halflåg i sin ländstol, och fröken Emerentia, så lång och mager hon satt upprätt och sydde på sitt broderi, darrade af bäfvan till dess ovädret gått förbi.

Lilli voro de äfven rädda för, fastän på annat sätt. Hon stampade ej i golfvat så att trossbottarne darrade. Men hon tämjde dem hon också. Med några få ord om fru Rosenfelt och hvad hon gjort för alla som voro inhysta i detta hus, Lilli sjelf inbegripen, höll hon upp en så klar spegel för de stackars gamla fruntimren, att de deri sågo sin egen svarta otacksamhet bjert återgifven. Efter

en sådan lexa uppförde de sig alltid väl en tid bortåt.

Föröfrigt vågade de aldrig i Lillis eller mamsell Stähles närvaro öppet anfälla fru Rosenfelt, utan det var när de fingo den arma lilla kaptenskan ensam, som hon slet värst ondt. Hon talade ganska sällan om för Lilli hvad hon måst utstå. Ännu mera sällan använde hon henne som hjälp emot dem. Det var endast som »sista resursen» hon begagnade Lilli då de voro alltför svåra, det hafva vi nyss hört henne sjelf säga.

Och naturligtvis var detta tillstånd af dåligt lynne hos gummorna långt ifrån kroniskt. Under långa perioder lyckades fru Rosenfelt genom den sorgfälligaste uppmärksamhet undvika allt som kunde uppväcka missnöje, och hon stod då ganska väl anskrifven hos sina stränga herrskarinnor, om de än alltid behandlade henne med en viss medlidsam nedlåtenhet, såsom varande en person med ringa erfarenhet om stora världen och med särdeles inskränkta »vyer».

Så mycket har blifvit sagdt om de qvinliga pensionärerna, att det ej gifves särdeles stort utrymme för de manlige. Dessa voro långtifrån så svåra att tillfredsställa som fruntimren, men de gjorde kaptenskan besvär på annat sätt. Herr Knievitz, en ruinerad köpman, som påstod sig hafva varit en stor affärskarl i sina bättre dagar och misstänktes att ha varit en liten procentare i sina sämre, kunde omöjligen afhålla sig från att vilja taga vörd om fru Rosenfelts affärer. Han var litet vurmig i dessa frågor och plågade henne ständigt med råd och för-

slag till placering af hennes penningar. Den andre, en gammal herre vid namn Stakenfelt, f. d. löjtnant och f. d. qvinnotjusare, hade andra planer i afseende å kaptenskan och hennes penningar, hvilka planer hotade att blifva ändå besvärligare för henne personligen än den gamle procentarens rufvande lust att få vara hennes finansminister. Hvaruti dessa olika planer bestodo, och huru de utvecklade sig, få vi framdeles se.

Möjligen kan det synas, som om åtminstone en och annan af de nyss beskrifna fyra personerna ej vore bland de aldra värdigaste som kunde utletas för att blifva föremål för fru Rosenfelts frikostiga gästfrihet. Men kaptenskan pröfvade ej så strängt hvilka voro de aldra värdigaste att öfva barmhertighet emot. De hade alla sett bättre dagar. De voro alla, när hon fann dem, uti det aldra mest utblottade tillstånd. Det var nog för henne. —

Om man vill gå något litet tillbaka i berättelsen, så är det tillfälle att få höra, med hvilket intresse den tillämnade stora utfärden till teatern hade blifvit afhandlad samma dag på eftermiddagen uti det förmak, der pensionärerna plägade qvarsitta en stund efter den gemensamma måltiden. Fru Rosenfelt hade lemnat dem. Likaledes Alice, Lilli och mam-sell Stähle. Sålunda var det emellan kommerserådinnan Rundén, fröken Emerentia Tranberg, löjtnant Stakenfelt och grosshandlaren Knievitz som frågan företogs till behandling.

— Don Juan är dock en herrlig pjes! — utbröt löjtnanten. — Fru kommerserådinnan minns Sällström i titelrolen, det vet jag?

— Ack ja, det gör jag visst det, — svarade den tjocka frun med en suck af njutning. — Den tiden suto vi alltid i logen n:o 2. »Sitta i tuan och se på Don Juan.» Han var för söt. Hvem spelar den rollen nu, vet löjtnanten det?

— Åh, det är en karl som heter Wallin. Han skall vara bra nog.

— Det kan omöjligt vara detsamma som Sällström. Ingen annan kan spela den ståtliga karakteren så som han — den älskade Don Juan!

— Nej, långtifrån, långtifrån! Den stora tiden är förbi; nu får man nöja sig med medelmåttor.

— Jag tycker bättre om Robert af Normandie, — yttrade sig fröken Emerentia. — Der såg jag, låt mig se —

Och nu började hvar och en berätta sina minnen, hvarvid en liflig diskussion uppkom, uti hvilken namnen Torsslow, Emelie Högqvist, fru Erikson, Hjortsberg, Dupuys m. fl. ofta förekommo.

Kaffet hade intagits, och löjtnanten, som tyckte om att röka, och nyligen hade fått en låda cigarrer till skänks af fru Rosenfelt, föreslog grosshandlaren Knievitz att gå ned till hans rum, der han lofvade att berätta honom ett par bra anekdoter som, ja som passade bättre dernere än häruppe hos fruntimren.

— Mina damer, — sade den gamle löjtnanten med verldsvant manér, — min vän Knievitz och jag hade tänkt draga oss tillbaka och röka en stund, om ni tillåta?

— Herrarne komma ju tillbaka sedan, och spela ett litet parti whist, eller hur?

— Ja, jag tackar ödmjukast, — var svaret, som om förslaget var någonting alldeles ovanligt och nytt. — Det skall bli särdeles angenämt, — och dermed afskedade sig de två gubbarne, i det löjtnanten uti trappan skrattande sade till sin vän Knievitz: — Vi låta gummorna gråla så länge om hur det skall bli med pjesen. Men jag håller på fröken Emerentia. De magra äro alltid de envisaste, det är min erfarenhet.

De begge gamla damerna hade behållit kaffekannen qvar och togo sig nu en extra påtår, medan de fortsatte samtalet rörande den viktiga frågan. Ingendera ville gifva med sig.

— Nåja, — sade fröken Emerentia, som märkte att hon skulle förlora, om hon ej tog till sin bästa trumf, — det må då bli Don Juan, eftersom kommerserådinnan är så envis, — ifall det blir någonting utaf med hela saken.

— Jag är visst inte envis, — svarade fru Rundén litet stött, — men hvad menar fröken med att det inte skulle bli någonting utaf?

— Jo, ser kommerserådinnan, jag har mycket tänkt på, om det ur religiös synpunkt är så riktigt rätt att gå på teatern. Isynnerhet på så omoraliska stycken som Don Juan.

Kommerserådinnan vågade ej öppet säga huru förargligt hon tyckte detta var, ty i religiösa frågor var hon litet rädd för fröken Emerentia. Men inom sig önskade hon den gamla guvernantens nyvuxna skrupler dit pepparen växer.

— Skulle det verkligen kunna vara något ondt uti att fara på spektaklet? — sade hon. — Säg söta fröken lilla?

— Ja, så mycket vet jag åtminstone, — var det hårdhertade svaret, — att *någongång* bör man sluta upp med sådana världsliga nöjen. Sedan jag fyllt 70 år skall jag aldrig sätta min fot dit mera, det lofvar jag.

— Och hvarföre skulle det vara värre vid 70 än vid 68 år? Fröken vet kanske att jag är fyllda 70 år?

— Ja jag vet det.

— Nå?

— Det var en besynnerlig fråga, det måste jag säga, — sade fröken i förebrående ton.

— Ja det kan väl hända, men jag frågar den ändå, — sade frun, som började förlora tålmodet med sin andliga förmynderska.

— Derföre, — var svaret, utsagdt med så graflik röst som fröken Tranbergs smala strupe kunde åstadkomma, — derföre att man är betydligt närmare evigheten och yttersta domen vid 70 år än vid 68 år.

— Åh strunt! — sade kommerserådninnan och tömde kaffekoppen.

Fröken Emerentias ögon sköto blixtar af from förtrytelse. Hon reste sig upp så hög hon var, sköt ut halsen så att den blef så lång som en stjerntub, och sade med ohygglig stränghet.

— Om fru kommerserådninnan behagar yttra händelser, så är det omöjligt för mig att fortsätta samtalet något längre.

— Jag häda! Bevare mig väl! Hvad menar fröken?

— Evigheten och yttersta domen äro två af Försynens aldra viktigaste och heligaste — institutioner. Erkänner inte fru kommerserådinnan det?

— Jo det gör jag visst, det gör jag visst! Men jag menade de två åren, jag, och tänkte inte det ringaste hvarken på evigheten eller yttersta domen, det försäkrar jag fröken.

— Men det är saker som väl tåla vid att tänka på, det!

— Ja, ja! Jag lofvar att tänka på dem en annan gång, — utbröt den stackars fru Rundén. Hon såg nu att fullkomlig eftergift var det enda sättet att alls få komma på spektaklet. Det vore ju bättre att taga den pjesen som fröken Emerentias samvete möjligen kunde tillåta dem se, än att få intet alls. Derföre tillade hon nu — och mig gör det verkligen precis detsamma, hvilken pjes det blir. Jag far lika gerna på Robert som på Don Juan, isynnerhet om fröken tycker att den är mera moralisk.

— Derom är ingen fråga, — sade fröken Emerentia. — Robert är en särdeles moralisk opera, ja man kan nästan säga en kristlig opera. Minns inte kommerserådinnan, huru mycket den handlar om djefvulen?

— Jo, det minns jag visst, — instämde fru Rundén, förtjust att hafva fått frågan på denna fot. — Och dessutom, — tillade hon inställsamt, — skulle det inte vara litet svårt att säga nej, när fru Rosenfelt så gerna vill göra oss det lilla nöjet och så mycket glädjer sig åt att få följa med? Hvad tycker fröken?

Detta var litet oförsigtigt af kommerserådinnan. Fröken Emerentia vädrade nämligen ett farligt för-

sök att köpslå om en princip, och beredde sig att försvara densamma.

— Jag ville också gerna göra den lilla frun ett nöje, — svarade hon vänligt nedlåtande. — Men här är fråga om en stor och viktig princip. När det gäller mitt eviga väl, så får fru kommerserådinnan ursäkta, om jag inte kan tänka på att göra folk nöje.

— Och dessutom, — fortfor hon, i det hon serverade sig litet mera af fru Rosenfelts ypperliga kaffe, — dessutom vill jag säga, då vi just tala om fru Rosenfelt, att jag alls inte är riktigt säker på att den stackars lilla människan är stadd på den rätta vägen. Jag har tänkt att jag borde tala litet allvarsammt vid henne; och emellertid är det kanske rättast att inte så mycket sällskapa med henne. Det står ju skrifvet »säll är den, som icke sitter der de bespottare sitta».

Kommerserådinnan blef återigen orolig. Det hade talats så mycket om hvar de skulle sitta på teatern, att hon ställde bibelspråket i sammanhang dermed.

— En bespottare? — sade hon frågande — är inte det väl strängt?

— Nå, nå, en bespottare vill jag nu inte precis kalla henne. Men hon är på en farlig väg. Hon tror att hon kan göra det aldra minsta för sin salighet genom sitt arbete. Hon förlitar sig på gerningarna! På gerningarna! Det är mycket farligt, det, som kommerserådinnan vet.

— Åh, förfärligt farligt, alldeles!

— Och fru Rundén minnes väl hvad den älskade pastor Sirapsen sa' oss sednast igår afton, (kommerse-

rådinnan kunde icke minnas det; hon hade sofvit just då) att gerningarna äro djefvulens bästa krok, hvarmed han fångar sina flesta offer. Det är genom tron vi blifva frälsta, en rätt tro. Ju mindre vi hafva att göra med de der farliga gerningarna, desto bättre. Och nog är det ändå bra trösterikt att veta, att Gud i sin öfversvinneliga nåd så ställt till, att vi, som sitta här och göra rakt ingenting, kunna bli saliga på vår tro, derför att det är den rätta, medan t. ex. vår stackars lilla kaptenska går och blir evigt förtappad med de der gerningarna, som hon tror ska' göra så mycket godt. Hon skall allt bli bra nog förvånad en dag när — nå ja, jag ska' visst göra allt hvad jag kan för att varna henne. Men pastor Sirapsen sa', att han fruktar det värsta för henne.

— Hon gaf ju ingenting åt den der missionsfonden för södra Afrika? Zuluerna, eller hvad de hette?

— Åhjo, visst gaf hon. Men han hade väntat sig mera af en som kallar sig en troende kristen. Och så hon svarade när han talade derom! Att det var så mycket missionsarbete här hemma, tyckte hon, att utföra, och så mycken fattigdom och elände, att pengarna aldrig ville räcka till ändå. Som han ganska riktigt sa', se'n hon hade gått, der kom hon med sina gerningar igen, som om de vore så viktiga och som om hon visste så väl hvad arbete skulle utföras, och litade på sitt eget omdöme, i stället för att låta Herren Gud ställa som Han vill uti sin egen vingård. Nej, pastor Sirapsen har tyvärr inte mycken förhoppning att det går henne väl. Men han ber

för henne, sade den älskade, snälla mannen, ehuru han skulle bedt med mera förhoppning om hon gifvit mera till Zuluerna. Vi böra också bedja för henne, fru kommerserådinna, fastän med mindre förhoppning.

— Ja, vi böra också bedja för henne, förstås.

— Och jag skall dessutom tala vid henne, det har jag lofvat, ty jag håller ändå rätt mycket af den stackars lilla enfaldiga menniskan.

— Åhja kors, det gör jag med, men —

Längre hann kommerserådinna icke, ty samtalet blef afbrutet genom mamsell Stähles inträde i rummet.

— Jag kommer, — sade hushållerskan högtidligt, — för att från min matmor, hennes nåd Rosenfelt, lemna ett litet bud, som det kostade på henne för mycket att sjelf framföra till herrskapet.

— Blir det ingenting af med spektakelgången? — utbröto gummorna högst oroliga.

— Jag är inte skickad af hennes nåd för att tala om spektaklet, — svarade hushållerskan i samma ton som förut. Det är fråga om viktigare saker än så. Jag kommer för att säga, att hennes nåd är mycket ledsen, men hon måste be herrskapet flytta härifrån.

— Flytta härifrån!! — skreko beggä gummorna.

— Ja, flytta härifrån, — svarade mamsell Stähle med förfärlig stränghet, — och det genast, i morgon dag!

Utom sig af bestörtning, alldeles handfallna, suto de gamla fruntimren. Slaget kom så oväntadt, att det kändes förkrossande. Mamsell Stähle stod och betraktade dem.

— Åh, Herre Jesus! — suckade fröken Emerentia. Hvart skall jag då taga vägen?

— Och jag som tänkte så fullt och fast att jag skulle få bo qvar här till döddagar, — jemrade fru Rundén sig.

Den hjertlösa hushållerskan lät dem gråta, utan att gifva dem ett ord till tröst.

— Jag skall tala vid hennes nåd, — sade fröken Emerentia och steg upp. — Det kanske finnes rum för *en*, åtminstone.

— Om det bara finnes rum för *en*, så måtte väl jag vara närmast till att få bo qvar, — sade fru Rundén.

— Jag kom hit först.

— Ja, men jag är 70 år gammal.

— Ja, jag är 68, jag.

— Nå, det är då alltid betydligt mindre, det, förstås.

— Det är visst inte stor skillnad. Bara två år.

— Man är betydligt närmare evigheten och yttersta domen vid 70 än vid 68 år, — sade fru Rundén.

Fröken Emerentia stod på vippen att i sin ordning säga »åh strunt!» när hon sålunda fick igen sina egna ord. Hon hejdade sig dock och ämnade utföra sin föresats att gå till fru Rosenfelt. Men mamsell Ståhle stod i vägen för henne och sade:

— Nej, ingen får tala med hennes nåd. Det är just för att slippa det, som hon skickat mig, vet jag. Det förstår väl herrskapet?

— Men så säg då, hvarföre få vi inte bo qvar, snälla goda mamsell Ståhle? Är det någon annan som ska' ha' rummen, kan jag tro?

— Nej.

— Eller — hennes nåd har väl inte blifvit ledsen på oss för någonting? Inte vet jag åtminstone att jag på något sätt — det var fröken Emerentia som sade detta.

— Åh det kunde väl inte vara så omöjligt det heller, — svarade mamsell Ståhle temligen hårdt. Men det är inte för den skull som ni måste flytta, utan för någonting som pastor Sirapsen har sagt hennes nåd, efter hvad hon sa' mig nyss.

— Pastor Sirapsen! Det är inte möjligt!

— Jo, det är visst möjligt. Pastorn hade talt så obegripligt vackra ord om ett stackars folk som bodde långt bort och som behöfde räddas från timligt och evigt förderf.

— Zuluerna! — mumlade gummorna halfhögt. Nå?

— Och så hade pastorn visat hennes nåd, att det var mycket mera synd om de der stackars hedningarne än om några här hemma i Sverige.

— Åh, hur kan han säga det? Hvad skall det bli af oss, tror han?

— Ja det sade hennes nåd också. Men pastorn påminde henne om, att det var fråga om evigt förderf för de stackars hedningarne, men bara om litet nöd under en ganska kort tid för de fattiga här i Sverige, som voro döpta och snart skulle komma in i himlen, sa' han.

— Kort tid! Det kan ingen veta hur länge man får lefva! De der svarta ha åtminstone födan och tak öfver hufvudet.

— Det skall vara skralt med det, — svarade mamsell Ståhle — efter hvad pastor Sirapsen sa'.

Men hennes nåd höll i sig ändå, och tyckte som så, att det var bra synd om en hop fattiga här hemma, som då skulle bli utan den lilla hjälp hon kunde ge dem. Men då blef pastorn riktigt sträng, och sa' åt hennes nåd, att så fick man inte tala, och att der kom hon med sina gerningar igen, som om de vore så viktiga och som om hon visste så väl hvad för arbete som skulle utföras och litade på sitt eget omdöme, i stället för att låta Herren Gud ställa som han ville uti sin egen vingård.

— Jaså, ja, de der orden känner jag igen, — sade fröken Emerentia, — men jag visste inte, att han tänkte säga dem till hennes nåd sjelf. Nå?

— Jo, pastorn talte så strängt, sa' hennes nåd, att hon blef riktigt uppskrämd och kände med sig, att det var ingenting värdt med hvad hon hade gjort hittilldags; och nu så ska' hon sluta upp med det här, och ge allt hvad hon eger och har till de der stackrarne i Afrika och låta Herren Gud ställa som han vill uti sin egen vingård.

— Och hur kan hon veta, hur Han vill ha det ställdt i sin vingård? — frågade den gamla guvernanten.

— Åh, det har pastor Sirapsen reda på, så det behöfver hon nu inte bry sig alls vidare om. Och vet herrskapet, hvad mera han hade sagt, den snälla älskade mannen, pastor Sirapsen?

— Nej, — svarade gummorna, som gjorde en sur min vid den älskade mannens namn.

— Jo, den snälla, älskade mannen lofvade, att bedja för hennes nåd, och det skulle han göra med mycket mera förhoppning nu, då hon ämnade ge så

mycket åt Zuluerna, sa' han. Och herrskapet är väl också så goda och ber för henne, med mera förhoppning nu än förr, då hon litade på gerningarna och hjälpte stackars fattiga svenskar, eller huru?

— Hon kunde väl åtminstone ha' behållit så mycket kvar, — sade fru Rundén, — att det hade räckt till för några fattiga här hemma. Så förstod jag pastorns mening.

— Ja, det gjorde jag naturligtvis också, — snyftade fröken Emerentia.

— Jaså! — sade mamsell Stähle, och satte händerna i sidan. — Jaså! Nå, och hvilka fattiga skulle det ha varit då? Kanske fru kommerserådinnan Rundén och fröken Emerentia Tranberg? Och hvarföre just ni två, undrar jag? För det att ni äro sämre lottade än andra? Åh! det finnes hundradetals lika illa lottade som ni, bara man söker litet grand, och äldre och sjukare till på köpet. Eller kanske för att ni äro så snälla och tacksamma mot hennes nåd, så belåtna med allt hvad hon gör för er? Nå, fröken der, hon har då åtminstone lofvat att göra hvad hon kan för henne, det var då beskedligt, fastän fröken väntar sig en rolig stund när hennes nåd blir »bra nog förvånad» öfver att hon har blifvit evigt förtappad, »den stackars enfaldiga människan» medan ni sitta här med händerna i kors och bli frälsta genom er tro.

Nu äntligen gick ett ljus upp för fröken Emerentia, som var den skarpsyntaste af de två.

— Hon har stått bakom skärmen och lyssnat! — skrek hon. — Bekänn! nedriga människa, att ni stått och lyssnat till hvad vi talade om.

— Ja visst har jag det, — svarade hushållerskan helt lugnt.

— Det var — skrek fröken, darrande af vrede, medan fru Rundén småningom började få klarare insigt om ställningen — det var — vet inte mamsell Stähle att det är — att det är mindre gentilt, att stå och lyssna? I högsta grad mindre gentilt!

— Jag tycker att det är ändå mindre gentilt att tala illa om den som man har att tacka för allt. Och gör ni om det en gång till, så slipper ni inte undan så lätt som nu, det lofvar jag.

— Hvad! Var det inte sannt? Har mamsell Stähle stått här hela tiden och narrats?

— Ja, visst har jag det.

— Alltihop?

— Ja, hvartenda ord.

— Och vi få bo qvar? Hennes nåd vet om ingenting? Åh! gudskelof att — mamsell Stähle narrades! Vi behöfva inte flytta! Men det var rysligt illa gjordt af mamsell Stähle, att skrämma oss på det viset. Vi behöfva inte flytta. Förstår inte fru Rundén? Hör inte frun?

— Jo, jo jag hör; men jag förstår inte riktigt. Ska' inte pengarna skickas till de der svarta der borta hvad de heta?

— Nej, nej! — skrek fröken Emerentia, utom sig af förtjusning. — Ingenting alls, ingenting mera än hvad kaptensk — hennes nåd gaf i kollekten. De reda sig nog. De äro ju vana vid att vara utan tak öfver hufvudet och må godt derutaf.

— Ja, — inföll kommerserådinnan, det är nog inte så farligt med dem. Man vänjer sig ju så lätt vid allting.

— Ja till och med vid att vara hedningar och att vara evigt förtappade — sade mamsell Stähle. — Åh! ni ä' ett par gamla kräk, som det inte lönar sig att tala vidare med; men det säger jag, att om fru Rundén klagat öfver maten en enda gång till, och om fröken understår sig att kalla min matmor för någonting annat än hvad hon har rätt att kallas för, så ska' hennes nåd få veta hurudana ni ä', och an-tingen ni eller jag ska' ur huset, så sannt jag heter Mina Stähle.

— Ack, söta goda mamsell Stähle, tro inte att vi äro så otacksamma, som det låter, — sade fru Rundén snyftande. — Men mamsell Stähle vet inte hur bittert det kännas ibland, att vara beroende och lefva på andras nådebröd, när man har sett bättre dagar.

— Åhjo, det kan jag väl förstå, — svarade mamsell Stähle, något blidkad, — men hvad jag inte kan förstå är, att bitterheten just ska' visa sig mot den som gör en mest godt. — Ska' herrskapet dricka mera kaffe?

— Nej, tack! snälla, goda mamsell Stähle. Det var ett utmärkt godt kaffe idag, mamsell Stähle!

— Nå, det var då väl att någonting är till lags, — var svaret; och dermed gick hushållerskan ut med brickan.

— Jag kan knappt riktigt hemta mig ännu, — sade fru Rundén. — Få vi verkligen fara på operan, tror fröken?

— Ja, det få vi visst. Den lilla kap — (fröken Emerentia kastade en rädd blick bortåt skärmen och ändrade sig hastigt till) — hennes nåd vet ju ingen-

ting om hvad vi sagt, och allt det der om pastor Sirapsen var bara påhittadt af mamsell Stähle.

— Ack så roligt det skall bli att få höra Don Juan igen!

— Vi kommo ju öfverens om att Robert hade en mera religiös tendens, tyckte jag.

— Ack söta, goda! låt oss inte tala om det religiösa, åtminstone på en liten stund, för då börjar jag genast tänka på pastor Sirapsen, som så när hade bragt oss i olycka. Han får aldrig komma och tala med hennes nåd, den mannen. — Nej, skulle vi inte, — fortfor fru Rundén med inställsam röst, — skulle vi inte kunna gå i kortleken för att bestämma hvad det skall bli för en pjes. Det tycker jag är ett så treffligt sätt att afgöra saker. Rött betyder Don Juan, svart Robert. Hvad säger fröken?

Det var omöjligt att motstå detta förslag. Kortleken framtogs, blandades, aftogs, och spader kung afgjorde tvisten. Det blef Robert.

Fru Rundén suckade visserligen, men var dock glad att hafva räddat någonting ur alla dessa vidrigheter. Hon föreslog nu ett litet parti piket till dess herrarne kommo tillbaka.

— Mycket gerna, men inte om penningar. Mina principer —

— Nej, nej, söta goda! om sockerpullor, eller pastiljer, hvilket som fröken sjelf behagar.

— Pastiljer då, — sade fröken Emerentia, som alltid visste bestämdt hvad hon ville, ända in i de minsta småsaker. Jag föredrar *ofantligt* att spela om pastiljer. —

Emellertid suto de gamle herrarne i löjtnant Stakenfelts treffliga rum på nedra botten, angenämt sysselsatta med att röka och prata. Det var dock egentligen mest löjtnanten som pratade. Herr Knievitz rökte tyst och hörde på. Han hade tagit plats uti en stor, gammalmodig ländstol, som lätt kunde skänkt utrymme åt två sådana små magra, hopkrympta figurer som hans. Der satt han, ej tillbakalutad, utan upprätt, i sin bruna rock och sin svarta halsduk utan skjortkrage, medan hans begge händer, som lågo på ländstolsarmarne, ständigt öppnade och slöto sig med en underlig nervös rörelse, som var särdeles obehaglig innan man blifvit van dervid. Hans små lifliga ögon lyste fram under ett par buskiga, grå ögonbryn och följde i hvarje rörelse den gamle liflige löjtnanten, som sällan satt stilla många ögonblick i sender. Det var vanligen med ögonen som Knievitz besvarade hvad löjtnanten sade, hvarjemte han plägade gifva ifrån sig ett litet grymtande läte, som visade att han hört och förstått. Vanligen behöfdes ej mera. Löjtnanten var en stor pratmakare, grosshandlaren en ypperlig åhörare. Sålunda passade de förträffligt tillsammans som kamrater i den fristad, dit ödet hade fört dem på gamla dagar.

— Hör du bror, — sade löjtnant Stakenfelt, sedan han berättat sina teateranekdoter och skrattat mest deråt sjelf, — hör du bror, nu skulle jag vilja tala med dig om en annan sak, en rätt allvarsam sak, ska' du veta. Jag anhåller om din uppmärksamhet.

De små ögonen fästades på honom på ett sätt, som gjorde allt annat svar öfverflödigt.

— Jo, jag hade tänkt göra dig ett förtroende, ett viktigt förtroende — men först — vänta litet grand! Jag kommer strax tillbaka. — Och dermed försvann löjtnanten uti en garderob som hörde till rummet. Några ögonblick derefter utkom han ånyo, iklädd en annan dräkt, hvilken ganska väl klädde hans oaktadt åldren ännu prydliga person. Han gick fram till spegeln, mönstrade sitt utseende och vände sig derefter till grosshandlaren Knievitz.

— Hur tycker du jag tar mig ut så här, — frågade han. — Jag skulle tro att det inte är så illa? Blå frack med gula knappar, ljusgrå pantalonger, blankkläderskängor och blå halsduk! Jag skulle tro att det duger, det? Nå, hvad säger du? Tror du att det lyckas? Hvasa?

— Hvilket? — svarade herr Knievitz med sin hesa röst.

— Hvilket! Ja, det är ju sannt! Jag har ju inte sagt dig ännu. Jo, min kära bror, ser du, det har fallit mig in att — Du vet att jag aldrig varit gift?

— Ja.

— Nå, nu tänker jag gifta mig. Kan du gissa med hvem?

Löjtnanten hade åter gått till spegeln.

— Ja, — svarade herr Knievitz, utan ringaste betänkande, — med fröken Emerentia.

— Åh! Du är tokig du! Fröken Emerentia! Men jag förstår. Du har observerat, att jag varit artig mot henne? Nå, det fögnar mig. Då har min lilla list lyckats. Ser du, bror Knievitz, som gammal och van fruntimmerskarl vet jag, hur man skall ta'

könet. När man vill fånga den ena, så ska' man alltid se ut, som om man ville fånga den andra. Då blir hon inte så säker, förstår du, och desto ifrigare blir hon. Men det der förstår du naturligtvis inte, som har brytt dig mera om räntorna än jäntorna i dina dar. Ha! ha! Kort sagdt, min käre bror, jag tänker gifta mig med den lilla kaptenskan. — Hvad sa' du, bror Knievitz, jag hörde inte hvad du sa'?

Löjtnanten vände sig hastigt om ifrån spegeln till grosshandlaren, ifrån hvilkens mun ett besynnerligt läte hade utgått, hvars betydelse ej var så lätt att förstå. Den lille mannen hade blifvit blodröd i ansigtet då han hörde sin kamrats djerfva plan, men nu satt han som förut och sade endast:

— Nej, ingenting. Jaså, du tänker gifta dig med fru Rosenfelt?

— Ja, — yttrade löjtnanten, och vände sig åter till sina toilett-bestyr. — Jag har tänkt det. Hon är gammal, det är sannt; men jag tycker verkligen rätt bra om den snälla lilla människan, och jag tycker det är synd att hon inte ska' ha' ett stöd, förstår du, någon som kunde hjälpa henne att sköta sina pengar.

— Eller att förstöra dem, — mumlade grosshandlaren med en ondskefull blick på den gamle sprätten.

— Hvad sa' du, bror Knievitz?

— Ingenting, ingenting. Fortsätt!

— Inte kan ett fruntimmer sköta så der mycket pengar, inte. Fruntimmer! Hvad förstå de sig på sådant? Och hon har inte måttligt med pengar heller.

Jag var ju händelsevis inne hos henne i förmiddags, och den der assessorn hade nyss gått derifrån. Ja, jag ger mig den och den på, der låg bestämdt öfver 5,000 riksdaler framme på bordet, i hundror och femtior.

— Åh det var rysligt mycket pengar, sa' jag. Hvart ska' de ta' vägen, om jag törs fråga? Sätts in i banken mot ränta, kan jag tro? Eller lånas ut mot goda säkerheter? Ser du, jag ville visa att jag förstår sådant der, jag också.

— Hvad svarade hon?

— Åh, det tokigaste du kan tänka dig. Ja, det skall lånas ut alltihopa, redan imorgon, sade hon.

— Mot hur hög ränta? — sporde herr Knievitz.
— Du frågade väl inte det, kan jag tro?

— Jo, du! Hennes nåd får väl minst 6 procents ränta? sa' jag. Sex procent! svarade hon. Mycket, mycket högre än så. Femtio procent, hundrade ibland, och mera till, kanhända.

— Hvar kan hon få så hög ränta, undrar jag? — sade grosshandlaren.

— Prat! Du ska' få höra. Och det mot-goda säkerheter? frågade jag. — Åh, säkerheterna äro just inte så utmärkta, var hennes svar. Men grosshandlaren Knievitz har lärt mig, att man inte kan begära så goda säkerheter, när man får mycket hög procent.

— Ibland kan man få beggedera, — sade Knievitz ifrigt. — Men får hon in sina räntor, det är hufvudsaken, säg, säg?

— Ja, du — i himlen!

— I — hvad för något? — frågade herr Knievitz, som inte förstod.

— I himlen! När hon är död. Har du hört på maken förr? Det är ju hög tid att jag tar henne om hand.

— I himlen!! — sade herr Knievitz. — Taga in räntor i himlen!

— Ja, tänk inte mera på den galenskapen nu, utan svara mig om du tror att hon vill ha mig?

Grosshandlaren teg några ögonblick, snusade, stoppade in dosan och svarade kort:

— Nej, det tror jag inte.

— Dina skäl, om jag får be?

— Du är — för gammal.

— För gammal! Sextiofem år! Hon är 75 själf. Nå vidare?

— Du är för oordentlig i affärer.

— Inte numera. Jaså, ja du tänker på de der 50 riksdalerna, som du lånat mig mot 40 procents ränta. Dem skall du få igen när jag gifter mig, ha! ha! Har du något mera skäl?

— Ja.

— Fram med det, då.

— Du har för röd näsa.

— För röd näsa! — skrek löjtnanten och blef blodröd i ansigtet. Han flög till spegeln.

— Det är ingen sanning! Den är inte en smula mera röd än hela ansigtet.

— Vänta litet grand, får du se, — sade den obeveklige Knievitz.

Löjtnanten stod tyst och såg sig i spegeln. Den tillfälliga rodnaden dog hastigt bort, liksom aftonglöden från ett vinterlandskap. Men näsan fasthöll troget sina samlade minnen från många

glada aftnar. Den var och förblef röd som ett fyrskepp.

— Ja, det är sannt. Näsan är verkligen litet röd, — sade löjtnanten till slut. Men det gör ingenting. Sådant tänker inte en menniska på, som tar upp sina räntor i himlen. Jag friar imorgon. Kanske jag kan hinna rädda de der 5,000 som hon har i sitt schatull i natt. Men kom nu, så gå vi upp till gummorna och dra en spader. De ha nog varit otåliga länge.

Löjtnanten såg sig ej om. Annars skulle han måhända blifvit öfverraskad af det uttryck som kom uti den gamle penningevurmens ansigte vid orden »de der 5,000 som hon har i sitt schatull i natt».

— Nå kommer du? — ropade löjtnanten från förstugan.

— Ja, jag kommer, — svarade Knievitz, steg upp och följde honom som en drömmande. Han var mycket tankspridd uti kortspelet och fick flera gånger emottaga skarpa förebräelser af fröken Ementia för sitt underliga spel. — — — — —

Den samma natten — klockan hade nyss slagit midnatt, — smög sig grosshandlaren Knievitz helt tyst i strumpfötterna ut ur sitt rum. I två timmars tid hade han stridt emot den vilda längtan att bemäktiga sig fru Rosenfelts pengar, som uppväckts inom honom af den gamle löjtnantens ord, och nu dukade han under. Hans stirrande ögon visade, att han knappt längre visste hvad han gjorde, att han gaf vika för en slags tillfällig galenskap. Men hans ord, utsagda med låg, hes röst, voro desamma som

han sagt väl hundra gånger till sig sjelf under dessa tvänne timmars strid.

— Jag ämnar ju inte stjäla hennes pengar. Jag ämnar bara låna dem. Hon skall få igen dem, tiofallt. Jag stjal dem inte, nej, nej! Jag lånar dem.

I det han ännu en gång upprepade dessa ord, sköt han upp dörren och lemnade rummet.

Fru Rosenfelts hus var bygd i fyrkant och omslöt en gård, öfver hvilken herr Knievitz måste gå för att komma till kaptenskans rum. Detta låg som vi veta inåt gården, på nedra botten. De två gamle herrarne bodde äfvenledes på nedra botten, men åt gatan, med ingång i stora porten, midt emot portvakten.

Utkommen på gården, blef Knievitz öfverraskad af att finna, att det var en klar månskensnatt. Molnen hade skingrat sig, och gården låg nu i ganska stark belysning af fullmånen. Han lyckades dock hålla sig i skuggan, genom att smyga sig tätt utmed huskanten och kom sålunda lyckligt och, som han hoppades, obemärkt in uti den förstuga dit han ämnade sig.

Han skulle just taga af till höger inåt den korridor der fru Rosenfelt och Lilli hade sina rum, då han händelsevis kastade ögonen tillbaka ut öfver gården. Der såg han hvad som kom blodet att stelna i hans ådror. I det klara månskenet skred en qvinnofigur långsamt, och, som han tyckte, ljudlöst fram öfver gården, i riktning mot den sida af huset der han befann sig. Hon kom från förstugan midt emot, hvarifrån en trappa förde upp till flera afskiljda rum, af fru Rosenfelt ofta tillfälligtvis upp-

lättna åt hjälpbehöfvande, som ej hörde till de egentliga pensionärerne och vanligen voro för dem helt och hållet obekanta.

Den gamle Knievitz trodde sig vara upptäckt. Han betviflade ej, att den obekanta, hvem hon än kunde vara, hade sett honom smyga sig öfver gården och nu kom för att röja honom. Darrande af fruktan förmådde han knappt släpa sig in uti ett mörkt hörn af förstugan, derifrån han sjelf fortfarande såg ut öfver den månbelysta gården.

Kommen ungefär halfvägs, stannade den obekanta qvinnan och höjde sitt ansigte upp mot den klara himlen. Det var ett vackert, fastän sorgset och af lidelser berördt ansigte. Hennes växt var hög och smärt, och hon hade ingen hufvudbonad eller ytterplagg af något slag.

Nu gick hon vidare, lika långsamt som hon gått förut, öfver gården, uppför de få trappstegen och så nära det ställe der Knievitz stod dold, att hennes klädning nästan rörde vid honom. Hon vände sig derefter inåt korridoren, och stannade framför den första dörren till höger. Det var Lillis. Ett ögonblick stod hon der stilla; i det nästa hade hon sjunkit ned på marken och lagt sin panna på tröskeln till Lillis rum.

Helt säkert var det ej mindre än tio minuter som den okända qvinnan qvarlåg i samma ställning. Intet ljud hördes ifrån henne under hela denna tid, ej ett ord, ej en suck. Sedan steg hon upp och gick lika tyst som hon kommit, öfver gården, in i den mörka gången midt emot och var försvunnen. Det

hela hade varit som en andesyn, så underligt, så öfverjordiskt tycktes det vara.

Gubben Knievitz qvarstod länge i sitt hörn, innan han vågade röra sig derifrån. Han trefvade sig sedan med begge händerna utesfver väggen i korridoren, fram emot fru Rosenfelts rum. Att afstå från sitt företag tyckes icke hafva fallit honom in. Han drefs framåt af den giriges vansinniga längtan efter guld, och hvad som nyss händt hade snarare gjort honom modigare, än tvärtom. Med sina trefvande händer råkade han röra vid nyckeln till Lillis rum, och då detta förorsakade något litet buller, stod han ett par ögonblick stilla, för att lyssna om allt var tyst derinne. Derefter fortsatte han sin krypande gång och inträdde strax derpå i fru Rosenfelts rum, hvilket, liksom Lillis, stod oläst. Den lilla kaptenskan hade i Drottninghuset blifvit van att sofva utan lås för sin dörr. Här hade hon en pålitlig portvakt och alla, som bodde i huset, hade henne att tacka för allt. Hvad kunde hon väl behöfva frukta?

Månen sken in i det lilla rummet. Der borta, längst in, föllo dess strålar på en stor byrå. Den nedersta lådan var utdragen, och i densamma låg den lilla kaptenskan i sin fridfulla sömn.

Den gamle mannen kastade blott en blick dit bort. I nästa ögonblick var han sysselsatt att söka i fru Rosenfelts lådor efter de 5,000 riksdalerna.

Med ifriga, darrande fingrar, med ögon som stodo nästan ur hufvudet, sökte han. I början förgäfves. Hon hade gömt dem väl. Han började nästan förtvifla. Då, äntligen, vid det han stack handen djupt in i en låda, kände han någonting som liknade ett

penningeskrin. Han drog det fram. Han kände igen det. Ofta hade han derur erhållit den lilla kontanta hjälp, som fru Rosenfelt hade för vana att kvartalsvis gifva sina pensionärer för deras små behof eller nöjen. Han satte skrinet under armen och ämnade smyga sig derifrån.

I detta ögonblick hörde han ett obetydligt ljud bakom sig, bortifrån byrålådan, der fru Rosenfelt låg. Han fruktade att hon vaknat och vände sig hastigt om.

Nej, fru Rosenfelt låg som förut. Men — hvad var väl detta? Hade natten ännu icke slutat med sina andesyner?

Vid hufvudgården i det klara månlyuset stod hvad som tycktes Knievitz vara en engel, en engel, klädd i hvitt som ju englar pläga vara, ett väsende, halft qvinna, halft barn, så fint, så spensligt var det. Engelsns ansigte var honom väl bekant, och detta ansigte var vändt emot honom, der han stod med penningeskrinet under armen. Uttrycket i hennes ansigte skulle han aldrig glömma till sin sista timme.

Men sedan hon sett att han varseblifvit henne, tycktes hon ej ämna göra sig brådtom med honom. Hon lät honom stå, och vände sina ögon i stället ned på den sofvande gumman i byrålådan. Ett par ögonblick stod hon så, derefter kom hon lätt och hastigt fram till den gamle darrande mannen, som ej rört sig från sitt ställe, tog helt sakta penningeskrinet från honom och satte det åter på dess plats i lådan. Sedan fattade hon hans hand och förde honom, som om han varit ett barn, ut i korridoren

genom förstugan, öfver gården och ända till dörren af hans rum.

Hvad som af denna nattens tilldragelser var verklighet eller dröm, det visste den gamle grosshandlaren till slut sjelf icke riktigt bestämdt. Han vågade icke tala med någon derom. Lilli sade ingenting till honom, och då han vid ett tillfälle ödmjukt frågande såg på henne, lade hon blott fingret på sina läppar. Deraf förstod han, att hon ej sagt något till fru Rosenfelt. Han blef ifrån denna stund en förändrad människa. En lång tid gick han som en sofvande. Men ständigt hörde han i sitt öra de ord som skyddsengeln hyiskat, då hon den natten lemnade honom: »bed Gud förlåta er!» »Bed Gud förlåta er!»

Nej, Lilli hade intet sagt till sin fostermor. Men hon vidtog sina försigtighetsmått. Den lilla kaptenskan såg kort derefter till sin förundran en stark dörr anbringas till sin förstuga, hvilken dörr alltid af Lilli lästes hvarje natt. Mamsell Stähle hade länge varit orolig öfver det obehagade tillståndet och utförde med förtjusning Lillis befallning rörande dörrens anskaffande, utan att fråga efter några särskilda skäl dertill. Och Lilli underrättade sin fostermor, att denna hädanefter alltid borde läsa sin dörr om nätterna eller då hon om dagarna lemnade rummet. Kaptenskan bad att få veta orsaken till dessa försigtighetsmått.

— Inte vara nyfiken, lilla mor, — svarade Lilli.

— Jaså! får jag ingenting veta?

— Nej! bara att vi äro ändå räddare om dig nu än vi varit förut.

Den lilla gumman brummade litet grand och tyckte det var hårdt; men hon fogade sig i sitt öde och gjorde som Lilli önskade.

Tvänne stormar hade sålunda blåst öfver vår lilla Drottninghusgummas hufvud, utan att göra henne någon skada, och detta tack vare hennes tvänne trogna vapendragares vaksamhet och nit. Men den tredje faran kunde hvarken mamsell Ståhle eller Lilli afvärja, ty de visste intet derom. Den bestod uti löjtnant Stakenfelts frieri, hvilket ganska riktigt egde rum morgonen efter hans samtal med herr Knievitz. Det tillgick sålunda.

Iklädd den bländande dräkt, hvaraf han hoppades så mycket, steg löjtnanten in till sin värdinna just i det ögonblick, då den lilla enkan stod i begrepp att börja en af sina vandringar bland de fattige. Hon hade de 5,000 riksdalerna uti sin ficka; löjtnanten kom således just i grefvens tid för att rädda dem, ifall hans förslag rönt ett välvilligt mottagande.

— Vågar jag utbedja mig den äran att få stiga på? — frågade löjtnanten med ett hänförande småleende. — Jag kommer kanske olägligt?

Han hade en glänsande svart hatt på hufvudet, som han gerna skulle velat behålla kvar under sitt frieri, om det gått an; ty en smal remsa af hår var allt hvad han hade kvar på hufvudet, och nu, då han nödgades taga den vackra hatten af sig, såg man att han var skallig som en gam.

Fru Rosenfelt bad honom komma in och sitta ner, samt beredde sig att höra hvad han hade att säga. Att det var en begäran om någonting, som

hon egde, det kunde hon förmoda. Men att han ämnade anhålla att få alltihopa, det anade hon icke förr än hennes qvinliga instinkt iakttagit vissa små egenheter uti den gamle löjtnantens sätt att vara.

Under fortgången af löjtnantens vidlyftiga framställning, som slutade med att han högtidligen erbjöd henne sin hand som ett stöd och sitt urgamla namn som en prydnad, hvilken endast af en sådan qvinna borde få bäras, satt hon och åhörde honom artigt och uppmärksamt. Endast tvänne gånger steg hon upp, den ena gången för att lemna litet linne åt en fattig qvinna; och den andra för att ropa genom fönstret åt kökerskan, hvilken gick öfver gården på väg till torget, att »komma ihog prinskorfven, eftersom fru Rundén tyckte så mycket om prinskorf till kålsoppa».

Begge gångerna bad hon artigt löjtnanten ursäkt sig, och fortsätta, hvilket denne också gjorde så godt han kunde. Men isynnerhet efter prinskorfven fann han det ej så lätt att skarfvä vid, ty han hade just vid afbrottet talat uti en ganska högstämd ton, och det är ej så lätt att falla från en höjd ned på en låg slätt, utan att efter fallet känna sig litet yr i hufvudet.

När han omsider slutat, började hon, till hans stora förvåning, att efter några ögonblicks tystnad berätta en liten saga, hvilken liksom så många andra sagor började med »det var en gång en gammal, gammal gumma».

»Det var en gång en gammal, gammal gumma, som bodde i ett litet hus i en stor stad. Och en dag hände det, att den gamla gumman hade varit inne

på ett ställe, der fattigt folk pantsätta sina saker, när de äro i stor nöd. Just som hon skulle gå ut derifrån, mötte hon en äldre herre, som såg så olycklig och ledsen ut, att den gamla gumman dröjde qvar för att få veta, hvad han kommit dit för att pantsätta (för hon var ganska nyfiken, den gamla gumman). Och då fick hon se, der hon stod i ett hörn af den mörka boden, att den gamle herrn gick fram till disken, och så tog han ut någonting som han bar på sig innanför västen och frågade huru mycket han kunde få låna på det.

Efter en liten stund fick han det svaret, att tio riksdaler kunde han få på medaljongen, ty det var en medaljong han hade lemnat.

— Tio riksdaler! — sade han. — Inte mera. Han hade hoppats få minst tjugu.

— Nej, inte mera än tio.

Och då hörde den gamla gumman hur han sade halfhögt, »nå, det kan alltid hålla barnet vid lif några dagar till». Och så stod han och höll medaljongen i sin hand och tårarna strömmade utföre hans kind, så gammal han var. Och så fick han pantsedlen och så gick han. Men i dörren stannade han och liksom ångrade sig. »Jag skall inte glömma dig Louise, ändå» hviskade han slutligen när han gick. »Och jag kan ju inte låta barnet dö af svält, så länge jag har en styfver qvar.»

Den gamla gumman var en stor toka, som tyckte mycket om folk som gråto när de skulle pantsätta medaljonger, och som voro snälla mot små barn.

Pantlånaren lät henne lösa ut panten och gaf henne den gamle herrns adress. Dagen derpå, när

han kom hem till sitt lilla sjuka systerdottersbarn, så låg hon i sin säng och räckte ut medaljongen till honom och sade »här ska' morbror få igen hvad morbror förlorat för min skull».

Den gamle herrn hade varit litet olycklig i sina affärer» —

Längre fick fru Rosenfelt ej fortsätta med sin saga.

— Inte olycklig, — utbröt den gamle löjtnanten häftigt — inte olycklig, utan den värsta slarf och odåga som någonsin blifvit född till verlden. Och det var ni som — åh, det borde jag väl ha kunnat ana, när ni en tid efteråt kom och hjälpte oss ur all vår nöd, fastän Karin aldrig förrådde er. Hon hade lofvat att tiga, sade hon.

— Det älskade barnet! Henne ha vi fröjd af begge två. Ni hade varit mycket god emot henne.

— Det enda goda jag nånsin gjort i hela mitt lif, — mumlade löjtnanten.

— Och — Louise? — frågade fru Rosenfelt efter ett ögonblicks tystnad. — Blir ni ledsen om jag nämner hennes namn?

— Hon var den enda jag någonsin verkligen älskat; men äfven mot henne —

— Tyst! Säg mig intet mera.

Åter en kort tystnad. Den gamle löjtnantens tårar runno ymnigt.

Slutligen sade den lilla kaptenskan:

— Ni bär ju ännu hennes medaljong?

— Ja.

— Och ämnar bära den —

— Till min död!

— Det var rätt. Ser ni, jag skulle inte vilja — ja, ni förstår. Derföre, tala inte någon mera gång som idag, eller hur? Lofva mig det?

— Jag lofvar, jag svär! Ack hennes nåd, kan ni förlåta mig, och vilja ännu ha mig i ert hus?

— Tyst! tyst! Ni var snäll mot ett sjukt barn, och ni bär er käreastas porträtt vid ert hjerta. Ni minns, den gamla gumman i min saga var svag för sådana slags menniskor, hvilka fel de eljest hade.

Hon räckte honom sin hand och han kysste den ödmjukt, vördnadsfullt, som man kysser en drottning. Derpå gick han in till sig och aftog sina granna kläder. Och så kysste han sin medaljong och gick sedan bort och helsade på sin lilla systerdotterdotter Karin, som nu var inackorderad hos de snällaste fosterföräldrar i världen och mycket lycklig.

Men fru Rosenfelt gick ut med sina 5,000 riksdaler, och »placerade» dem på sitt vanliga sätt, det vill säga uti pensioner och lån och gåfvor, allt utan ränta och det mesta utan återbetalningsskyldighet. Full valuta bekommen. Och hvaruti bestod valutan? Åh, endast uti torkade tårar, tacksamma blickar, välsignelser, hjerteglädje och sådant mera, som ur finansiell synpunkt måste betraktas såsom minst sagdt »osäkra papper». Men en fördel hade de med sig. De voro lätta att bära på, ja de hjälpte till och med att bära henne, hvilket sannolikt inga andra värdepapper skulle gjort.

När den lilla kaptenskan gick hem efter sin långa vandring den dagen, var hon så lätt om hjertat, att hon alls icke märkte huru trött hon var i sina ben. De der kvartalsdagarne, de voro hennes riktigt lyckliga dagar.

Och här är måhända rätta stället att säga några ord om fru Rosenfelts sätt att utöfva välgörenhet.

Den lilla kaptenskan beskref sig sjelf som »en gammal toka, hvilken tyckte om folk som gräto när de skulle pantsätta medaljonger». Det kan inte nekas, att mycken sanning låg deri. Lilli plägade på skämt säga, att hennes fostermor skulle utlösa alla pantsatta vigsel- och förlofningsringar i hela Stockholm, om hon ej hindrades derifrån; och fru Rosenfelt erkände helt botfärdigt att anklagelsen ej var ogrundad. Sådana scener som hon var vittne till vid sina oupphörliga besök på »assistansen» och andra pantlånekontor, voro en svår pröfning för hennes förstånd och klokhet. Ofta förmådde endast tanken på Lilli henne att dröja och noggrannare pröfva innan hon med ögonblicklig penninghjälp lindrade den nöd, hvars åsyn skar henne i hjertat.

Naturligtvis blef hon någongång bedragen, hon i likhet med alla som öfva välgörenhet med varmt hjerta och lifliga impulser, i stället för metodisk ordning och strängt fasthållna principer. Men det var dock ej så särdeles ofta. Hon hade visserligen aldrig läst någon nationalekonomi. Men hennes stora erfarenhet och hennes sanna instinkt sade henne bättre än någon lärobok, hvilka stackare hon borde hjälpa, af hvilka hon kunde hoppas få någon frukt, och hvilka hon måste hjälpa utan någon sådan förhoppning, blott för att de icke skulle dö af svält och köld. Ingen nationalekonom behöfde säga henne, att det tjenar till intet att lyfta upp den, som ej sjelf vill försöka att stå på sina ben, och att hjälp gifven till den oförtjente är hjälp tagen från den förtjente;

ty dessa tvänne sanningar voro henne nogsamt bekanta. Men det måste dock erkännas, att hon någongång äfven frångick dessa tvänne grundsatser. Hon matade t. ex. en som låg omkull och icke gjorde något försök att resa sig upp, och detta i förhoppning att han om en tid skulle få mera styrka i sina ben, om han blott icke nu förginges. Hon hjälpte någongång den som hon visste vara oförtjent af hjälp, och detta dels i förhoppning, att han framdeles skulle blifva förtjent deraf, dels tillfölje af en föreställning att Gud så behandlar många, för att ej säga alla sina barn, och att det ej kan vara ovist att följa Hans föredöme, om det än enligt nationalekonomiens teorier synes vara oklokt och ledande till tiggeriets förökande. Osäkert är, om icke hennes teologiska begrepp i detta afseende blifvit ändå mera klargjorda genom ett af den danske prinsen Hamlet fäldt ord, som djupt inpräglades i hennes minne en af de få gånger hon bevistade teatern.

Hamlet befaller hofmarskalken Polonius, att behandla några besökande (aktörerne) väl. Polonius svarar, att de skola blifva behandlade »efter förtjenst». Prinsen vänder sig då häftigt emot honom med följande ord:

»Guds död, herre! Mycket bättre! Om hvar och en skulle behandlas efter förtjenst, hvem skulle då slippa spö?»

Och det är ej omöjligt, att hon omedvetet sökte följa det vackra råd som Hamlet gifver då han fortsätter:

»Nej, behandla dem heldre efter måttet af ditt eget ädelmod, din egen själsstorhet. Ju mindre de

äro förtjente, dess mera förtjenst ligger det uti din frikostighet.»

Så sade Hamlet. Men han var långtifrån någon sund nationalekonom. —

Pantlånekontoren och assistansen voro bland kaptenskans bästa medel att upptäcka dem som behöfde hjälp. Sjelf hade hon låtit inrätta ett litet pantkontor, som ingen visste att hon rådde om, der lånesökande behandlades med en förening af billighet, klokhet och frikostighet, som verkade ytterst välsignelserikt.

På dessa ställen fick hon ofta uppslagsändan till fattigförhållanden, hvilka hon aldrig dessförutan skulle fått reda på, och som gäfvo henne några af hennes bästa tillfällen att väl använda sina penningar. I enlighet med den romantiska arten af sin karakter gick hon dervid ofta tillväga på ett sätt, som kastade ett poetiskt skimmer öfver hennes välgörenhet. Vi hafva nyss sett, huru hon gick till väga för att återskänka den pantsatta medaljongen åt löjtnant Stakenfelt, och detta var långtifrån det enda exemplet af samma slag.

En dag hade fru Rosenfelt nyss lemnat ett pantlånekontor, der hon var väl bekant med egaren, en vänlig man, som ofta hade hjälpt henne i hennes små angelägenheter. Ett litet stycke derifrån mötte hon ett ungt fruntimmer, som bar en violinlåda i sin hand. Fru Rosenfelt, som i närheten af pantkontor alltid höll ögat på dem hon mötte, vände sig om för att se hvart fiolen skulle taga vägen.

Ganska riktigt. Den unga flickan stannade vid ingången till kontoret. Men hon gick ej ditin. Hon syntes tveka och stod väl fem minuter obesluten

utanför, hvarunder hon flera gånger lyfte upp sin fiol och såg på den. Slutligen tycktes någonting falla henne in. Hon lemnade kontoret och gick med hastiga steg tillbaka samma väg hon kommit.

Den gamla frun såg henne gå in i en port, ej särdeles långt derifrån. Hon följde efter. Det var ett stort hus med många våningar. Då fru Rosenfelt hunnit fram, började hon på vinst och förlust stiga uppför trapporna, och hon hade ej stått i vindstrappan länge, förrän ljudet af en fiol ledde hennes vidare steg. På dörren till rummet stod namnet »Dagmar Schöne, musiklärarinna». Stående utanför dörren, lyssnade fru Rosenfelt till den skönaste, men äfven sorgligaste, musik hon någonsin tyckte sig hafva hört i sitt lif. Det var omöjligt att misstaga sig på hvad som försiggick derinne. Den stackars unga artisten höll på att taga ett sista afsked af sitt instrument — och af sin konst. Hon hade ej kunnat skilja sig från sin älskade fiol, innan hon ännu en gång hade fått genom honom uttrycka sin sorg, sin bittra smärta, innan hon fått en sista gång i toner utgjuta sitt väsen, i musik förlora sig sjelf.

Allt hvad hon i denna stund kände, det hördes i hennes spel så tydligt, som om hon sagt det med ord, ja långt, långt tydligare. Sin ungdoms gyllene drömmar, målet för sin äregirighet, det enda hon älskade i lifvet, sin musik, som blifvit nästan det samma som hennes själ — »sit Livs haab skulde hon miste, men det var der ingen som viste» — förutom Gud och den lilla gumman der utanför, som förstod det af hennes underbara toner.

Ingen kan förstå de uttryck som här blifvit använda om artistens djupa sorg, hvar och en skall finna dem öfverdrifna, som ej vet af egen erfarenhet, att ett musikaliskt instrument icke är någon *sak*, något *ting*. Det är ett väsen, ett lefvande väsen, någonting personligt, en vän, till hvilken man talar, till hvilken man förtroar sin själs djupaste känslor, en vän, som alltid ger tröst och deltagande, och ger det på ett sätt, långt ljufligare än några ord.

De sista tonerna förklingade som den klagande höstvindens suckar; en lång ton, lik veropet från en själ, som dör från den hon älskar, — och allt blef tyst.

Fru Rosenfelt flyttade sig ifrån dörren, längre bort uti vinden. Derefter väntade hon.

Efter omkring en kvarts timme kom den unga flickan ut, och gick ned för trappan. Hon hade åter fiolen med sig.

Denna gång tvekade hon ej vid ingången till pantlånekontoret. När hon utkom derifrån, bar hon ingenting i handen.

Hvad som sedermera hände veta vi till en del af Dagmar Schönes egen mun.

Sedan hon skaffat sig litet mat (hon hade knappast ätit något de två sista dagarne) använde hon den återstående delen af dagen till att söka arbete, syarbete. Det var mörkt när hon åter kom upp, trött och modlös, i sin vindskupa. Hon hade fått ett halft löfte om att blifva använd; det var ej mycket. Men det var dock något. Finge hon blott arbete, så skulle hon snart spara ihop det lilla hon nu nödgades taga af de 50 riksdaler, för hvilka hon pant-

satt fiolen och hvilka hon endast ämnade röra då hon höll på att rent af hungra ihjäl.

Derföre vågade hon icke köpa sig något till qvällsvard. Hon hade ätit för tolf skilling bröd till middagen. Det fick vara nog till dagen derpå.

Utan att ens tända något ljus, kröp hon till sängs. Den tärande hungern och hjertats förtviflan glömdes äntligen i djup sömn.

Huru länge hon sofvit visste hon icke, då hon uppvaknade i ett tillstånd af obeskriflig ångest, förorsakadt af en plågsam dröm.

Det var ej längre mörkt i rummet. Månen hade gått upp och sken klart in genom fönstret. Hon satte sig upp i sängen och försökte blifva af med drömmen samt reda sina förvirrade tankar. Hvad var det som låg likt en tyngd öfver henne? Ah!! Fiolen! Hennes fiol var borta, borta! Den tanken sköt som ett svärd genom hennes hjerta. Hennes kära gamla fiol, hvilken aldrig lemnat henne, hvilken, sedan hon var ett tio års barn, alltid stått bredvid hennes hufvudgärd medan hon sof, den var borta — kanske för alltid. Hon brast i bitter gråt, hon ropade efter sin fiol, hon sträckte ut sina armar liksom för att kalla honom tillbaka till sin famn. Då — då rörde hennes fingrar vid någonting, som stod bredvid henne. Hon utstötte ett skrik och vände sig om. Der stod fiol-lådan, bredvid och något bakom hennes hufvudgärd, der den stått i så många år.

Var hon tokig eller blott yrvaken? Hon gned sina ögon och vände dem åter ditåt. Der stod lådan ännu. Med darrande fingrar grep hon nyckeln,

hvilken hängde vid en liten skinnrem på handtaget, öppnade lådan och tog ut fiolen jemte stråken.

Nu uppförde hon sig som vore hon riktigt tokig. Hon skrattade, hon grät. Hon omfamnade sin fiol, hon kysste honom väl hundra gånger. Hon talade med sin fiol, jollrade med honom som med ett barn, kallade honom sin älskling, sin käraste gamle vän, sin skatt, sin hela värld!

Och slutligen — började hon att spela. Sittande i sängen, med det utslagna håret fritt böljande kring axlar och hals, och öfverstrålad af det klaraste månsken, spelade hon.

Huru är det möjligt att beskrifva den musik som nu följde? Hvad hon med sina ord ej förmått säga, det gaf hon nu form uti toner, toner stormande glada, jublande af fröjd. De liknade inga meniskliga ord. Musiken har ju just blifvit oss gifven, för att uttrycka djupet af menisklig smärta, höjden af menisklig fröjd, då inga ord förslå. Dagen förut hade hon sjungit sin sorg, nu sjöng hon sin glädje. Aldrig under den mest lysande perioden af sin framtida konstnärsbana spelade hon så mäterligt, som dessa tvänne gånger. Och det var ju helt naturligt. Ty aldrig kände hon sedermera så djupt som då. Och musiken är ju ej blott konst, teknik. Den är känslan uti toner, liksom målning är känslan uti färg, och skulpturen uti form.

Ifrån denna tid höll fru Rosenfelt sitt öga på Dagmars vidare öden. Alla svårigheter voro långt ifrån öfvervunna, tvärtom. Tre särskilda gånger återkom den dyrbara fiolen till pantlånaren, hvarje gång med allt längre uppehåll. Och hvarje gång var

det kaptenskan, som utan att gifva sig tillkänna, återsände honom. Till slut pantsattes han ej mera. Det började ljusna för den stackars unga artisten. Lektioner instälde sig, i början några få, som under sommaren helt och hållet afbrötos och lemnade bitter nöd; efterhand flera. Hon väckte uppmärksamhet, blef tagen om hand af några inflytelserika musikälskare, fick uppträda på en konsert, gjorde stormande lycka. Inom helt kort tid var hon blifven ryktbar, firad, och hade stora inkomster.

Dagmar Schöne var icke egentligen af naturen någon fullkomligt ideel karakter; och detta visade sig, som det alltid gör, tydligast i medgångens dagar. Hon glömde snart bort hvad hon gått igenom. Hennes instrument, hennes musik var hennes hela värld. Hon hängaf sig åt sin konst och tänkte aldrig på något annat. Hon blef en slags musikalisk egoist.

Efter att en kort tid hafva undrat öfver och gjort några fåfänga försök att utforska huru hennes fiol kommit tillbaka, åtnöjde hon sig med pantlånarens svar, att välgöraren önskade vara okänd, och lät dervid bero. Hon var fullkomligt hederlig, och pantsatte derföre aldrig fiolen utan tvingande nöd. Men den sista gången kände hon sig viss på, att han skulle gifvas henne tillbaka, och tog saken temligen lugnt, ungefär som många menniskor taga emot penningelån. Och då hon slutligen ej mera behöfde hjälp, bleknade minnet af hvad som händt småningom af, och i den musikaliska framgångens stormar tänkte hon ej vidare derpå, utan hängaf sig med hela sin själ åt sitt konstnärslif.

I likhet med andra konstnärer, samverkade hon någon gång vid konserter för välgörande ändamål; men hon gjorde detta endast emedan det skulle så vara, och brydde sig aldrig särdeles mycket om att taga reda på sjelfva saken. Vid ett af dessa tillfällen förklarade hon sig till och med icke vilja spela, då någon viss anordning ej behagade henne, och detta, som hon sade, af pligttrohet mot sin konst.

Man påminde henne då om det goda ändamålet. »Jag är ej filantrop», var hennes svar, »jag är konstnär. Hvar och en bör vara en sak, och en allena. Min sak är musiken.»

Det var under denna period af hennes lif, som följande händelse inträffade.

Hon satt en qväll uti sin treffliga våning vid Drottninggatan, sysselsatt med att repetera igenom några noter, då man anmälde att någon önskade tala vid henne.

— Hvem är det? — frågade hon.

— En liten flicka, — var svaret. — Hon vill ej säga sitt ärende, utan ber att få tala vid fröken sjelf.

Den främmande fick komma in. Det var en tarfligt klädd flicka, omkring 14 år gammal. Hon syntes ifrig och upprörd, hvilket dock egentligen rörde sig uti den feberaktiga glansen i hennes stora mörka ögon.

Utan någon inledning sade hon helt enkelt:

— Jag kommer från en sjuk, som lider svåra plågor. Musik är det enda som lindrar dem. Skulle fröken vilja vara så god och komma och spela litet grand för henne?

Den öfverraskade artisten svarade:

— Jag fruktar — nej, i qväll är det mig omöjligt. Jag skall spela på en konsert imorgon. Du ser att jag sitter och går igenom. Dessutom — jag vet inte riktigt — men jag säger inte bestämdt nej. Kanske en annan dag. I öfvermorgon möjligen.

— I öfvermorgon är det kanske försent.

— Jaså, är hon så illa sjuk, stackars menniska? Det var mycket sorgligt. Jag är särdeles ledsen, min snälla lilla flicka, men du förstår nog, att det är omöjligt i qväll, så här sent.

Istället för annat svar frågade flickan:

— Huru mycket tar ni betalt för att spela en afton?

— Huru mycket? Hvarföre frågar du det, min flicka lilla?

— Huru mycket tar ni betalt för att spela en afton?

— Det var en besynnerlig fråga. Femtio riksdaler uti privata hus, ett hundra offentligt.

Flickan tycktes eftersinna. Slutligen sade hon:

— Den döende har hört er spela och längtar efter er. Hon måste hafva det enda hon önskar på jorden. Ni skall få femtio riksdaler. Men kom!

— Men jag har inte sagt — Du har glömt —

Nu sköt en blixtnur flickans ögon. Hon tog ett steg framåt och höll ut ett papper.

— Nej, det är ni som glömt! — sade hon endast.

Dagmar tog papperet. I det hon såg derpå, ryckte hon häftigt till. Det var en gammal kasserad pantlånesedel, på en fiol.

— Ni kommer från? — Hvem har skickat — stammade hon.

— Tyst! Inga frågor nu. Vi ha inte tid; hon dör kanhända medan vi tala. Den som hjälpte er, och nu hjälper en annan, ber er komma. *Vill ni komma?*

— Ja, ja!

— Så tag er fiol och kom, men genast.

Utan ett ord vidare gingo de. Dagmar Schöne bar sin fiol-låda sjelf. Efter en kvarts timmes hastig vandring kommo de fram till det hus, der den sjuka bodde. Men här hade händelsernas gudskelof ej blinda gång ännu en öfverraskning i beredskap åt den firade artisten. Hon hade förut känt igen gatan. Nu kände hon igen sjelfva huset.

— Bor den sjuka *här*? — hviskade hon darrande.

— Ja, det gör hon. Det är mörkt i trappan. Gif mig er hand.

— Jag hittar sjelf i de här trapporna, — var det knappt hörbara svaret. — —

Uppe i fjerde våningen, vindsvåningen, öppnade Lilli mycket sakta dörren till ett af rummen. De inträdde. Dagmar Schöne såg sig omkring i sitt gamla rum.

Uti sängen låg en döende ung flicka. Bredvid hennes hufvudgård stod en fiol-låda, så nära, att hon kunde räcka den med sin hand. Allt var sig likt, endast att nu ej något månsken lyste i rummet.

Vid artistens inträde flög ett svagt skimmer öfver den sjuka flickans ansigte och hennes ögon fästades längtansfullt på Dagmars instrument.

En liten gumma, som sutit undanskynd, steg upp och gick de inträdande till mötes.

— Tack för att ni kom, fröken Dagmar Schöne, — sade hon, — Gud välsigne er!

— Tacka mig inte, — svarade artisten med halfqväfd röst. — Jag förtjenar ingen tack. Hvem är hon?

— En stackars ung musikalisk artist, som dukat under för nöd och elände. Vi fingo inte rätt på henne, förrän det var för sent.

Dagmar Schöne såg sig ännu en gång omkring i rummet.

— Gud förläte mig! Ja, jag hade glömt! — utbrast hon, och föll så ned på golfvet med händerna för ansigtet, uti ett utbrott af den våldsammaste själsrörelse.

Efter en stund reste hon sig åter upp.

— Skall jag spela nu? — frågade hon stilla och ödmjukt. — — — — —

ibland fru Rosenfelts käraste nöjen var, att »plocka om» de gamla f. d. kamraterna på Drottninghuset. Här var ett ypperligt tillfälle att iakttaga det fenomen, som så ofta blifvit konstateradt uti välgörehetens utöfvande, nämligen, att tacksamheten och glädjen merändels stå i omvänt förhållande till välgerningens materiella storhet. Här fick man ibland se de minsta småsaker åstadkomma en fröjd så stor, en hjertevärme så djup, att mången uppoffrad förmögenhet, mångt äfventyradt lif ej framkallat dem i högre grad. Ett skålpund socker eller kaffe, ett par tofflor, en liten mattbit, en pall, en kaffekokare,

ett varmt tücke, en omgång strumpstickor, en trefflig katta, (icke kattunge); dessa och otaliga andra små gåfvor plägade kaptenskan vid minsta särskilda anledning göra sina gamla kamrater. Och särskild anledning var ej svår att finna. Den lilla kaptenskan påstod sig alltid hafva ett mycket klenkt minne. Hon kom icke ihåg ett enda årtal ur svenska historien, och kunde således ej säga när någon af våra kungar var född. Men i fråga om alla sina fattiga vänners namnsdagar, födelsedagar, bröllopsdagar eller andra betydelsefulla tidpunkter i deras lif, var det helt annat. Alla sådana hade hon på sina fem fingrar. Och vid hvarje sådant tillfälle saknades aldrig en liten gåfva, ständigt åtföljd af ett besök eller åtminstone en hjertlig helsning.

Äfven den gamla löjtnantskan, så stygg hon var, blef härvid icke lottlös. Ända till hennes död, som inträffade omkring ett år efter fru Rosenfelts flyttning från Drottninghuset, fortfor denna sednare att med ihållande vänlighet söka att uppmjuka den gamla gamhonans hårda sinne.

Huruvida detta i någon mån lyckades, är ej lätt att säga. Mot slutet af sin lefnad förlorade hon helt och hållet talförmågan. I tre och en half månader låg hon alldeles stum och kunde endast med tecken gifva tillkänna hvad hon ville. Mångengång under denna tid satt fru Rosenfelt vid hennes säng och försökte att vända hennes tankar mot eviga ting, hennes sinne till ånger och försonlighet.

Ända till sista slutet var det tydligt, att hon inom sig funderade på, huruvida fru Rosenfelt hade gjort sig till eller icke, då hon sade sig vara bekym-

rad öfver det stora arfvet. Tvifvelsmål, om hon dömt rätt i detta afseende, tycktes hafva kommit till lif. Ibland kunde hon ligga en lång stund och se på den lilla kaptenskan med sina skarpa ögon, utan att det ringaste lyssna till hennes ord. Midt under det fru Rosenfelt talade om Guds nåd och syndernas förlåtelse, sträckte löjtnantskan ut sin långa, magra hand, och kände på hennes gamla slitna kamelottkappa, för att öfvertyga sig, att hon ej såg miste, och att fru Rosenfelt ännu bar sina gamla kläder, fastän hon blifvit så rik. Och sedan låg hon åter och tänkte derpå, istället för att höra på om domen och evigheten.

Kaptenskan kände henne så väl, att hon vanligen kunde förstå de frågor, som den döende hexan ställde till henne med sina ögon.

— Jo, det *var* verkligen sannt. Jag var ledsen öfver att lemna Drottninghuset, fastän jag blef så rik.

Efter någon stund, en ny fråga med ögonen.

— Ja, jag känner ungefär detsamma mångengång ännu, fastän det går mycket bättre än jag i början väntade. Jag har fått så god hjälp.

Och efter ett litet uppehåll började fru Rosenfelt åter vända samtalet till andra ämnen; men det var och förblef ganska mycket tvifvel underkastadt, huruvida hon med sin teoretiska undervisning gjorde något godt.

Något skäl finnes deremot till den förmodan, att fru Rosenfelts handlingssätt hade verkat, hvad hennes förmaningar icke förmådde åstadkomma. Att en person kunde så använda sina pengar, som fru

Rosenfelt gjorde, mest dock kanhända, att hon kunde gå klädd lika enkelt och lefva lika tarfligt, som då hon var ett fattighjon, hade stött liksom en murbräcka mot löjtnantskans på en 90-årig erfarenhet grundade materialistiska verldsåskådning och förorsakat en liten remna deruti, genom hvilken en svag stråle af idealitet sökte att i hennes sista stunder bana sig väg. Hon tycktes fatta en slags tillgifvenhet för den lilla dufvolika varelsen, och var skenbarligen nöjd då denna kom och satt vid hennes sida. En känsla, bestående dels af en slags ånger, men kanske ännu mera af förargelse deröfver att hon misstagit sig, tog alltmera öfverhanden. Någon gång tycktes hon vilja tala, men lyckades ej, och måste afstå derifrån. Men i sjelfva dödsminuten gjorde hennes starka själ en oerhörd ansträngning för att frambringa några ord.

Kaptenskan var ytterst angelägen, att få höra hvad de gamla tandlösa käkarna försökte mumla. Hon lutade sig ned till hennes mun och lyssnade. Till slut samlade den döende resten af sina en gång jättelika krafter och framtvang några ljud, hvilka fru Rosenfelt uppfattade att vara:

— Jag — jag — jag tar — tillbaka — tillbaka — ordet — hyck — ler — ska!

Det var all den bot och bättring som den gamla löjtnantskan gjorde, så vidt menniskor veta något derom. Men det var nog för den lilla kaptenskan, hvilken gret af glädje och tackade henne, som om hon varit hennes största välgörarinna.

Uti all sin välgörenhet visade fru Rosenfelt, att hon förstätt den djupa sanning som ligger i det

gudomliga ordet: Menniskan lefver icke af bröd allena. Med penninghjelpen följde alltid det personliga deltagandet, det varma intresset, utan hvilka gåfvan skulle varit blott en kylig allmosa.

Och på samma gång hon födde och klädde kroppen, tänkte hon äfven på anden, och såg dess behof på allt möjligt sätt till godo. Förutom biblar, psalmböcker och andra religiösa böcker, som hon ofta plägade skänka sina vänner, hade hon äfven hittat på att gifva dem bänkplatser uti de kyrkor som hon visste att de särskilt tyckte om att besöka. Dessa bänknycklar voro bland de mest kärkomna af alla hennes gåfvor.

Men hon gick längre. Ej blott det rent religiösa tänkte hon på, utan äfven på det som kunde förnöja och uppfriska sinnet. Ibland hennes fattiga och isynnerhet bland pauvres honteux, hvilken klass som vi sett var föremål för hennes särskilda omsorger, funnos många, för hvilka förlusten af lifvets alla högre estetiska njutningar ofta kändes bittrare än den materiela nöden. Mången t. ex. som under bättre dagar innerligt älskat och lefvat uti musik, och nu aldrig hade tillfälle att få höra en enda skön ton, fick mera verklig hjelp emot lifvets vedermödor genom denna njutning, än genom blott och bart materiellt understöd. Men gaf man en sådan person kontanta penningar, vågade han ej så använda dem. Derföre, när kaptenskan eller Lilli anade huru det var, skänkte de helt enkelt biljetter till konserter eller operan, som om intet annat hade kommit i fråga.

Hvad musiken särskilt beträffar, så var Dagmar Schöne dervidlag till utmärkt hjälp. Ända ifrån den dagen, då hon med sina hänförande toner förljufvade den döende artistens sista stunder, var hon blifven en annan människa. Hela hennes sätt att betrakta konsten hade undergått en förändring. Nu egnade hon sina krafter åt den varma, tacksamma menskligheten, ej blott åt den kalla abstraktionen, som dyrkas under namnet konsten. Nu ville hon vara konstnär för att blifva en god människa, ej människa endast för att blifva en stor konstnär. Och hon fann att detta var den rättare vägen. Hon spelade ej mindre väl inför den mest kritiska publik i Stockholm, derföre att hon dagen förut sutit hela eftermiddagen och spelat för gummorna på Drottninghuset, eller uti något sjukhem muntrat de gamla, lindrat de sjukas qual. Och hon uppskattade högre sin konst, då den framlockade en tår eller ett leende hos en gammal fattig gubbe, än då den mottogs med konstkännarens handklappningar och lönades med de rikes guld.

Till fru Rosenfelts tjänst stod hon alltid och i hvarje ögonblick.

Den lilla kapteńskan plägade ibland hafva små tillställningar hemma i sitt hus för sina vänner och skyddslingar, både inom och utom huset boende. Vid dessa tillfällen undfägnades de äldre med kaffe och annan traktering, medan barnen roades med lekar, dans, utklädnader och alla möjliga slags nöjen. Lilli var härvid den stora upptågs-makerskan, Alice Lind prydd rummen med blommor och grönt, målade dekorationer samt hjälpte med kostymerna,

Dagmar Schöne spelade folkvisor, polskor, väfva vadmål och andra danser.

Det var någonting att se de två artisterna på detta sätt sysselsatta, de som förut haft en så helt annan uppfattning af konstens uppgift och ändamål.

Vid slutet af en dylik tillställning är det, som vi ännu en sista gång finna några af våra gamla bekanta samlade. De egentliga nöjena voro afslutade. Ännu suto dock de gamla gästerna kvar och småpratade i större eller mindre grupper, medan barnen skulle hvila sig och afsvalna litet innan de gingo hem.

Alice Lind gick genom rummen, på väg upp till sin atelier. Hon förmodade att Lilli och barnskaran dragit sig dit, eftersom hon ej såg till dem uti de nedra våningarna.

Men fastän hon hade väntat att finna barnen på detta ställe, kunde hon knappt återhålla ett utrop af förtjust öfverraskning vid den syn, som mötte henne då hon der inträdde.

Hela skaran hade nämligen lägrat sig på golfvat längst fram i den festligt prydda ateliern, under det stora fönstret.

Midt ibland de hvilande barnen låg Lilli. Hon var klädd i en vit klädning. Tvänne ljuslockiga hufvuden hade funnit en hviloplatz i hennes knä, medan hennes högra arm låg omkring halsen på en liten till zigenarbarn förvandlad svarthårig flicka, iklädd en röd kjol med hvitt lif.

Alice Lind sprang genast af gammal vana efter sitt album, för att söka bevara den vackra taflan. Hon hade dock endast hunnit i största hast afteckna

gruppens allmänna yttre konturer och skulle just sätta dit centerfiguren, då hennes öga föll på Lillis ansigte, som hon förut ej gifvit sig tid att närmare betrakta. Pennan föll ur hennes hand och hon kastade ifrån sig sitt album.

Hvad betydde väl detta? Blek var Lilli alltid, men nu var hon mera än blek. Sofvande hade Alice sett henne förut; men detta var någonting annat än sömn.

Alice Lind sprang fram, kastade sig ned bredvid Lilli och strax derpå genljödo hennes rop om hjälp genom hela huset. —

Hjelp! Ja, hvad menniskor kunde göra, det gjordes. Men det var ej mycket. Ständigt varnad att vara försigtig, hade Lilli aldrig velat akta på dessa varningar, aldrig velat afstå från ett enda arbete, aldrig hvilat sig då tillfälle fanns att göra andra glädje. Och nu, i den yrande leken, hade hon återigen hela aftonen tagit för mycket af sina krafter i anspråk.

Slutligen, vid uppgåendet till ateliern, hade hon burit uppföre trapporna ett af barnen, en stor tung pojke, som var trött och påstod sig ej orka gå sjelf. Det var det sista man hade sett af henne.

Ett blodkär! hade sprungit sönder uti hennes bröst. En tunn strimma af blod hade runnit ut mellan hennes läppar, ned på hennes hvita dräkt. Så låg hon, ej död ännu, blott afsvimmad, på gränsen mellan lif och död.

De flyttade henne ej, sedan hon qvicknat vid. Hon bad att få ligga kvar, och doktorn, som kommit

tillstades, sade att man gerna kunde göra som hon ville. Det gjorde ingen skillnad, tillade han. Hon hade blott några korta stunder qvar att lefva.

Fru Rosenfelt satt och höll henne i sina armar. Närmast omkring stodo Alice, Dagmar, mamsell Stähle, och en, som Lilli särskildt hade bedt dem skicka efter, — Matilda Bexner. Längre bort uppfylldes ateliern af en stor skara gamla män och qvinnor. Icke en ibland dem alla fanns, som hon icke hjälpt och tröstat.

— Gråt inte, lilla mor, — hviskade det döende barnet. — Gråt inte öfver mig! Jag är så lycklig. Och du, du kommer snart efter, mycket snart. Jag vet hur trött du är, fastän du alltid försökte dölja det, och låtsade som om du vore starkare än jag — englamor!

— Ja, nu blir jag trött, utan dig — ensam!

Med en svag skymt af sin gamla ifrighet svarade Lilli:

— Inte ensam, lilla mor! — Hon lyfte sin lilla magra, hvita hand och pekade på dem som stodo ikring. — Inte ensam, med alla de der att lefva för här nere — och — hon pekade mot himlen — inte ensam, med Gud deruppe.

För alla hade hon ett ord eller en blick till afsked. Och i Matilda Bexners öra hviskade hon:

— Jesus Kristus bevare dig till evinnerligt lif. Amen.

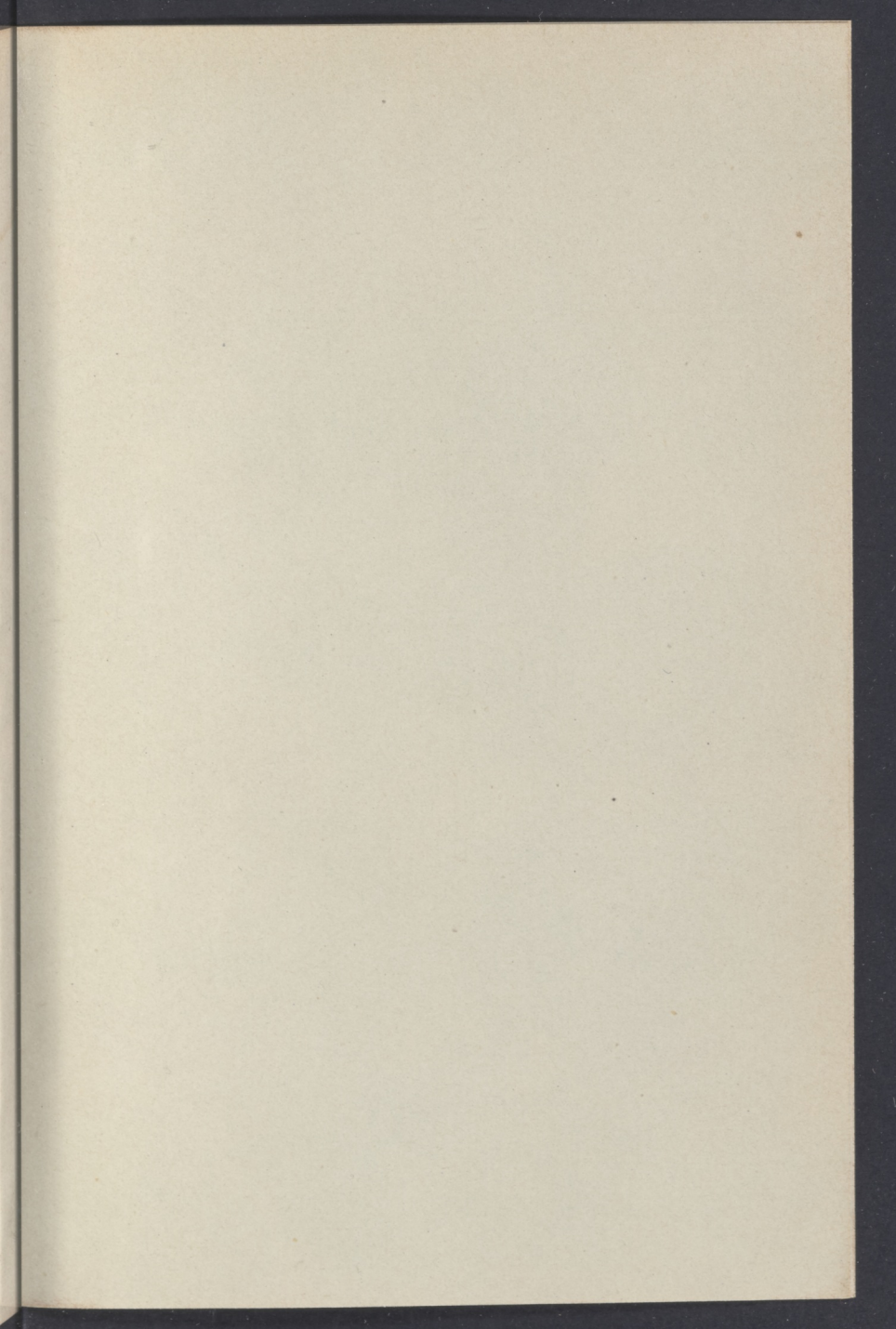
Skymningen sänkte sig allt mera öfver ateliern. Sedan den sista strålen af dagen försvunnit, låg hennes lilla späda kropp qvar i fru Rosenfelts ar-

mar, men hennes englarena själ hade flugit upp till Gud.

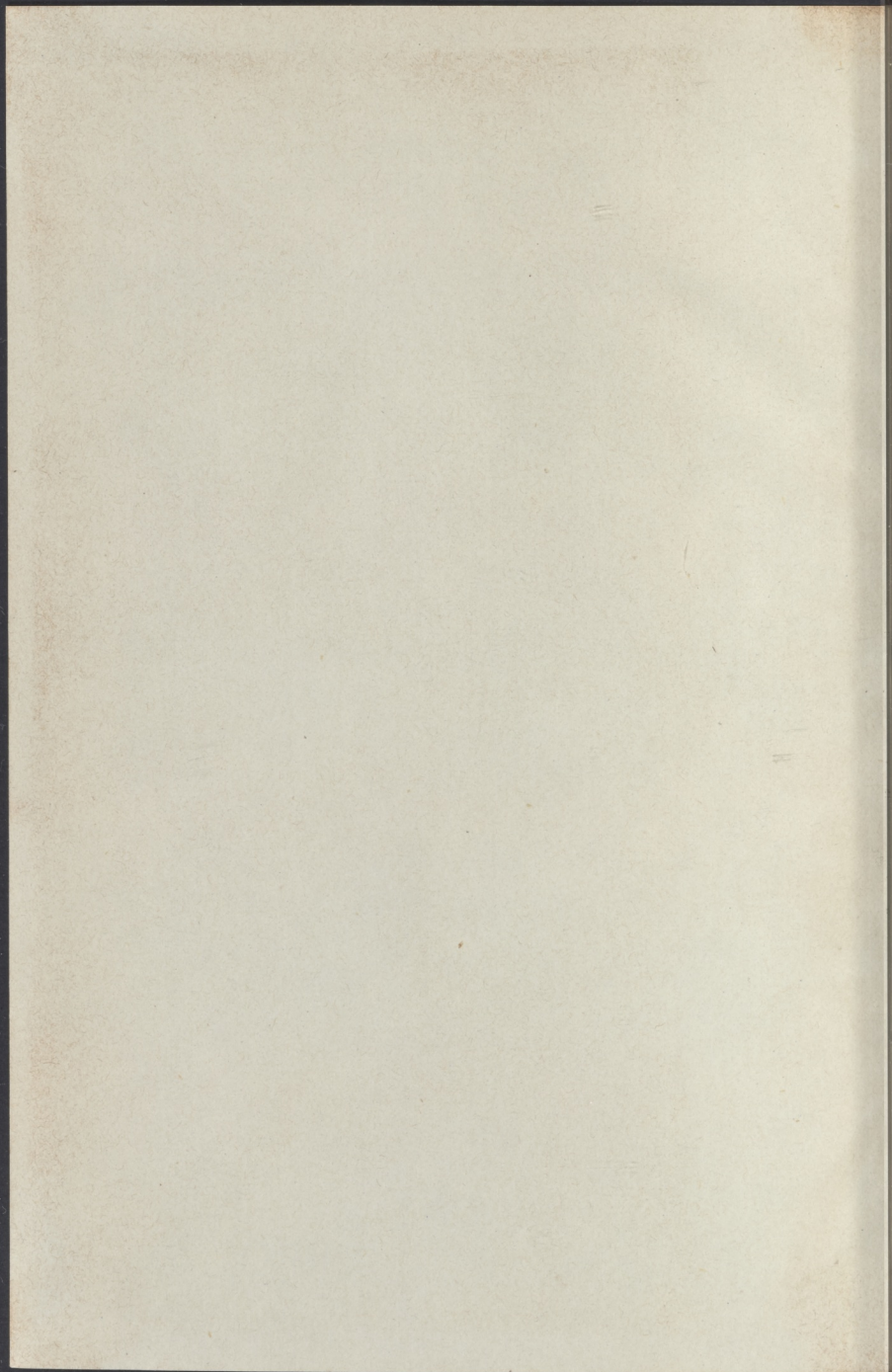
Hennes sista ord voro desamma som förut:

— Gråt inte, englamor! Jag är så lycklig! Och du kommer snart efter. Der uppe finnes ingen synd, ingen nöd och ingen sorg. Allt är godt hos Gud.

Stockholm 1879. Kongl. Boktryckeriet.

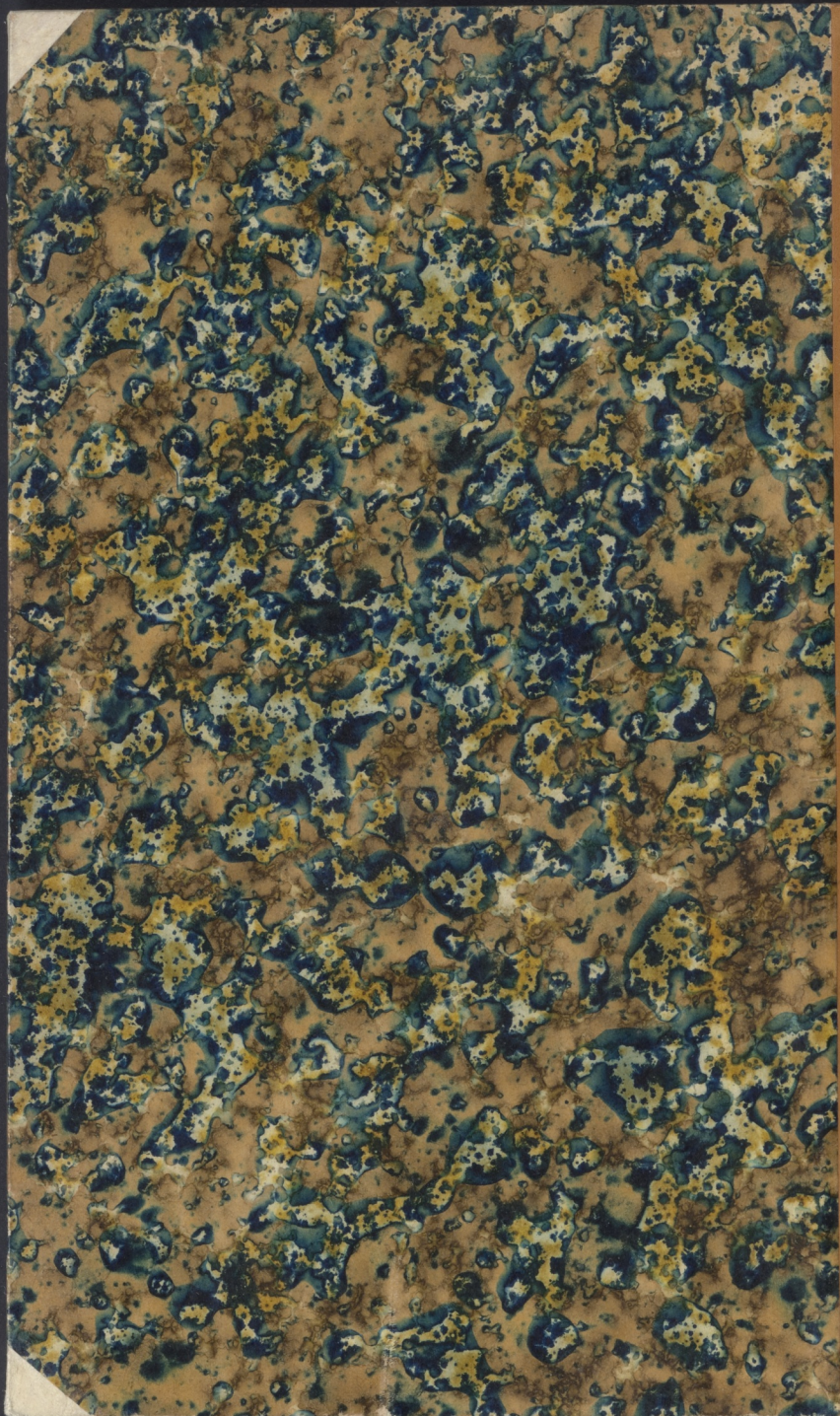
Pris 1 krona 50 öre.

Uppsala universitetsbibliotek

16000003087353

v. Koch.

Drottningholm

Gunnar

STHM.

1879.

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

Centimetres

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

